

ЗВІТ ЗА ПОПЕРЕДНІМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ МЕДІАМОНІТОРИНГУ ВИСВІТЛЕННЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ У ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ЗМІ

Головні висновки:

ВИБОРЧА КАМПАНІЯ У ЗМІ – ПОКИ ЩО НАЙДЕМОКРАТИНІША ЗА ВСЮ ІСТОРІЮ КРАЇНИ, ХОЧ І ПОЧАЛАСЯ В АТМОСФЕРІ БЕЗПРЕЗЕДЕНТНОЇ ІНФОРМАЦІОНОЇ ВІЙНИ З БОКУ РОСІЇ

МОНІТОРИНГ НЕ ЗАФІКСУВАВ ЖОДНОГО ВИПАДКУ ПРЯМОЇ И НЕ ПРЯМОЇ УЧАСТІ У ВИБОРАХ ТУРИНОВА І ЯЦЕНЮКА НА БОЦІ ЯКОГОСЬ КАНДИДАТА

ПРИКЛАДИ МЕДІААФЕКТІВ – ПОДНОКІ, А ГОЛОВНА ВАДА СТОЛИЧНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА – «ДЖИНСА»

РЕГІОНАЛЬНІ ТЕЛЕКАНАЛИ НА ЗАХОДІ І В ЦЕНТРІ КРАЇНИ СИМПАТИЗУЮТЬ ПОРОШЕНКУ, НА ПІВДНІ – СИМОНЕНКУ, НА ПІВНОЧІ – ТИМОШЕНКО, НА СХОДІ - ДОБКІНУ

У березні висвітлення президентської кампанії було млявим. Її інформаційним тлом слугували події на Сході країни. Однак у квітні вона поступово активізувалася.

Нині перебіг виборів у медійному дзеркалі має демократичний і збалансований характер. Зокрема столичні телеканали не демонструють явних симпатій. Найактивніше представлені лідери перегонів - Петро Порошенко та Юлія Тимошенко. Досить активно представлені Михайло Добкін та Сергій Тігіпко. Згадані кандидати були гостями студій різних каналів. Інформація про кожного кандидата, як правило, супроводжується його синхронном. Значно менше інформації на телебаченні про Петра Симоненка.

Прикладів маніпуляцій та застосування медіа ефектів, порівняно з попередніми кампаніями, відчутно менше. Найбільше зловживання – багато повідомлень, що мають ознаки замовних. Однією з характерних ознак – дрібний, суспільно неважливий інформаційний привід та беззмістовні коментарі. При цьому «джинсові» матеріали як правило адаптовані до стилю каналів і майже не відрізняються від звичайних інформаційних сюжетів. Ще одна вада - програми кандидатів подаються не системно і недостатньо детально.

Під час моніторингу, поряд із кандидатами, експерти досліджували висвітлення діяльності в.о. президента Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка. Попередній висновок: використання адмінресурсу на користь якогось із кандидатів не простежується. Медіа дають багато інформації про діяльність перших осіб, однак вона вмотивована ситуацією в країні, і стосується виключно виконання посадових обов'язків.

Тема президентської виборчої кампанії 2014 року на телебаченні ні у березні, ні у квітні не була пріоритетною. Інформація про вибори - витіснялася низкою суспільно-політичних подій: зміна влади, формування нового уряду - після революційних подій на Майдані у лютому; референдум у Криму, захоплення та анексія півострова Росією - у березні; сепаратистські настрої, захоплення адмінбудівель на Сході країни у квітні.

Тому навіть після закінчення реєстрації кандидатів та офіційного старту кампанії - на початку квітня - виборчі перегони залишалися далеко не першочерговою темою в медіа.

Із політичних подій березня на телебаченні обговорювалися: арешт мільярдера Дмитра Фірташа у Відні, повернення Юлії Тимошенко з лікування у Німеччині; арешт экс-губернатора Харківщини Михайла Добкіна за звинуваченнями у сепаратизмі; оприлюднення перших рейтингів політиків після зміни влади - найвищий у цьому списку рейтинг Петра Порошенка на рівні 21%; відмова Віталія Кличка балотуватися на посаду президента на користь Петра Порошенка.

Із політичних подій квітня: фактичний початок президентської кампанії, реєстрація кандидатів; передвиборчі тури країною, заяви щодо врегулювання ситуації на Сході. Чотиристороння зустріч у Женеві щодо ситуації в Україні за участі України, Росії, США та ЄС. Юлія Тимошенко ініціювала створення Народного руху опору. Михайло Добкін представив зміни до Конституції, запропоновані Партією регіонів.

Під час моніторингу ми включили в дослідження інформацію про висвітлення діяльності в.о. президента Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка. Використання адмінресурсу на користь одного із кандидатів не простежується. Телебачення про діяльність перших осіб держави дає багато інформації, однак вона вмотивована ситуацією в країні, виключно у межах виконання обов'язків.

За 4 тижні - був один випадок, коли діяльність урядовців можна було пов'язати з позицією Юлії Тимошенко. Екс-нардеп Тарас Чорновіл у коментарі каналу Тві через критику в.о. президента - критикував Юлію Тимошенко, тобто "адмінресурс" був використаний як спосіб подати негативну інформацію про кандидата.

Загальні тенденції передвиборчої кампанії на телебаченні.

Цьогорічна кампанія на телебаченні характеризується має кілька особливостей:

- загалом по телебаченню - інформація про кандидатів представлена досить збалансовано. Без грубих зловживань. Медіа-ефекти або маніпуляції громадською думкою не мають масштабного характеру. Вони є, але загалом - це швидше виняток, ніж правило. Порівняно із іншими виборчими кампаніями - і парламентськими, і президентськими - маніпуляцій значно менше. Наприклад, зникло таке явище, як блокування інформації про певного кандидата. Канали значною мірою орієнтуються на суспільний інтерес: є певні новини, які канал не може не подати.

- Найбільший суспільний інтерес має інформація про лідерів перегонів - Петра Порошенка та Юлію Тимошенко. Про них телебачення й подає найбільше інформації. За результатами 4 тижнів квітня досить активно представлені й позиції Михайла Добкіна та Сергія Тігіпка. Усі ці кандидати - були гостями студій різних каналів. Інформація про кандидата, як правило, супроводжується його прямою мовою. Значно менше інформації на телебаченні - про Петра Симоненка.

- кампанія проходить мляво. Хоча більшість телеканалів у новинах створили блок інформації по виборах-2014.

- жоден канал не має очевидних симпатій чи антипатій до кандидатів.

- значна кількість сюжетів мають ознаки замовних матеріалів: дрібний, суспільно неважливий інформаційний привід, часто беззмістовні коментарі.

- так звана "джинса" - матеріали з ознаками замовних - адаптовуються до стилю телеканалів, вони практично не відрізняються від звичайних інформацій ні за тривалістю, ні за стилістикою.

- характер інформації частіше визначається інтересами власника телеканалу, ніж симпатією до кандидата. Скажімо, телеканал "Інтер", який належить Дмитру Фірташу, найчастіше використовує маніпуляції проти Юлії Тимошенко. А ТРК "Україна", що належить Рінату Ахметову, досить збалансовано подає інформацію про усіх кандидатів, однак значно більше за інші канали розповідає про благодійні ініціативи фонду Ахметова "Розвиток України", у сюжетах про страйк гірників на "Краснодонвугіллі" - відчувалося домінування певних акцентів: страйк інспірований зовні, це матиме негативні наслідки для шахт, для міста, це призведе до згорання соціальних ініціатив об'єднання, ціни на товари в місті вже поповзли вгору, і все це загрожує соціальною катастрофою.

- Події у країні диктують і нинішній формат теленовин. Крім репортажів телеканали усе частіше запрошують у студію експертів, політиків - суспільство потребує оцінок та пояснень. Такий формат став та телебаченні поширеним.

Про методологію моніторингу

Об'єктом дослідження є інформація про п'ять найрейтинговіших кандидатів (за даними соціологічних опитувань):

1. Петро Порошенко, само висуванець, позафракційний
2. Юлія Тимошенко, лідер партії "Батьківщина"
3. Михайло Добкін, кандидат від Партії регіонів
4. Сергій Тігіпко, колишній "регіонал", самовисуванець
5. Петро Симоненко, лідер Комуністичної партії України.
6. Окремим блоком у дослідження включені два представники нинішньої влади:
7. Арсеній Яценюк, прем'єр-міністр України
8. Олександр Турчинов, виконувач обов'язків президента.

Обидва є соратниками кандидата у президенти Юлії Тимошенко, а Турчинов - її багаторічним політичним партнером. Інформація про їхню діяльність у теленовинах дозволить відстежити можливе використання адміністративного ресурсу під час виборчої кампанії.

Під час моніторингу експерти аналізують рівність доступу кандидатів до ЗМІ та якість інформування глядачів: наскільки повно та неупереджено телеканали подають інформацію про учасників виборчого процесу, аби глядач міг прийняти усвідомлений вибір.

Інформація розрізняється за трьома тональностями: нейтральна, позитивна та негативна. Основним критерієм визначення тональності є враження, яке справляє на глядача інформаційний сюжет чи його частина. Телесюжет розглядається як комплекс інструментів, за допомогою яких подається інформація: відео, стилістика інформації, її послідовність, інтонація тощо.

Вибірка телебачення:

Телевізійний моніторинг президентської виборчої кампанії 2014 року передбачає дослідження восьми всеукраїнських каналів, які доступні широкому колу глядачів, тобто входять у більшість пакетів операторів:

1. 1+1 – програми "ТСН" та "ТСН-тиждень"
2. Інтер – програми "Подробиці" та "Подробиці тижня"
3. Перший національний з програмою "Підсумки дня"
4. ТРК"Україна" – "Події" та "Події тижня"
5. 5 канал - програми "Час новин" та "Час. Підсумки тижня"
6. ICTV – "Факти" та "Факти тижня"
7. TVi – з програмою "Сьогодні"
8. СТБ – програма "Вікна-новини".

Вибірка преси:

Моніторинг передбачає аналіз 6-ти загальнонаціональних друкованих видань:

1. «Вести»
2. «Газета по-українськи»
3. «Дзеркало тижня»

4. «Комментарии»
5. «Сегодня»
6. «Факты и комментарии»

Вибірка Інтернет-сайтів:

Моніторинг передбачає аналіз 4-х загальнонаціональних Інтернет-сайтів:

1. Корреспондент.нет
2. Лівий берег
3. Українська правда
4. Цензор.нет

Телебачення

1-6 квітня 2014р.

Виборчу кампанію телевізійники висвітлювали мляво. Переважно цитували резонансні заяви окремих кандидатів. У коротких інформаційних сюжетах частіше спікерами були не кандидати, а експерти. Зокрема йшлося про очікування від кампанії, її характер, особливості, безпеки, законодавче забезпечення.

Головним тлом були такі інформприводи як звіт силовиків про розслідування вбивств на Майдані 18-20 лютого; україно-російські взаємини, підвищення ціни на російський газ; вивід військовослужбовців та техніки з Криму; сепаратистські настрої на Сході.

У контексті виборчої кампанії найпомітнішими подіями стали: відмова лідера УДАРУ Віталія Кличка від президентських амбіцій на користь Петра Порошенка; заява Порошенка, мовляв у разі перемоги він продасть свій бізнес; прес-конференція Юлії Тимошенко; звільнення Михайла Добкіна з-під домашнього арешту.

Детальніше:

31 березня закінчилася подача документів кандидатів у президенти до Центральної виборчої комісії. 1-4 квітня ЦВК реєструвала претендентів на президентське крісло. Кандидати – оприлюднили свої декларації. Ці події і стали основним інформаційним приводом у телевізійних новинах тижня 1-6 квітня 2014 року.

Цей тиждень виборча кампанія у медіа була представлена мляво. Телеканали лише фрагментарно подавали інформацію про перегони – найрезонансніші заяви учасників кампанії. Не усіх рейтингових кандидатів показували у сюжетах, часто обмежувалися короткими інформаційними повідомленнями. Більше представляли точки зору експертів - про очікування від цієї кампанії, її характер, особливості, безпеки, законодавче забезпечення.

Такий характер інформації пов'язаний із більш потужними позавиборчими інформприводами. Зокрема, стрілянина в центрі столиці, під час якої поранені троє людей; звіт представників силового блоку уряду про розслідування вбивств людей на Майдані 18-20 лютого 2014 року; напружені відносини із Росією та підвищення цін на російський газ; виведення військовослужбовців та техніки з Криму; сепаратистські настрої на Сході країни.

У контексті виборчої кампанії найпомітнішими подіями стали: відмова лідера УДАРУ Віталія Кличка балотуватися у президенти на користь Петро Порошенка (цю заяву Кличко зробив ще 29 березня, однак вона фігурувала у новинах і кілька наступних днів), заява Петра Порошенка, що у

разі перемоги на виборах він продасть свій бізнес; прес-конференція Юлії Тимошенко; рішення суду про звільнення Михайла Добкіна, підозрюваного у сепаратизмі, з-під домашнього арешту.

ICTV, програми «Факти» та «Факти тижня з Оксаною Соколовою»

Старт президентської кампанії не був пріоритетною темою інформаційних випусків. Основна увага прикута до інших подій: збройної сутички між самообороною Майдану та представниками "Правого сектор"; затримання экс-ректора Податкової академії Петра Мельника; зростання курсу долара; подорожчання газу для населення; оприлюднення перших результатів розслідування щодо розстрілів людей на вул. Інститутській. Щоденно у студію програми запрошували гостей – експертів, представників влади, громадян з активною громадською позицією. Обговорювали ситуацію в Криму, східних областях та рішення влади.

Програма "Факти" протягом тижня обмежилася трьома повідомленнями про кандидатів у президенти. Два з них стосувалися Юлії Тимошенко: домагатиметься ухвали у Верховній Раді законопроектів, які мають змінити правову систему країни, створення нового органу для боротьби з корупцією – "Всеукраїнської громадської ради". Третя інформація стосувалася Михайла Добкіна - Печерський районний суд Києва змінив міру запобіжного заходу з домашнього арешту на особисте зобов'язання. Інформація подавалася у нейтральній тональності та без явних зловживань.

У підсумковій програмі "Факти тижня з Оксаною Соколовою" був один сюжет про кандидатів у президенти: оприлюднених декларацій про доходи Сергія Тігіпка, Михайла Добкіна, Юлії Тимошенко, Петра Симоненка та Петра Порошенка.

Інформація про виконувача обов'язків президента й спікера Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка подавалася виключно у контексті виконання їхніх посадових обов'язків.

Інтер, програми "Подробности" та "Подробности недели"

Основними передвиборчими новинами стали: декларації про доходи кандидатів у президенти; Юлія Тимошенко відмовилася знімати свою кандидатуру на користь Петра Порошенка; розкол у Партії регіонів: Сергія Тігіпка виключили з партії; Михайла Добкіна суд звільнив з-під домашнього арешту. Цим кандидатам приділено приблизно однакову кількість ефірного часу – 2-3 хв.

Явних зловживань у подачі інформації на каналі не простежувалося. Але є певний інформаційний дисбаланс. У трьох випусках - 1, 2 та 3 квітня – містилася інформація, що Юлія Тимошенко не збирається знімати свою кандидатуру на користь Петра Порошенка. Повідомлення будувалися навколо її цитати із прес-конференції, що вона й так щодня підтримує Порошенка – купуючи цукерки "Рошен". Про любов до цієї марки говорила і сама Юлія Тимошенко, і в.о. глави Адміністрації президента, депутат від "Батьківщини" Сергій Пашинський і Юрій Луценко, який зняв свою кандидатуру на користь Віталія Кличка на виборах мера Києва.

Інформація на каналі подається переважно об'єктивно.

Деякі сюжети - малоінформативні. **Випуск новин 1 квітня 2014 року:**

«Ведуча:

Войну между «Правым сектором» и главой МВД Аваковым вот так прокомментировала теперь уже кандидат в президенты Юлия Тимошенко:

– *Зараз створена комісія для того, щоб розслідувати цю ситуацію і в залежності від рішення цієї комісії, я думаю, що українська влада буде приймати рішення».*

У підсумковому випуску програми "Подробности недели" подають багато прямих включення з місць подій. А також думки експертів, представників влади.

Програма розпочалася з прямого включення з Луганська та Донецька, де сепаратисти захопили приміщення СБУ та ОДА. Ці події прокоментував гість студії в.о. заступника голови Адміністрації президента Андрій Сенченко.

Про економічну ситуацію, ціну на російський газ, та як економічні реформи вплинуть на громадян, говорив Арсеній Яценюк у прямому включенні з Кабміну.

Ситуацію на Сході країни коментував лікар-педіатр з Харкова Євгеній Комаровський.

Кандидати у президенти згадувалися лише побіжно.

СТБ, програма "Вікна-новини"

Про вибори інформації обмаль. Багато сюжетів стосувалися ситуації на кордонах України та окупованого російськими військами Криму.

Олександр Турчинов та Арсеній Яценюк були представлені виключно як посадовці.

За тиждень прозвучав один розлогий сюжет, тривалістю майже 2 хв, про звільнення з-під домашнього арешту Михайла Добкіна.

Канал притримується нейтральної позиції, явних симпатій чи антипатій не простежується. Сюжети подавалися у нейтральній тональності.

ТРК "Україна", програми "Події" та "Події тижня"

У новинах прозвучала інформація про усіх кандидатів. Найбільше - про Михайла Добкіна – він був гостем у "Подіях тижня". Тільки про нього подано позитивну інформацію - він сам про себе говорив, як про послідовного політика.

Негативною інформацією канал не зловживає, але час від часу допускає іронію, оціночні судження:

"Тимошенко упорно утверждает, что арендует дом... Живет вот в этом домике" (на відео - маєток Тимошенко). **"Події", 1.04.2014**

"Яценюк, видимо, смирился" (що валюта нестабільна). **"Події", 2.04.2014**

"Кандидаты уже начали раздавать обещания. Петр Порошенко обещает продать бизнес". **"Події", 2.04.2014**

Інформації про Арсенія Яценюка та Олександра Турчинова звучало чимало, але виключно як про чиновників.

TVi, програма "Сьогодні"

Крім основного інформаційного блоку, програма включає 4-6 тем, у кожній з яких є свій ведучий. Запрошують гостей у студію.

Найбільше інформації про Юлію Тимошенко та Сергія Тігіпка. Про останнього – переважно негативна. У двох програмах показали той самий сюжет про акцію Автомайдану. Його активісти їздили до маєтку Тігіпка, бо нардеп не проголосував за закон про люстрацію суддів. Сюжет містив кілька коментарів активістів про важливість цього закону, а також репортажних деталей, що підсилюють негативне забарвлення інформації. Наприклад, що маєток обнесений високим парканом із колючим дротом, а Тігіпко, за словами охорони, "у суботу, виявляється, працює".

Резонансну новину про кортеж міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, який їхав зі швидкістю 180 км/год, канал не подав. Хоч це зробили більшість медіа. У "Сьогодні" повідомили лише про зауваження урядовцям прем'єр-міністра Арсенія Яценюка на засіданні Кабміну, що про кортежі чиновників більше не йтиметься.

5 канал, "Час новин" та "Час. Підсумки тижня"

Новини 5 каналу подають багато міжнародних новин - зокрема, реакцію європейських чиновників, представників міжнародних організацій на події в Україні.

Вибірчих новин мало. Інформації із негативним забарвленням – немає.

Із кандидатів у президенти найбільше інформації про Юлію Тимошенко - головним інформприводом стала її прес-конференція 1 квітня.

Поява посадовців – прем'єра та в.о президента у новинах – інформаційно вмотивована.

Перший національний. "Підсумки дня"

Програма характеризується стислими сюжетами політичного та суспільного спрямування. Основні матеріали тижня: події у Криму та на Сході України, затримання экс-ректора Податкової академії Петра Мельника, стрілянина на Майдані.

В.о. президента Олександр Турчинов та прем'єр Арсеній Яценюк представлені виключно у контексті виконання посадових обов'язків. Прем'єр-міністру надано втричі більше часу, ніж в.о. президента. Пряма мова чиновників - здебільшого нейтрального, інколи позитивного характеру:

«Ми відновлюємо армію з нової нотки. Ми змогли привести наші збройні сили до повної бойової готовності, розгорнути наші збройні сили. Кабінет Міністрів буде виділяти кошти не тільки, щоб утримувати армію, але ж і на те, щоб її переозброювати» (Олександр Турчинов, 2.04.2014, "Підсумки дня").

Сюжетів про виборчу кампанії не було. Подана новина про зміну запобіжного засобу для экс-губернатора Харківщини Михайла Добкіна.

1+1, "ТСН" та "ТСН-тиждень"

Інформація без оціночних суджень. Домінують матеріали суспільного та соціального спрямування.

Критикують владу. Наприклад, сюжет про кортежі Олександра Турчинова та міністра внутрішніх справ Арсена Авакова.

"Наші кореспонденти відзняли, як виїхав (Турчинов) з навчального центру Національної гвардії на дорогому позашляховику у супроводі чотирьох автомобілів. ...Арсен Аваков їхав у "Мерседесі" в супроводі двох машин, на деяких ділянках швидкість сягала 180 км/год". 1.04.2014, "ТСН".

Сюжети про передвиборчі перегони почали виходити з 3 квітня: про головних претендентів на президентське крісло (3.04.2014), технічних кандидатів (4.04.2014 та 5.04.2014). Інформація подавалася збалансовано. Прямі мови основних кандидатів не подавали.

"ТСН-тиждень з Аллою Мазур" відрізняється від щоденних програм - наявністю певної іронії. Однак інформація щодо кандидатів подається збалансовано.

Матеріал стосувався декларацій кандидатів у президенти та відповідності реальних доходів з рейтингом найбагатших.

"Поки одні не могли влаштуватися на роботу, вона працювала, навіть у в'язниці. Юлія Тимошенко задекларувала свою заробітну плату у розмірі 180 тисяч гривень. А от будинок, що показала журналістам Юлія Тимошенко, не декларувала, так само, як автомобілі родини, банківські рахунки та прибутки». 6.04.2014, "ТСН-тиждень".

"Нагадав про себе і комуніст Петро Симоненко, дохід якого становить 314 тисяч гривень. А от родинні статки дорівнюють нулю і це, незважаючи на те, що дружина у Петра Миколайовича Оксана Ващенко очолює інформаційне агентство". 6.04.2014, "ТСН-тиждень".

7-13 квітня 2014 р.

Основне інформаційне тло кампанії - події на Сході та Півдні: захоплення адмінбудівель у Харкові, Луганську, Донецьку та ще у восьми інших містах Донеччини. Щонайменше чверть сюжетів були про сепаратизм та взаємини з Росією. Іншими важливими темами стало подорожчання газу та різке зростання курсу долара.

Події диктували і формат теленовин. Зокрема побільшало сюжетів із експертами - суспільство потребує оцінок та пояснень.

Основні виборчі інформприводи - презентація програм кандидатів, виборчі тури Порошенка, Тігіпка, Тимошенко та Добкіна, а також оприлюднення рейтингів.

Основних кандидатів представляли переважно збалансовано. Найрейтинговіші політики – Петро Порошенко та Юлія Тимошенко – були представлені у новинах найактивніше: (15,6% та 16,4% відповідно). На третьому місці – Михайло Добкін з 11,1%. У Сергія Тігіпка – 5,4% уваги, а в Петра Симоненка – найменше: 3,8%.

Негативна інформація про кандидатів була пов'язана з подіями, а не з оцінками їхньої діяльності: Тігіпка та Добкіна закидали яйцями під час їхніх передвиборчих турів, а Симоненка випхали з парламентської трибуни.

Детальніше:

Виборча кампанія цього тижня, 7-13 квітня, як і попереднього, була другорядною темою у телевізійних медіа. Основна - події на Сході та Півдні України: захоплення проросійськими силами адмінбудівель у Харкові, Луганську, Донецьку, а в кінці тижня - у восьми містах Донеччини. Щонайменше чверть з усіх сюжетів стосувалися теми сепаратистських виступів та відносин з Росією.

Іншими важливими темами тижня стали: очікуване підвищення ціни на газ для населення та різке зростання курсу долара.

Події у країні диктують і нинішній формат теленовин. Крім репортажів телеканали усе частіше запрошують у студію експертів - суспільство потребує оцінок та пояснень. Такий формат став та телебаченні поширеним.

Основні інформаційні приводи у виборчій кампанії: презентація програм кандидатів у президенти, виборчі тури країною Петра Порошенка, Сергія Тігіпка, Юлії Тимошенко та Михайла Добкіна. Оприлюднення рейтингів політиків.

Позиції кандидатів телебачення загалом подає порівняно збалансовано. Найрейтинговіші політики – Петро Порошенко, Юлія Тимошенко – найактивніше представлені у новинах (15,6% та 16,4% відповідно). На третьому місці Михайло Добкін з 11,1%. Про Сергія Тігіпка – 5,4% інформації, про Петра Симоненка – 3,8%, це найнижчий показник.

Негативна інформація про кандидатів пов'язана із подіями, а не оцінками їхньої діяльності: Тігіпка та Добкіна під час передвиборчих турів закидали яйцями, Симоненка випхали із-за трибуни у Верховній Раді.

Про діяльність перших осіб держави – в.о. президента Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка інформації багато – є в кожному випуску новин. Однак виключно як про чиновників. Використання адмінресурсу на користь одного із кандидатів не простежується.

Тенденції висвітлення діяльності кандидатів у Президенти телеканалами

ICTV, програми «Факти» та «Факти тижня з Оксаною Соколовою»

Лева частка ефіру присвячена подіям на Сході країни. Передвиборчих новин мало. Найбільше йшлося про Петра Порошенка та Юлію Тимошенко. Їм приділено приблизно однакову кількість ефірного часу – в межах 5 хв і в позитивній, і у нейтральній тональностях. Про решту кандидатів повідомлень значно менше.

Програма «Факти» уникає негативу, більшість сюжетів подають у нейтральній тональності. Про передвиборчі тури Михайла Добкіна та Сергія Тігіпка, яких люди зустріли слова "ганьба" та закидали яйцями, не сказано ні слова.

Сюжети про кандидатів подаються у інформаційному ключі, короткі за тривалістю, містять меседжі передвиборчих програм.

Попри об'єктивну подачу матеріалів, де представляють різні точки зору, є певний дисбаланс. Канал опосередковано підтримує владу. Зокрема, у сюжетах про в.о. прем'єр-міністра Арсенія Яценюка та кандидат у президенти Юлію Тимошенко трапляються позитивні акценти:

«До мешканців у Східних областях глава уряду традиційно звернувся російською мовою», "Факти", 07.04.2014.

«Допомогти загасити сепаратистські настрої до Донецька прилетіла кандидат у президенти Юлія Тимошенко», Факти, 07.04.2014.

Вдаються і до оціночних суджень:

«Лідер комуністів, який донедавна переховувався від Майдану і на засідання взагалі не ходив, нині розійшовся не на жарт. Навіть звинуватив націоналістів у співробітництві з Росією. Цього "свободівці" головному комуністові не пробачили і випхали з трибуни. Далі почалася рукопашна». Факти, 08.04.2014.

Інтер, програми "Подробности" та "Подробности недели"

Цього тижня суттєво побільшало передвиборчої інформації. Найбільше – про Петра Порошенка, Юлія Тимошенко та Михайла Добкіна. Тимошенко та Порошенко мають однакову кількість ефірного часу – по 7,5 хв. Найбільше негативу прозвучало про Михайла Добкіна.

Інформація подається повно та переважно об'єктивно. Відвертої підтримки одного кандидата не простежується. Іноді відчутні певні симпатії та антипатії. Сюжети про Петра Порошенка, як правило, короткі, і виключно в інформаційному ключі, переважно у нейтральній та позитивній тональностях. Зокрема, сюжет про 7-й Київський форум з безпеки обмежився кількома реченнями ведучого про позицію Арсенія Яценюка та Петра Порошенка про розширення повноважень в регіонах. Подано пряму мову кандидата у президенти.

Про Юлію Тимошенко – інформація у трьох тональностях. Як правило, з іронією. Наприклад, сюжет про зустріч з київськими студентами підписаний: "Вона працює":

«Поддержатъ антикоррупционный пакет, разработанный вместе с общественными организациями, призывает депутат Юлия Тимошенко. Но Верховная Рада этот пакет пока не приняла. ...А вот и сама Тимошенко. Приезжает на "Мерседесе" с зашторенными окнами, выходит с палочкой и сразу в зал... Пару традиционных воздушных поцелуев и Юлия Владимировна становится за трибуну. Она – отдельно, палочка – отдельно... Со студентами общалась почти два часа и час простояла за трибуной, отдельно от палочки, и на высокой танкетке», «Подробности», 08.04.2014.

Про поїздку Тимошенко до Вінницької області:

«Уже после обеда Тимошенко выступила на митинге в самой Виннице. Людей было немного. Начался дождь и многие просто разошлись. Самые стойкие остались и в ожиданки своего кандидата пели гимн Украины», «Подробности», 10.04.2014.

"Інтер" використовує маніпуляції та гострих оціночних суджень.

7 квітня в ефір був сюжет про презентацію передвиборчої програми Михайла Добкіна. Канал використав кілька маніпуляційних технологій: оціночні судження, послідовність сюжетів для створення негативного враження про кандидата.

Майже 2 хв журналістка розповідала про *"строгие костюмы, дорогие парфюмы, фуришет, блондинку, "Лексусы", "Рейндж Роверы"*. Не згадано назву передвиборчої програми, не озвучено жодної передвиборчої тези. Синхрони - малоінформативні, вирвані з контексту. Увага акцентується, що у час, коли в країні складна економічна й політична ситуація, Партія регіонів розкошує. На початку інформації, коли ведучий озвучує підводку до сюжету, на екрані фото Михайла Добкіна з підписом «Жирно собрались». Наступний сюжет після репортажу із презентації програми – думка "регіонала", колишнього віце-прем'єра і також кандидата у президенти Юрія Бойка:

«Партия регионов сегодня утратила инициативу, и утратила чувство реальности», «Подробности», 7.04.2014.

СТБ, програма "Вікна-новини"

Передвиборча тематика представлена кількома сюжетами - про Михайла Добкіна, Сергія Тігіпка та Петра Симоненка.

Негативне забарвлення інформації пов'язане з тим, що Добкіна та Тігіпка закидали яйцями та кричали «ганьба» під час передвиборчих поїздок.

Жодного слова протягом тижня не подано про Юлію Тимошенко та Петра Порошенка.

Явних симпатій на каналі не простежувалося.

TVi, програма "Сьогодні"

Програма складається з кількох блоків, що є головними темами дня. Власних репортажів мало. Протягом випуску у студії бувають один-два експерти. Оціночними судженнями програма не зловживає.

Простежується підвищена увага каналу до кандидата у президенти Петра Порошенка. Інформація про нього міститься в кожному випуску. Вона переважно не виділяється із загальної стилістики повідомлень. Однак більша за звичну тривалість сюжетів та їх систематичність дає підстави говорити про певну симпатію до цього кандидата.

За кількістю – про Порошенка інформації найбільше. У 4 рази більше, ніж про Сергія Тігіпка, який займає за кількістю повідомлень другу позицію.

Маніпуляцію за допомогою послідовності сюжетів використано теж для створення позитивного контексту щодо Порошенка. **9 квітня** інформація про виборчу програму - сюжет тривалістю понад 4 хв. А після цього – рейтинг кандидатів. За усіма даними соціологів Порошенко займає першу позицію.

Найменше інформації – про Михайла Добкіна.

ТРК "Україна", програми "Події" та "Події тижня"

Інформацію про події канал подає достатньо повно і переважно об'єктивно.

Є інформація про усіх кандидатів у президенти. Найбільше - про Юлію Тимошенко. У кожному випуску міститься повідомлення про діяльність лідера "Батьківщини": прес-конференція в Донецьку, ініціатива про амністію незаконно засуджених представників середнього бізнесу, ініціатива дозволити знімати чиновників на відео задля боротьби з корупцією, виступ на безпековому форумі в Києві, заява про те, що діями сепаратистів керують із Москви. А у підсумковій програмі "Події тижня" – інтерв'ю із Тимошенко тривалістю 10 хв. Інформації про неї – утричі більше, ніж про Михайла Добкіна, який займає за кількістю повідомлень другу позицію.

5 канал, "Час новин" та "Час. Підсумки тижня"

Багато уваги приділяє реакції світу – американських, європейських представників - на події в Україні.

Інформації про кандидатів у президенти – обмаль, значно менше, ніж у рівноцінних за часом інших теленовинах.

Найактивніше представлена позиція Петра Порошенка, найпасивніше – Сергія Тігіпка. У натуральних числах – це дуже незначні показники: найвищий – це трохи більше 1 хв за тиждень. Симпатії та антипатії на каналі не простежуються.

Перший національний. "Підсумки дня"

Багато офіційної інформації про діяльність влади, зокрема Олександра Турчинова та Арсенія Яценюка.

У новинах коротко згадували про двох кандидатів: Юлію Тимошенко та Петра Симоненка.

1+1, "ТСН" та "ТСН-тиждень"

«ТСН» найбільше часу приділяв подіям у східних регіонах України з прямим включенням кореспондентів і оперативній інформації з «гарячих точок».

Найбільше інформації про Михайла Добкіна, половина - у негативі. Найменше - про Петра Симоненка.

Два кандидати у президенти – Сергій Тігіпка та Михайло Добкін – згадувались у негативній тональності.

Сюжети про передвиборчі тури кандидатів були в ефірі. Але передвиборчих програм – мало. Лише сюжети про Порошенка містили інформації про його бачення майбутнього країни:

«Всі мовні конфлікти в Україні штучні і провокативні. Українці можуть спілкуватися будь-якою мовою, а от державною має бути одна – українська», "ТСН", 11.04.14.

Дві третини ефірного часу «ТСН-тиждень з Аллою Мазур» зайняли події на Сході країни. Про вибори – лише згадка, що Добкіна та Тігіпка закидали яйцям.

14-20 квітня 2014 р.

Виборча тематика висвітлювалася мляво. Усі рейтингові кандидати разом назбирали на центральних телеканалах не більше 45 хв.

Головною темою тижня залишалася ситуація на Сході: утримання сепаратистами адмінбудівель на Донеччині, проведення АТО за участі армії, сутички сепаратистів із силовиками, захоплення бойовиками армійської бронетехніки.

Ще один інформпривід - чотиристороння зустріч у Женеві за участі представників України, Росії, США та ЄС.

Телеканали продовжували слідкувати за курсом долара, зокрема йшлося про зміцнення гривні.

Основні виборчі інформприводи - Тимошенко ініціювала створення народного руху опору; Порошенко провів кілька міжнародних зустрічей (в Туреччині та під час засідання Європарламенту); Тігіпка продовжив регіональні тури. Також кандидати оголошували своє бачення вирішення ситуації на Сході.

Найбільше інформації було про Юлію Тимошенко – 15,6% - майже стільки, скільки про всіх інших кандидатів разом. На другому місці – Петро Порошенко (10,1%). Про решту кандидатів у президенти – значно менше. Найбільше негативної інформації - про ту ж таки Юлію Тимошенко, а ще про Михайла Добкіна.

Детальніше:

Виборча кампанія цього тижня, 14-20 квітня, у телевізійних медіа висвітлювалася мляво. Інформації про кандидатів було обмаль. Про усіх рейтингових кандидатів за тиждень телебачення подало інформації в цілому - до 45 хв.

Головною темою тижня залишалася ситуація із сепаратистськими рухами на Сході України: утримання сепаратистами адмінбудівель на Донеччині, проведення антитерористичної операції за участі армії, збройні сутички сепаратистів із силовиками, захоплення бойовиками армійської бронетехніки.

Ще один інформпривід - чотиристороння зустріч у Женеві щодо ситуації в Україні за участі України, Росії, США та ЄС.

Телеканали продовжували слідкувати за курсом долара, цього тижня йшлося про зміцнення гривні.

Основні інформаційні приводи у виборчій кампанії: Юлія Тимошенко ініціювала створення Народного руху опору. Петро Порошенко провів кілька міжнародних зустрічей – у Туреччину та на засіданні Європарламенту. Сергій Тігіпко продовжив передвиборчий тур регіонами, зокрема, був у Запоріжжі. Також кандидати у президенти виступали із заявами щодо свого бачення вирішення ситуації на Сході України.

Найбільше інформації про Юлію Тимошенко – 15,6%. Повідомлень про лідера "Батьківщини" майже стільки ж, як про решту кандидатів разом.

На другому місці – Петро Порошенко 10,1%.

Про решту кандидатів у президенти – значно менше.

Найбільше негативної інформації - про Юлію Тимошенко та Михайла Добкіна.

Про діяльність перших осіб держави – в.о. президента Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка інформації багато. У кілька разів більше, ніж про кандидатів у президенти. Але використання адмінресурсу на користь одного із кандидатів не простежується, повідомлення виключно про їхню діяльність як про чиновників. Інформація вмотивована ситуацією в країні.

ICTV, програми «Факти» та «Факти тижня з Оксаною Соколовою»

Події на Сході країни та чотиристороння зустріч у Женеві представників США, ЄС, Росії та України щодо політичної кризи в Україні стали топ-темами тижня.

Про вибори йшлося мало. Більшість повідомлень стосувалася заяв та поїздок Юлії Тимошенко та Петра Порошенка. Їм приділено однакову кількість ефірного часу. Жодної згадки – про Петра Симоненка.

У програмі «Факти» передвиборчі новини подавали невеликим блоком і, як правило, обмежувалися підводкою ведучої та синхронном кандидата у президенти. Явних зловживань та симпатій не простежувалося.

Суттєво відрізняється подачею матеріалів підсумковий випуск новин «Факти тижня з Оксаною Соколовою». У сюжетах простежуються іронія, яка надає інформації негативного забарвлення, оціночні судження та некоректні порівняння.

«... Ще один герой тижня – Михайло Добкін. Того вечора кандидат у президенти від Партії регіонів теж приїхав на "Свободу слова", але потрапити у студію так і не зміг. Його обсипали

борошном, облили зеленко і закликали їхати до Росії... Щоправда, такий прийом готувався начебто для Царьова, а Добкін просто опинився не в тому місці, і не в той час...

Та незважаючи ні на що, виборча кампанія в Україні набирає обертів. З'явилася і перша агітація. От, приміром, Петро Порошенко нам обіцяє життя по-новому. Щось на кшталт гасла "регіоналів" на минулих президентських виборах (на відео біг-борд Партії регіонів з надписом «Будуємо нову країну»), борд який і досі прикрашає площу Перемоги в Києві» («Факти тижня з Оксаною Соколовою», 20.04.2014).

Інтер, програми «Подробности» та «Подробности недели»

Основні події тижня канал подає розлого та об'єктивно. Багато прямих включень з місць подій, думок експертів та політологів, реакцій світової спільноти на ситуацію в Україні.

Передвиборчі новини також представлені в ефірі. Найбільше - про Юлію Тимошенко. Другий за кількістю інформації – Петро Порошенко. Про нього повідомлень удвічі менше. Явних симпатій не простежується. Але завдяки маніпуляційним технологіям - плеканню негативного ставлення, послідовності сюжетів – помітні певні антипатії. Такі сюжети стосувалися здебільшого Юлії Тимошенко:

- Рінат Ахметов заявив, що ситуацію в Україні можна вирішити, але не з допомогою пістолетів та зброї.

- Путін занепокоєний ситуацією у східних областях України, адже до нього надходить багато звернень від людей за допомогою.

- А кандидат у президенти Юлія Тимошенко категорично виступила за антитерористичну операцію і повну мобілізацію.

- Британські банки замішані у скандалі з мільйонами Юлії Тимошенко. Про це вийшла стаття більше місяця тому у впливовій газеті «Індепендент». Її автору, відомому розслідуваннями про діяльність російських та українських олігархів, вдалося роздобути матеріали, які засвідчують, що на ім'я Юлії Тимошенко було відкрито 85 рахунків за кордоном. Більшість із них нині закриті, проте 13 ще й досі діють. Сергій Власенко спростував цю інформацію. Авторіві статті довелося вибачитися. Проте відома юридична компанія "Лоренс Грея" все-таки має деяку інформацію, яка засвідчує причетність Юлії Тимошенко і Павла Лазаренка до розкрадання державних коштів.

- А ось Верховний суд Києва закрити газову справу экс-прем'єра через відсутність складу злочину під час підписання газових угод з Росією у 2009 році ("**Подробности**", 14.04.2014).

СТБ, програма "Вікна-новини"

Інформаційні випуски повністю присвячені подіям на Сході країни, тому виборча тематика залишилася поза увагою каналу. Упродовж тижня побіжно згадали Михайла Добкіна та Петра Порошенка. Про решту кандидатів інформації не було.

TVі, програма "Сьогодні"

Програма новин виходила з понеділка по четвер – 14-17 квітня. Після цього колектив "Сьогодні" пішов на Великодні канікули.

Про Петра Порошенка та Юлію Тимошенко канал подав приблизно однакову кількість інформації у нейтральній тональності. Про Тимошенко новини містили й повідомлення у негативі.

Жодної згадки про Михайла Добкіна. Про Петра Симоненка – коротко, і то в негативі.

TVі у новинах виокремлює блок передвиборчої інформації - кілька невеликих сюжетів, у яких представлена позиція кандидатів. Найчастіше - про Тимошенко і Порошенка.

Але якщо про Петра Порошенка – виключно у нейтральній тональності і без маніпуляцій. То інформація про Тимошенко містить і оціночні судження, і маніпулятивні технології. Як приклад можна навести два сюжети:

- **14.04.14 "Сьогодні"** вказує на непослідовність позиції Тимошенко: *"Змінювала свої думки Тимошенко. Спочатку виступала проти силового сценарію (відео з прес-конференції у Донецьку): "...это мирные, спокойные донецчане, агрессия не имеет ничего общего с жителями Донбасса". Потім – виступила з протилежною заявою, що доба примирення закінчилася".*

- **16.04.14 "Сьогодні"** переказує слова Петра Порошенка, який вважає, що в ініціативі Тимошенко створити Народний рух опору – мало дій, а багато політики.

Так само, як і минулого тижня, інформація про Петра Порошенка містилася в кожному випуску новин на TVі.

Канал подає багато політичної інформації та міжнародної, дуже мало "лайфовой". Тому у випусках новин досить багато інформації про в.о. президента та прем'єр-міністра – крім заяв та виступів, випуски новин часто подають репортажі з Верховної Ради та засідань Кабміну. Використання посадовцями адміністративного ресурсу - не простежується.

ТРК "Україна", програми "Події" та "Події тижня"

Інформацію про події у країні канал подає достатньо повно й об'єктивно. Випуск містить українські і міжнародні новини, суспільно-політичні і "лайфові". Готує багато своїх сюжетів, зокрема, із міст на Сході країни.

У студію запрошують політиків, експертів. Їх поява завжди вмотивована подіями дня, актуальними темами для обговорення. Розмова - чітко на певну тему. Цього тижня у студії "Подій" були: депутат від Партії регіонів Нестор Шуфрич, лідер УДАРу Віталій Кличко, міністр юстиції Павло Петренко, голова Комітету ВР з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, "ударівець" Валерій Пацкан, депутат-"регіонал" Микола Левченко, міністр економіки Павло Шеремета, речник МЗС Євген Перебийніс.

У підсумковій програмі "Події тижня" – інтерв'ю із виконувачем обов'язків президента Олександром Турчиновим. Воно не містило ознак агітації на користь Тимошенко. Питання й відповіді – по суті, як глави держави.

Представлені позиції всіх кандидатів у президенти, без негативного забарвлення. Передвиборча інформація часто подається окремим блоком - нарізка із 2-3 невеликих сюжетів. Цей блок означений ведучим: це позиція кандидатів у президенти.

Найбільше інформації - про Юлію Тимошенко. Повідомлень про лідера "Батьківщини" більше, ніж про решту чотирьох кандидатів разом. Однак крім цієї кількісної переваги, канал не можна запідозрити у симпатії на користь одного кандидата: немає відвертого позитиву про кандидатів, ні інформації, що за стилем відрізнялася б від звичайних сюжетів каналу.

У сюжетах траплялася іронія, хоча така подача інформації є швидше винятком:

"Юлія Тимошенко снова с косой и рвется в бой. Решил лично заняться защитой границ Родины, она провела первое заседание Штаба национального сопротивления". ("Події", 16.04.14).

Деякі акценти у новинах продиктовані не політичними уподобаннями, а інтересами власника каналу. Часто подають інформацію про Ріната Ахметова: його заяви та коментарі, зокрема і щодо останніх подій на Донеччині, благодійна діяльність фонду Ахметова "Розвиток України".

Цього тижня у "Подіях тижня" 20.04.14 був сюжет, що шахтарі Донбасу не підтримують сепаратизму. Сюжет побудований у такий спосіб: спершу - 100 тис шахтарів можуть стати безробітними у разі від'єднання від України, бо такий величезний вугледобувний комплекс може утримувати тільки держава, це не під силу одній області. Потім – підтвердження головної тези через героя: для 35-річного гірника шахти "Комсомолец Донбасу" – однієї з кращих у регіоні - немає коли мітингувати, бо робота гірника дуже відповідальна.

Зауважимо, що шахта "Комсомолец Донбасу" входить до вугільного об'єднання ДТЕК (на відео кілька разів показували форму з логотипом), що належить Рінату Ахметову. Хоч у сюжеті на цьому не акцентувалося.

Далі завдяки послідовності сюжетів створюється сприятливий фон для сприйняття інформації про Тимошенко:

- Тимошенко у Донецьку провела переговори із людьми, що захопили Донецьку ОДА. Вона ініціює широке обговорення проблеми під час круглого столу і розраховує на підтримку регіональних еліт.

- Рінат Ахметов каже, що Сергія Таруту, губернатора Донеччини, знає 20 років і довіряє йому.

- Сергій Тарута вважає, що вибори мають пройти так, щоб нового президента визнали на Сході.

5 канал, "Час новин" та "Час. Підсумки тижня"

Новини на 5 каналі протягом тижня не подавали жодної інформації про Сергія Тігіпка і майже не висвітлювали діяльності Петра Порошенка. Єдина згадка про Порошенка прозвучала від гості студії, народного депутата Ірини Герашенко, яка заявила, що *"нам треба такий керівник країни, як Петро Порошенко"*. Ведучий перервав гостю, зауваживши, що агітація у новинах заборонена. (Час новин 17.04.14).

Найбільше інформації подано про Юлію Тимошенко. Про решту кандидатів – обмаль.

Найбільше негативної інформації - про Петра Симоненка. Це пов'язано із висловлюваннями експертів: экс-міністр юстиції Сергій Головатий заявив, що Симоненка давно треба притягнути до відповідальності за сепаратизм. (Час новин. 15.04.14). А також з деякими маніпулятивними технологіями, що використала програма: на відео крупним планом показали обличчя Петра Симоненка, в той час як під час погоджувальної ради парламенту Віталій Кличко каже: *"деякі комуністи закликають до сепаратизму і розвалюють країну"*. Час новин 14.04.14. Така маніпуляція називається "читання думок": журналісти "здогадалися", що лідер УДАРу має на увазі саме Симоненка.

У темі сепаратизму канал використав медіа-технологію припущення і проти Михайла Добкіна:

"... звинувачення у сепаратизмі не заважає Добкіну балотуватися у президенти. Не виключено – саме так ховаються від відповідальності". (Час новин, 15.04.14).

Ще одну грубу маніпуляцію допустив ведучий у висвітленні позиції в.о. президента Олександра Турчинова. Такий медіа-ефект будується на аналогії. Негативна інформація про Турчинова подана через різкий негатив про інших учасників політичного процесу: якщо ти згоден із ним, а він – колабораціоніст, бандит і агресор – значить ти теж колабораціоніст, бандит і агресор:

"Турчинов пропонує провести всеукраїнський референдум разом із виборами президента. Питання: якою бути Україні – унітарною чи федеративною. В.о.президента каже: певен, більшість українців виступлять проти федералізації. Нагадаємо, про референдум щодо державного устрою постійно говорить Путін, а вчора його слова переказував громадянин Янукович у Ростові-на Дону. Партія регіонів відкрито підтримує колабораціоністів, котрі в Донецькій та Луганській областях не визнають владу, і методом бандитизму вимагають федералізації. Тож як прихильники і противники федералізації дійшли спільного рішення провести референдум? ". (Час новин, 14.04.14).

Перший національний. "Підсумки дня"

Висвітлюють події дуже стисло, без використання оціночних суджень та маніпуляцій. Основні теми повідомлень – про діяльність уряду. Про прем'єра Арсенія Яценюка розповідали у 1,5 рази більше, ніж про в.о. президента Олександра Турчинова.

Кандидатів у президенти згадували у інформації про початок агітації в ефірі Першого національного.

1+1, "ТСН" та "ТСН-тиждень"

У "ТСН" стало менше повідомлень на тему виборів.

Інформація про кандидатів подавалася незбалансовано, деякі матеріали містили ознаки замовних, з використанням маніпуляцій.

Негативна інформація звучала про Михайла Добкіна та Петра Симоненка.

Найбільше повідомлень про Петра Порошенка:

У сюжеті ("ТСН", 14.04.14) йдеться про акцію «Купи собі президента». *"Обрати найкращого з-поміж 25 кандидатів пропонує 1+1, все як у магазині"*. Купити – значить висловити свою підтримку кандидату. Як користування "магазином" показують на прикладі сторінки Юлії Тимошенко – про кожного кандидата містяться дані про вік, знак зодіака, статки. Згодом на відео іде картинка з іншими кандидатами і зупиняються на Петрові Порошенку – видно, що за нього віддали свої голоси вже понад тисячу осіб. А за кандидатів, що поруч – в межах кількох десятків.

Матеріал ("ТСН", 17.04.14) про спільну прес-конференцію президента Європарламенту Мартіна Шульца з Петром Порошенком мав ознаки замовного. Сюжети на цю тему подавали на інших каналах, зокрема на **TVi 17.04.14**.

«ТСН-тиждень з Аллою Мазур» 20.04.14 підсумовував основні події тижня: проведення антитерористичної операції, чотиристоронню зустріч у Женеві, розслідування щодо втечі Януковича. Жодної згадки про кандидатів у випуску не було.

21-27 квітня 2014 р.

Виборча кампанія 21-27 квітня 2014 року у телевізійних медіа висвітлювалася значно активніше, ніж у попередні тижні.

Головними темами тижня були: приїзд до Києві віце-президента США Джозефа Байдена, зустріч із першими особами Україна, а також іншими українськими політиками. Ситуація із сепаратистськими рухами на Сході України: відновлення антитерористичної операції, захоплення терористами представників місії ОБСЄ у Слов'янську на Донеччині, вбивство двох активістів у Горлівці. Вибух на АЗС у Переяславі-Хмельницькому. Напад на меджліс у Криму та заборона лідеру кримських татар Мустафі Джемілеву в'їжджати на півострів. Очікування кредиту від МВФ для України. Страйк гірників "Краснодонвугілля" на Донеччині. Форум української та російської інтелігенції в Києві.

Основними темами повідомлень у виборчій кампанії були заяви кандидатів у президенти щодо вирішення ситуації на Сході України, поїздки регіонами, представлення виборчих програм. Михайло Добкін презентував зміни до Конституції, запропоновані Партією регіонів. Юлія Тимошенко їздила на Дніпропетровщині та Донеччину. Сергій Тігіпко відновив партію "Сильна Україна" та представив передвиборчу програму. Петро Порошенко їздив на Луганщину та до Вінниці.

Найбільше інформації про Юлію Тимошенко – 22,5%. На другому місці – Петро Порошенко 16,7%. Приблизно на одному рівні за кількістю інформації Михайло Добкін (13,4%) та Сергій Тігіпко (12,3%). Зовсім мало інформації телебачення представило про Петра Симоненка - 0,4%.

Найбільше негативної інформації - про Юлію Тимошенко та Михайла Добкіна. Хоча негативно забарвлені повідомлення – є про всіх кандидатів, крім Симоненка, про якого у теленовинах говорили дуже мало.

Про діяльність перших осіб держави – в.о. президента Олександра Турчинова та прем'єр-міністра Арсенія Яценюка інформації багато. Приблизно стільки ж як про лідерів виборчих перегонів. Використання адмінресурсу на користь одного із кандидатів не простежується, повідомлення виключно про їхню діяльність як про чиновників. Телеканали подають звернення перших осіб країни, репортажі із засідань Верховної ради та Кабміну.

ДЕТАЛЬНІШЕ:

ІСТV, програми "Факти" та "Факти тижня з Оксаною Соколовою"

Випуски розпочинаються з актуальних тем, зокрема, щодо ситуації на Сході країни. Багато міжнародної новин. Інформацію подають неупереджено, повно та об'єктивно.

Передвиборчі новини, як і на більшості телеканалів, висвітлюються у короткому інформаційному блоці. Найбільше про Юлію Тимошенко, Петра Порошенка та Сергія Тігіпка. Удвічі менше інформації, порівняно з іншими кандидатами, про Михайла Добкіна. Лише 9 секунд приділено Петру Симоненку. На каналі уникають негативної інформації – її немає. Явних зловживань і симпатій не простежувалося.

Сюжети про кандидатів інформативні: містять і тези передвиборчих програм, і позиції кандидатів щодо ситуації на Сході України:

Юлія Тимошенко – запропонувала не витратити гроші на участь у платних дебатах та на рекламу, а спрямувати їх на захист країни (**Факти, 21.04.14**); відвідала Дніпропетровськ. Зустрілася з губернатором Ігорем Коломойським, побувала в штабі спецпідрозділу "Дніпро-1", поспілкувалася з бійцями на блок-посту на в'їзді до Дніпропетровська та вирушила до Донецька на переговори з людьми, які блокують адмінбудівлі (**Факти, 22.04.14**); відвідала Луганськ. Через посередників передала людям, які утримують адмінбудівлі, протокол взаєморозуміння, в якому зазначено про фінансову самостійність регіонів та амністію тим, на чиїх руках немає крові (**Факти, 24.04.14**);

усю відповідальність за ситуацію на Сході України та смерті людей поклала на Володимира Пугіна і звинуватила його у проведенні неоголошеної війни (**Факти, 26.04.14**).

Петро Порошенко – погодився взяти участь у теледебатах та пройти детектор брехні на каналі СТБ (**Факти, 21.04.14**); на зустрічі з Джоозефом Байденом обговорили майбутню співпрацю України та США, Порошенко заявив, що влада має гарантувати безпеку, робочі місця і економічне зростання, а до сепаратистів не може бути толерантності (**Факти, 22.04.14**); відвідав Луганськ, де висловив пропозиції щодо децентралізації влади, зокрема, спершу передати повноваження місцевим радам, а для контролю за ними запровадити Інститут перфектів (**Факти, 24.04.14**); політик пообіцяв євроінтеграцію, яка допоможе повернути Крим, модернізувати Україну, децентралізувати владу, зробити суди незалежними та зміцнити обороноздатність України (**Факти, 26.04.14**).

Сергій Тігіпко – презентував передвиборчу програму "Як нам зберегти країну". Її основні тези: припинити бездіяльність влади, сформувати уряд професіоналів, розпустити тимчасові збройні формування, стабілізувати курс національної валюти, провести реформу місцевого самоврядування, закріпити у Конституції статус російської мови як другої державної (**Факти, 23.04.14**); відвідав Херсон, де заявив, що Україна обов'язково поверне Крим, якщо зміцнюватиме економічні зв'язки з Автономною Республікою (**Факти, 24.04.14**); у Миколаєві заявив про необхідність покращення інвестиційного клімату, активно розпочати боротьбу з корупцією та реформу місцевого самоврядування, яка зламає жорстку схему централізації (**Факти, 25.04.14**).

Михайло Добкін – усі політичні сили повинні підписати меморандум порозуміння, російську мову зробити другою державною, повернути в ефір російське телебачення та провести повну децентралізацію влади (**Факти, 24.04.14**).

Інтер, програми "Подробности" та "Подробности недели"

Випуски новин, як правило, розпочинаються з подій на Сході країни. Сюжети супроводжуються прямими включеннями, думками експертів, політологів. Третину ефіру присвячено міжнародним новинам, зокрема, реакції світу на події в Україні. Інформація висвітлюється детально та об'єктивно.

Цього тижня побільшало передвиборчих новин. Позиції та заяви кандидатів у президенти представлені у короткій рубриці (із 3 - 4 сюжетів) "Кандидатский забег".

Найбільше інформації – про Юлію Тимошенко, удвічі менше – про Петра Порошенка. Вони були гостями студії. Третю позицію за кількістю інформації посідає Михайло Добкін.

Відвертої підтримки одного з кандидатів не простежується. Проте іноді відчутні симпатії та антипатії. Наприклад, інформації про Юлію Тимошенко канал подає багато, але часто з іронією та використанням маніпуляційних технологій.

22 квітня подано низку сюжетів про поїздки та заяви кандидатів у президенти. Вони були малоінформативними та опосередковано спрямовані на те, щоб підкреслити негатив про Юлію Тимошенко:

- *"Михаил Добкин, бывший губернатор Харкова, представил проект изменений в Конституцию. Там и о статусе языка, и о полномочиях регионов, и о властях нынешних: "Сегодня нет полноправного президента в стране, сегодня некому руками, ногами и другими частями тела максимально защищать свои чрезмерные полномочия в Конституции"*.

- Юлія Тимошенко була у Дніпропетровську, де провела зустрічі з губернатором, місцевими бізнесменами, проінспектувала блок-пост. "... Еще раз заявила о том, что олигархи объединились стройными рядами, но идут не за ней...".

- "А вот о самой Юлии Тимошенко высказался конкурент Анатолий Гриценко в Луцке на пресс-конференции. Первым делом – упрекнул, что все ключевые посты в стране занимают представители "Батькивщины". Вместо того, чтобы пиариться и ездить на Восток, создавать какие-то параллельные армии, Тимошенко должна была поставить в рамки свою команду, либо уйти...".

Натомість про Петра Порошенка Інтер намагається уникати негативу. Якщо й звучить критика, то опосередкована, з вуст опонентів.

Юлія Тимошенко призвала Петра Порошенка відкликати звернення до Москви про двохсторонні переговори з Києвом щодо врегулювання ситуації на Сході країни. Вважає, що це не припустимо в нинішній ситуації і призведе до офіційного визнання анексії Криму Росією. А в ефірі **"Подробиць тижня" (27.04.14)** ведучий, коли мова зайшла про Порошенка-олігарха, намагався у розмові з Тимошенко змінити тему, попросив экс-прем'єра не переходити на персоналії. Тут же подано соціологічне дослідження, де лідером перегонів є Петро Порошенко. А також у сюжеті про бій Віталія Кличка подано синхрон Петра Порошенка.

Відверто недолюблює канал і кандидата від Партії регіонів Михайла Добкіна. Про нього було найбільше негативу. 24 квітня в сюжеті про засідання міськради Харкова, де депутати приймали звернення до Верховної ради України щодо стабілізації ситуації на Сході, провладні сили назвали текст проекту "предвыборным пиаром Михайла Добкіна". Подано синхрон депутата Івана Варченка, який стверджує, що деякі пункти проекту співзвучні з позицією Путіна та Лаврова.

Після цього Михайло Добкін був на прямому зв'язку зі студією з Харкова. Ведучий часто перебивав співрозмовника, запитання ставив жорстко з відвертою неприязню, і підсумував розмову так:

"... Спасибо. Ваша точка зрения ясна. Противник антитеррористической операции Михаил Добкин, кандидат в президенты, говорит о том, что поехал в регион успокаивать его, а не набирать политические балы перед выборами – как минимум" (Подробиці, 24.04.14).

СТБ, програма "Вікна-новини"

Упродовж тижня політичних новин було мало. Основну увагу канал зосередив на подіях зі Східних регіонів України. Цю інформацію подавав виважено та повно, з прямими включеннями журналістів з місць подій.

Передвиборчі новини стосувалися Михайла Добкіна, Юлії Тимошенко та Сергія Тігіпка. Жодної згадки – про Петра Порошенка та Петра Симоненка.

Найбільше йшлося про Добкіна. 22 квітня подано інформацію про презентацію ним свого бачення Конституції. Сюжет мав певні ознаки "джинси", хоча не виділявся за стилем від решти матеріалів. Сюжет побудований на основних тезах проекту змін до Конституції (скоротити повноваження глави держави; розширити вплив парламенту; надати більше можливостей опозиції), та основних меседжах передвиборчої програми Михайла Добкіна (російській мові надати статус другої державної; бюджетна і гуманітарна самостійність регіонів; ліквідація обласних та райдержадміністрацій, замість них - створення префектур).

Інформація про Юлію Тимошенко та Сергія Тігіпка прозвучала 25 квітня у короткому блоці "Передвиборча гонка". Сюжети обмежилися короткими повідомленнями про політичні заяви кандидатів.

Сюжети – виключно в інформаційному ключі, без явних зловживань та маніпулювань громадською думкою. Явних симпатій на каналі не простежується.

TVi, програма "Сьогодні"

Програма не динамічна. Своїх сюжетів та ексклюзивів на каналі мало. Основа програми – це переказування у студії ключових подій дня.

Найбільше інформації про Юлію Тимошенко, приблизно удвічі більше за кількість повідомлень про Петра Порошенка, що є другим за кількістю інформації. І в 4 рази більше, ніж про Сергія Тігіпка.

Інформація про Петра Порошенка мала ознаки замовної: після сюжету про візит Джозефа Байдена до Києва (де на відео – Байден вітається із Порошенком) - подано сюжет про зустріч віцепрезидента США із Петром Порошенком. Використано частину того самого відео.

"Байден зустрівся з іншими українськими політиками. Ситуацію в Україні обговорили з Петром Порошенком" (Сьогодні, 22.04.14).

За 4 тижні на телебаченні зафіксовано один випадок, коли діяльність нинішніх урядовців можна було пов'язати з позицією Юлії Тимошенко. Екс-нардеп Тарас Чорновіл у коментарі каналу через критику в.о. президента – критикує Тимошенко, тобто "адмінресурс" використаний як спосіб подати негативну інформацію про кандидата:

"В той момент, коли лідер однієї партії заявляє, що не треба робити жодних акцій, не треба силу застосовувати, а треба чекати, доки щось там у Женеві розв'яжеться. Всі спеціалісти, всі експерти говорили – нічого в Женеві не вирішиться, в принципі не може з Росією нічого вирішиться. Була ця затримка. І чомусь силові відомства, в.о. головнокомандуючого, президента, який є її заступником по партії, інші її підлеглі по партії - міністр внутрішніх справ – стримують операцію в той момент, коли вона могла бути розв'язана без крові" (Сьогодні, 24.04.14).

Позитивна інформація про Юлію Тимошенко – пов'язана із ще одним гостем студії TVi, Ігорем Поповим. Ось як він характеризує Тимошенко:

"Вона сильний, харизматичний політик, патріот України" (Сьогодні, 24.04.14).

ТРК "Україна", програми "Події" та "Події тижня"

Програма насичена і динамічна. Багато репортажів з регіонів, прямих включень. Щодня у студію "Подій" запрошують 1-2 експертів, політиків.

Вибори канал висвітлює активно. Багато інформації про всіх кандидатів, крім Петра Симоненка. Найбільше – про Сергія Тігіпка та Михайла Добкіна, вони цього тижня були гостями студії (інтерв'ю з Тігіпком у підсумковій програмі "Події тижня" 27.04.14). Саме з цим пов'язана значна кількість інформації на каналі.

Інформація про кандидатів подається переважно без емоційного забарвлення.

Однією з тенденцій цьогорічної президентської кампанії в медіа є те, що замовні матеріали адаптовуються до стилю телеканалів, вони практично не відрізняються від звичайних інформаційні за тривалістю, ні за стилістикою.

ТРК "Україна" не проявляє очевидних симпатій чи антипатій до кандидатів. Питання до політиків – актуальні і достатньо гострі, розмови не справляють враження лояльних. Однак деякі форми подачі інформації свідчать, що канал таки більш прихильний до Михайла Добкіна і менш прихильний до Юлії Тимошенко. Наведемо два приклади:

Сюжет про зміни до Конституції, запропоновані Партією регіонів, які озвучив Михайло Добкін. Матеріал живий, із багатьма репортажними деталями, загалом позитивний, але не явно. У сюжеті блок про зміни в гуманітарній сфері озвучує колишній віце-прем'єр Олександр Вілкул, про зміни, які стосується самоврядування – Борис Колесніков. Після цього сюжету гість студії - Олександр Вілкул. Розмова стосується змін до Конституції, вона прямо не зачіпає передвиборчої кампанії Добкіна, цю інформації з формальної точки зору кількісно не можна віднести до інформації про позицію кандидата від Партії регіонів. Але смисловий зв'язок між цими двома частинами випуску новин очевидний. Використовується своєрідний "адмінресурс" – ініціативи партії стають підтримкою передвиборчої кампанії Михайла Добкіна (**Події, 22.04.14**).

Зауважимо, що Михайло Добкін був гостем студії "Подій" 23 квітня. А 24 квітня – випуск містив сюжет про його участь у засіданні Харківської облради.

У випуску 22 квітня подано інформацію і про Юлію Тимошенко. Він складався з двох частин:

перша - мала ознаки замовного (дрібний інформпривід, малоінформативний коментар) – Тимошенко поспілкувалася з бійцями новоствореного загону "Дніпро", обговорювали, які законодавчі зміни треба внести для повноцінної роботи загону.

друга – Тимошенко збиралася виступити перед захопленою ОДА в Донецьку, але там її чекали активісти з битами. Коли під'їхав білий мікроавтобус - до нього кинулися розбурхані проросійські активістки. Бус швидко поїхав, жінки бігли за ним і у слід кричали: "Сука!" (це чути на відео). Прес-служба заявила, що Тимошенко в мікроавтобусі не було (**Події, 22.04.14**).

А 25.04.14 у випуску новин на ТРК "Україна" створено негативне тло для сприйняття інформації про Тимошенко і використано кілька маніпулятивних технологій: оціночні судження, надмірна деталізація, яка сприймається як іронія.

"Кандидаты в президенты сегодня призывали и возмущались. Кто-то прямо из беспокойных регионов страны. Кто-то из уютных офисов":

- Наталія Королевська була на барикадах у Слов'янську;

- Петро Порошенко - у Вінниці.

- *"Юлия Тимошенко делала заявление из студии. На фоне карты и национального флага. На русском языке, чтобы было понятно Владимиру Путину".*

ТРК "Україна" подала і низку інформації, що містила тези передвиборчих програм кандидатів:

Михайло Добкін

- російська мова – друга державна, регіони - фінансово незалежні від столиці, вступ країни у будь-який союз – вирішувати на всеукраїнському референдумі; Україна залишається єдиною, неподільною державою. На Сході потрібен діалог, пошук компромісу.

Петро Порошенко

- З тими, хто не розуміє ні російської, ні української, а розуміє тільки мову сили – треба і говорити мовою сили. Необхідно забезпечити донеччан роботою та закріпити статус російської мови законодавчо.

Сергій Тігішко

- Побороти сепаратизм можна ринковими методами. Криму треба продавати воду та електроенергію за ринковою ціною. На Сході потрібно, щоб влада першою пішла на компроміс.

5 канал, "Час новин" та "Час. Підсумки тижня"

Випуск новин складається з двох частин, між якими є 3-хвилинний рекламний блок.

На 5 каналі цього тижня інформації про кандидатів практично не було. Подали тільки інформацію про Петра Порошенка – один сюжет в одній програмі:

"Україна готова до переговорів з Росією заради збереження миру" (Час новин, 25.04.14).

Перший національний, "Підсумки дня"

Матеріали подають невеликими короткими повідомленнями. Значна частина – про події у східних регіонах України. Сюжети без оціночних суджень.

Пряма мова здебільшого надається урядовцям, найбільше – Арсенію Яценюку.

Окремо є огляд міжнародних новин, коментарі політичних діячів Росії, країн ЄС та США щодо ситуації в Україні.

Інформації про кандидатів на президентське крісло не було.

1+1, "ТСН" та "ТСН-тиждень"

У програмі "ТСН" домінують розгорнуті сюжети з прямим включенням зі Сходу України. Матеріали містять пряму мову урядовців, мешканців регіонів. Ця інформація є першочерговою на каналі.

Перші особи держави Олександр Турчинов та Арсеній Яценюк представлені лише у межах виконання своїх повноважень. За кількістю інформації про Яценюка подано у 3,5 рази більше інформації, ніж про Турчинова. Така різниця пов'язана з активністю заяв та зустрічей прем'єр-міністра на ньому тижні.

Передвиборча кампанія представлена активно, але не збалансовано, деякі сюжети мали ознаки замовних. Основний матеріал про ситуацію в Донецьку розпочався тезами Юлії Тимошенко щодо стану у регіоні і шляхами їх вирішення:

"Кандидат у президенти Юлія Тимошенко сьогодні запевнила, що проведе переговори з представниками так званої Донецької народної республіки. Їм кандидатка начебто передала протокол про взаєморозуміння. Про результати вона має повідомити ввечері". (ТСН, 22.04.14).

Матеріал з ознаками замовного стосувався і Михайла Добкіна. Сюжет не мав інформприводу, не зазначалося і місце проведення зустрічі з виборцями (про це можна було лише здогадуватися). Основні тези стосувалися проекту змін до Конституції:

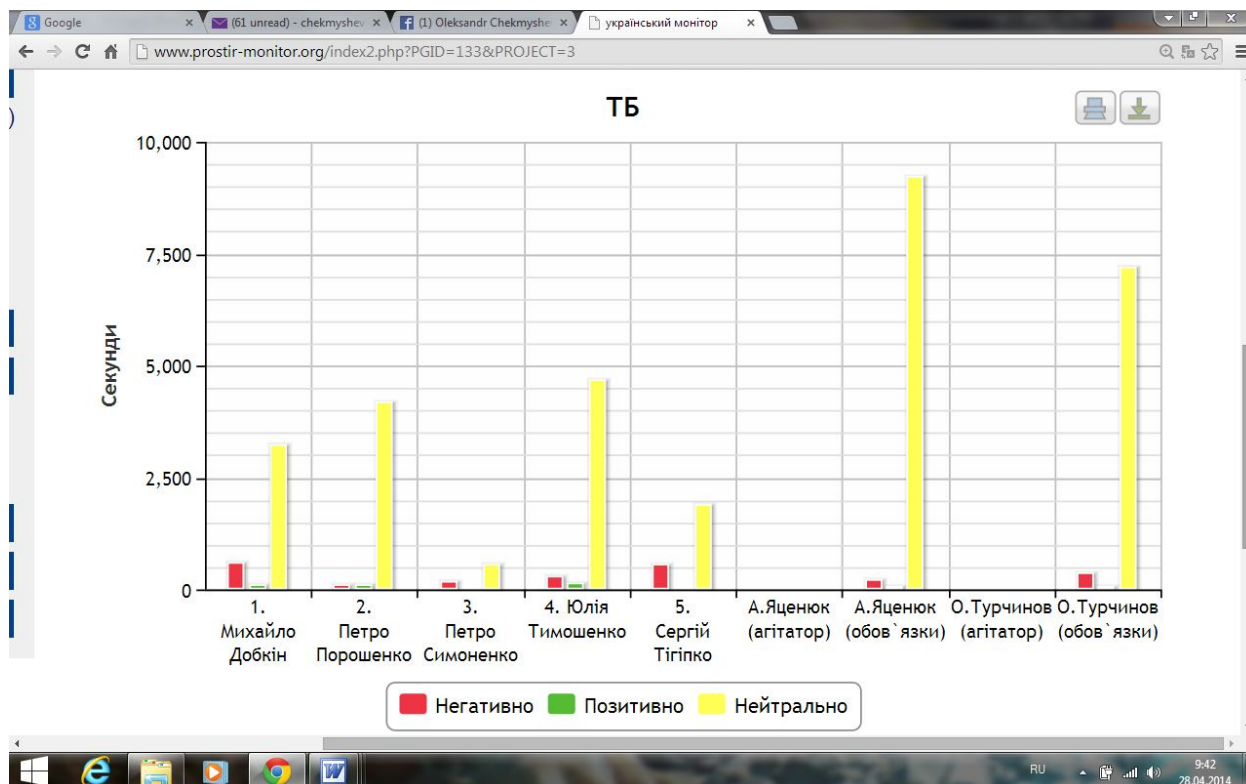
"Добкін пропонує скасувати об'єднання адміністрації, а владу передати місцевим виконкомом, їхніх керівників мали б обирати жителі області. Також Добкін пропонує дати їм право розпоряджатися власними фінансами, проводити референдуми, вирішувати гуманітарні питання, зокрема, які пам'ятники ставити і зносити" (ТСН, 22.04.14).

Негатив звучав лише про Юлію Тимошенко. У сюжеті (ТСН, 24.04.14) йшлося про угоду, знайдену в "Межигір'ї" між Тимошенко та Януковичем, яка розрахована на 20 років, і за якою між цими двома політичними силами розподілено посади до 2029 року.

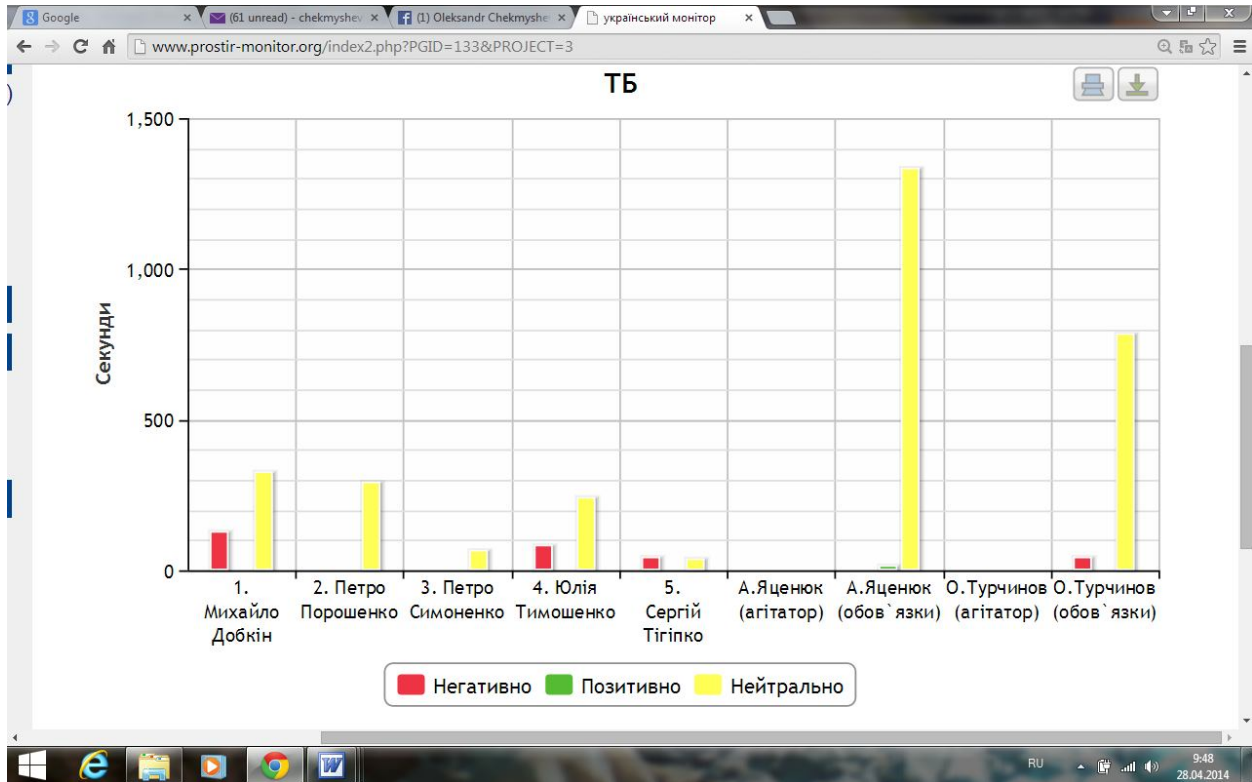
Інші сюжети стосувалися зустрічі кандидатів Петра Порошенка, Сергія Тігіпка з віце-президентом США Джозефом Байденом (ТСН, 21.04.14), поїздки Юлії Тимошенко Дніпропетровщиною (ТСН, 22.04.14), результатів соціопитування щодо лідерів передвиборчих перегонів (ТСН, 23.04.14), поїздки українсько-російським кордоном в межах передвиборчих візитів Петра Порошенка (ТСН, 24.04.14), сесія Харківської облради – спеціальний гість Михайло Добкін (ТСН, 24.04.14).

"ТСН-тиждень з Аллою Мазур" 27.04.14 підсумовував основні події минулого тижня, інформація подавалася розгорнуто, сюжети містили журналістські розслідування, зокрема, чому саме у Слов'янську розгорнула операцію Росія; федеративна пастка, у яку потрапила Боснія тощо. Передвиборчих кандидатів згадали у рамках одного сюжету – соціопитування щодо лідерів президентських перегонів.

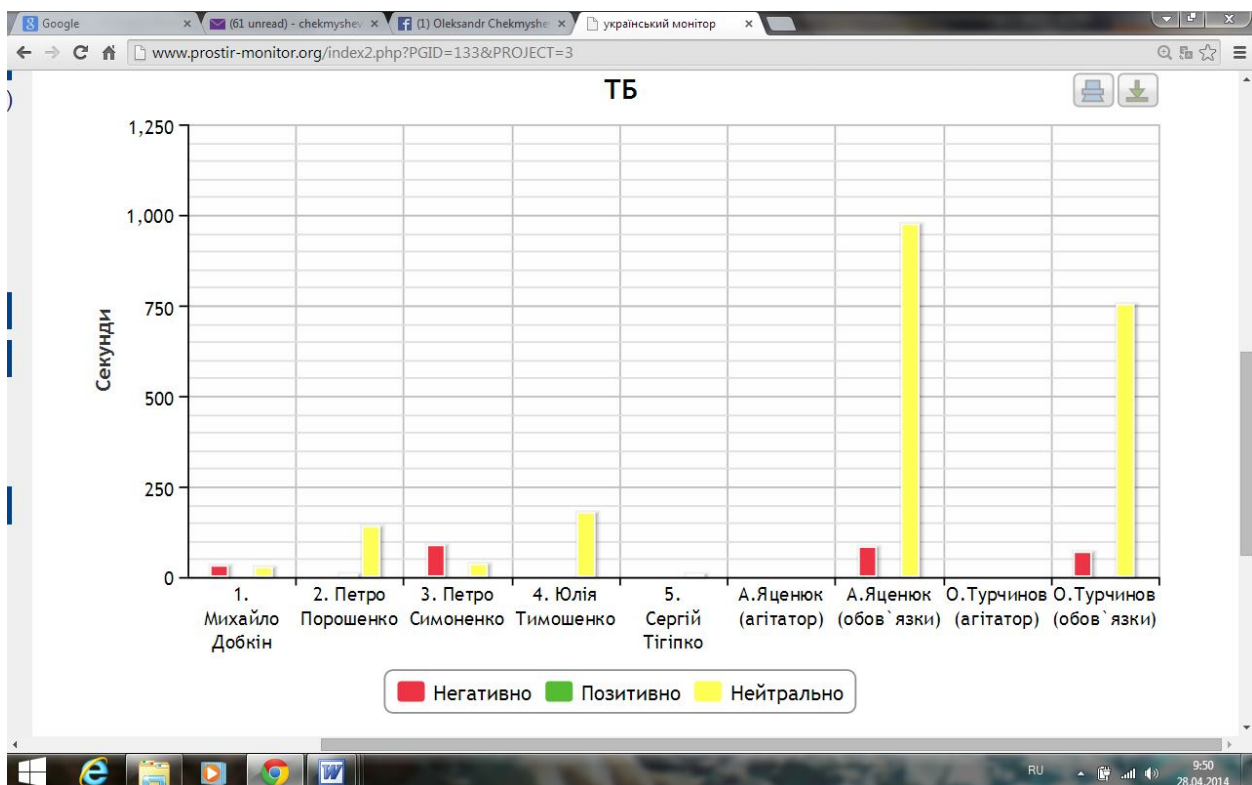
Графічне відображення результатів моніторингу в абсолютних показниках та з визначенням тональності за увесь звітний період (1-(1-27 квітня)



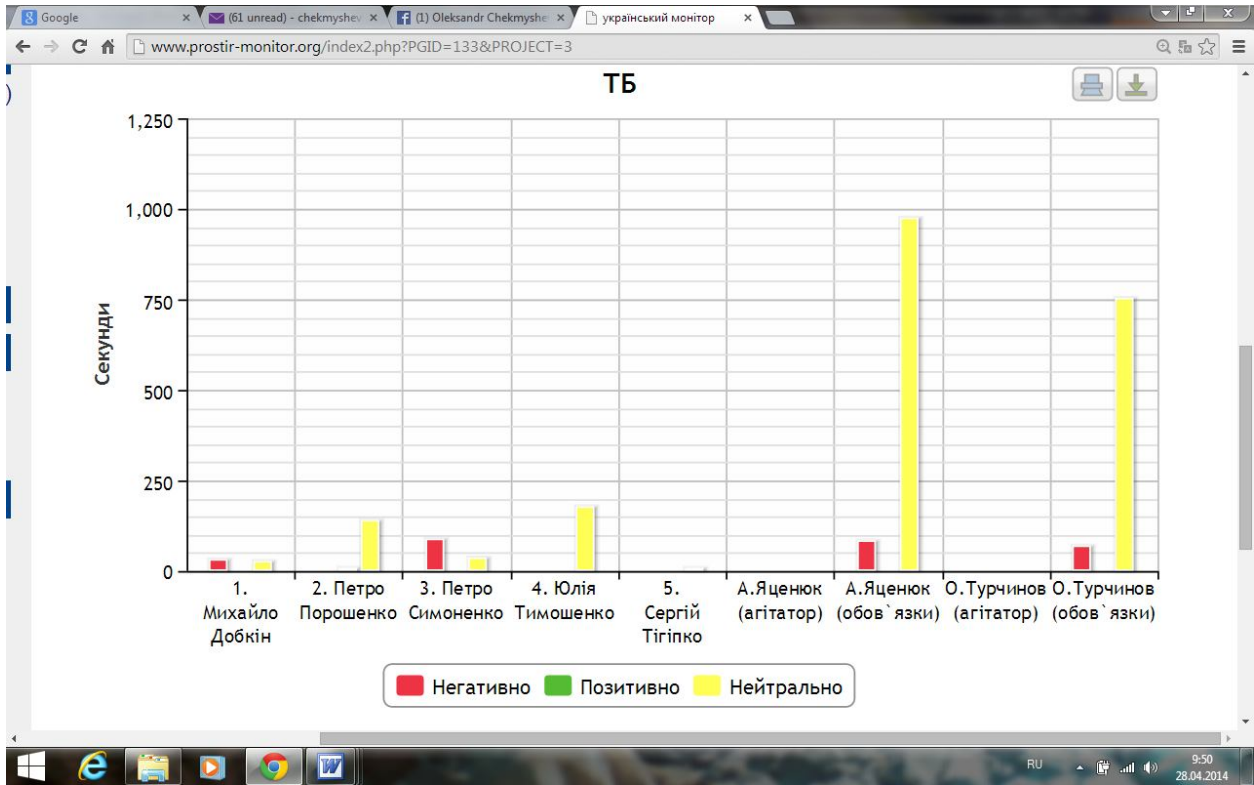
1+1



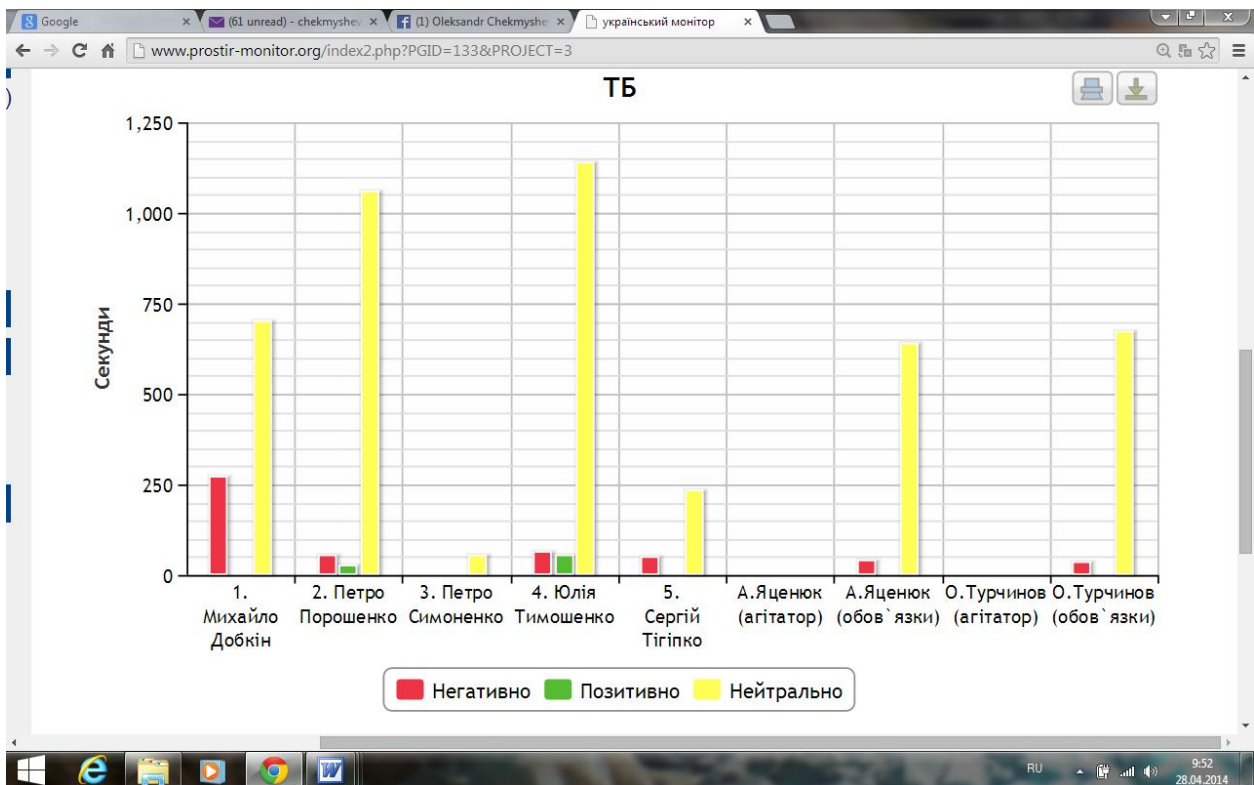
5-й канал



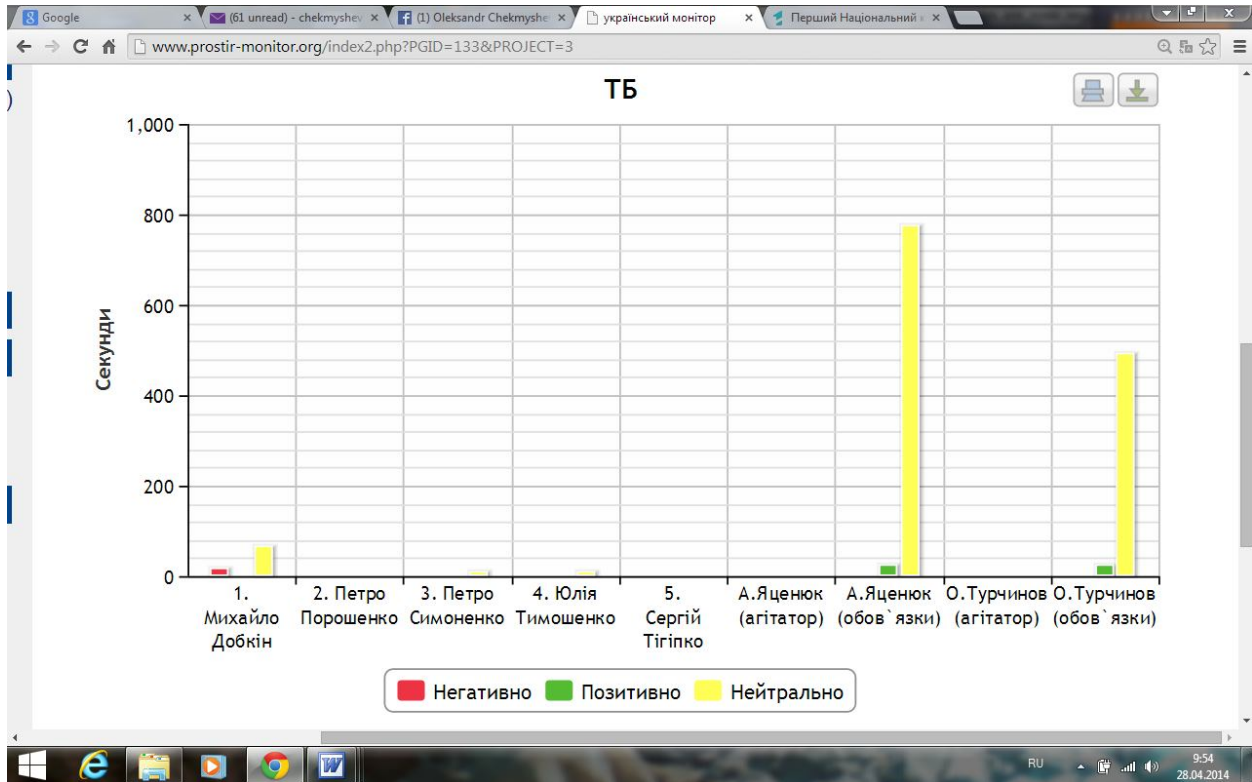
ICTV



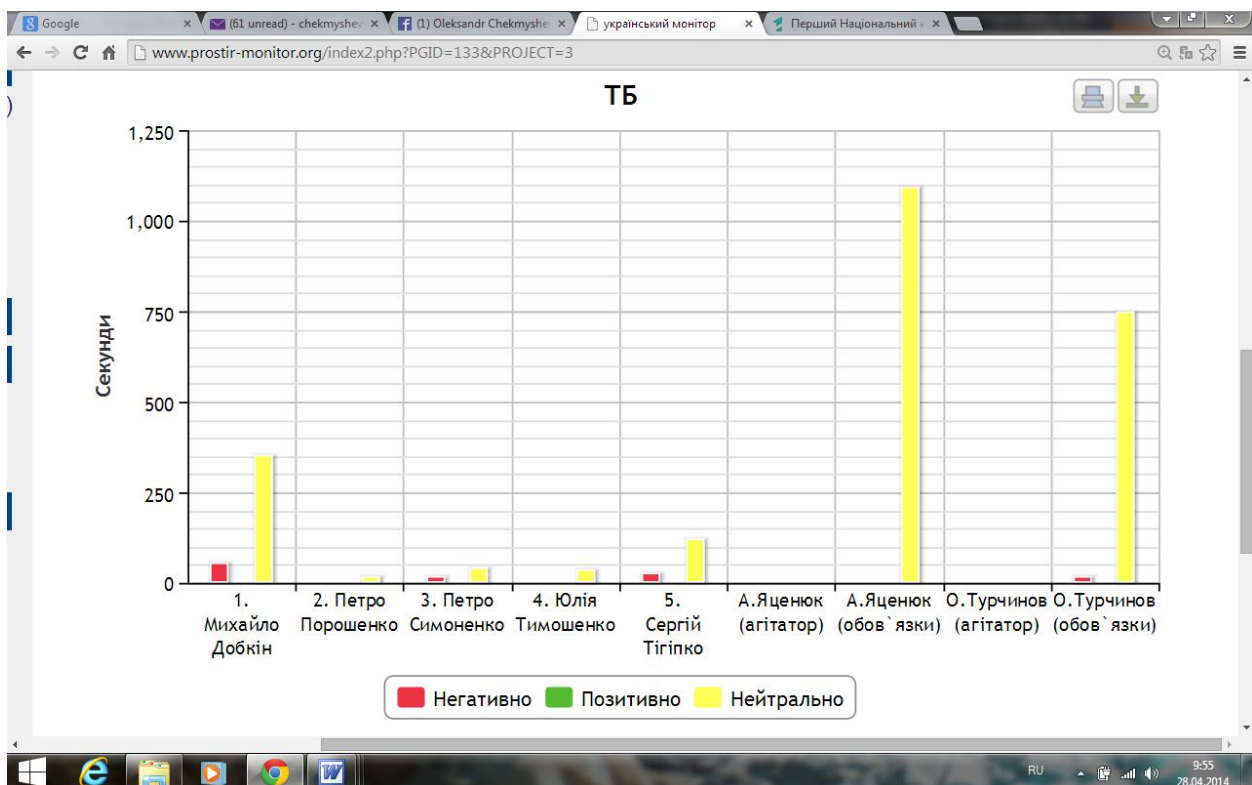
Інтер



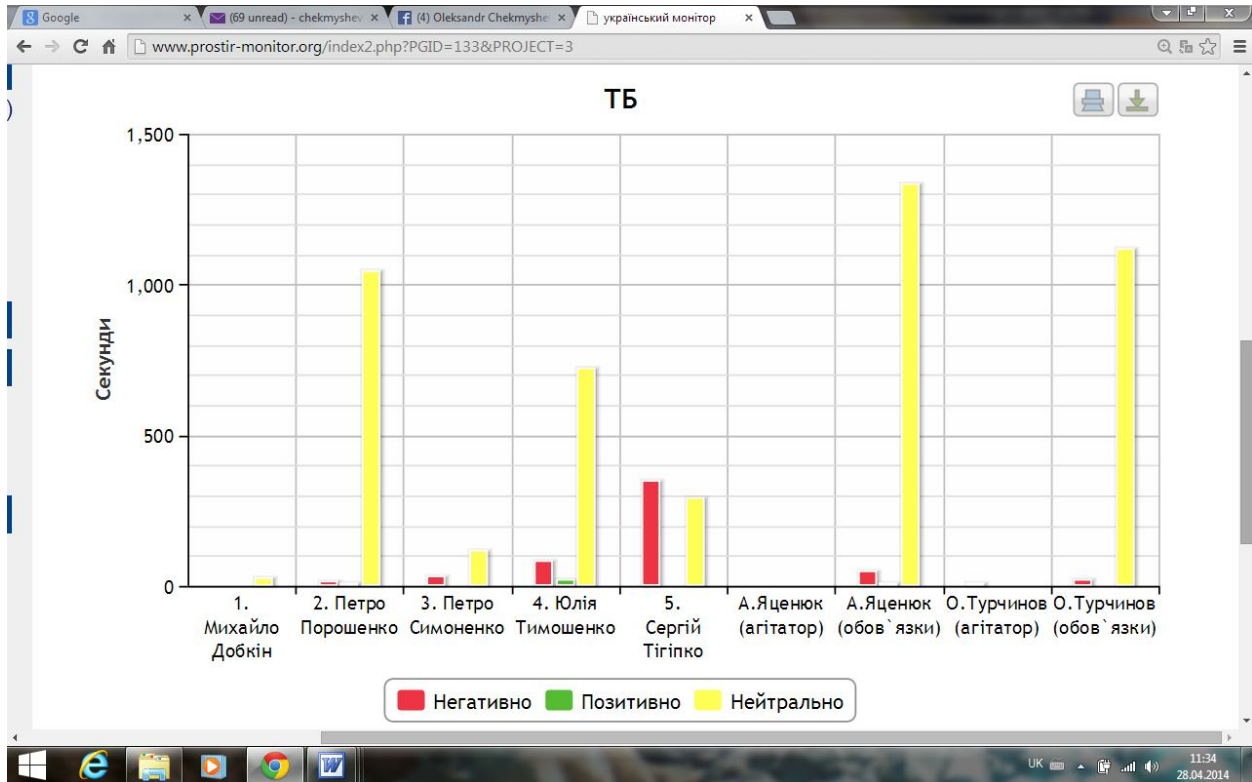
Перший національний



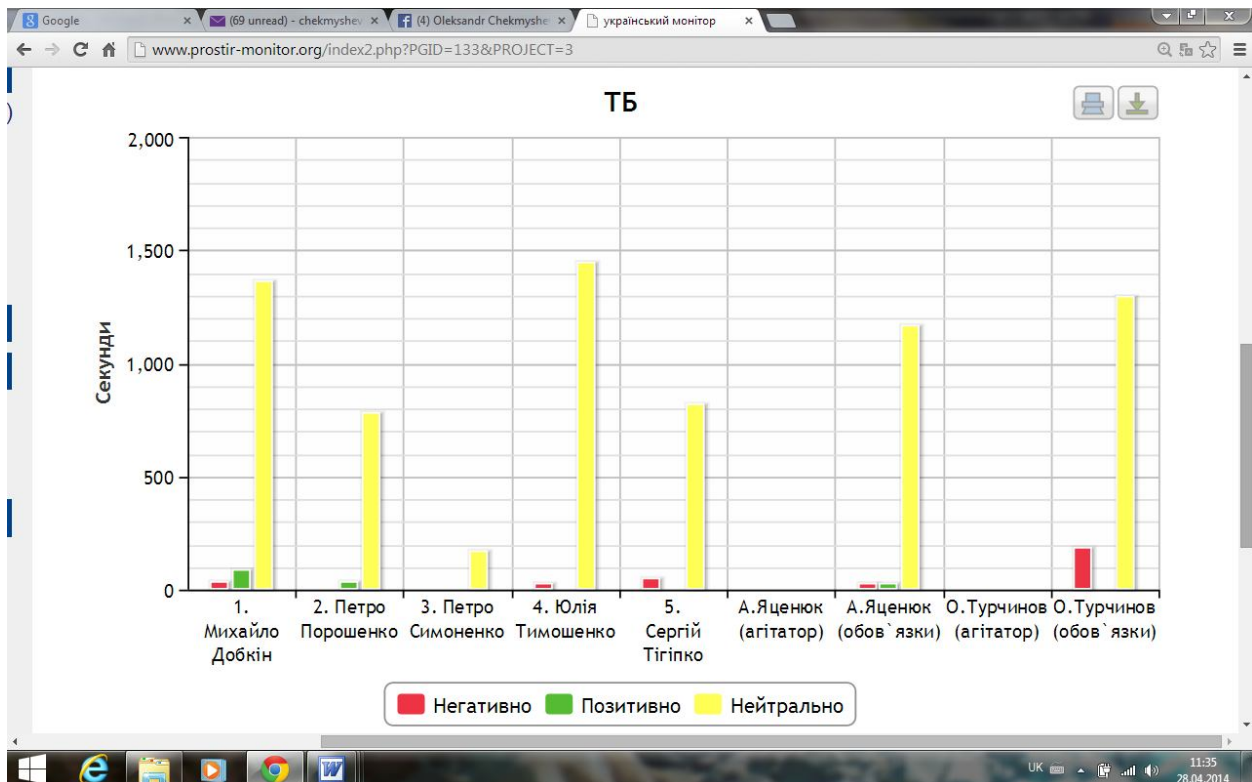
СТБ



ТВі



ТРК Україна



Преса

1-6 квітня 2014 р.

Преса висвітлювала кампанію також мляво. Переважно на тлі таких подій, як ситуація довкола «Правого сектору» і стрілянина на Хрещатику; антикризовий пакет заходів уряду Яценюка; звіт силовиків щодо розслідування вбивств на Майдані 18-20 лютого; україно-російські взаємини; сепаратизм на Сході. Самі ж вибори газетярі висвітлювали переважно в контексті закінчення процесу реєстрації кандидатів та оприлюднення ними податкових декларацій.

Преса також звертала увагу на з'їзди «Батьківщини», УДАРу та Партії регіонів. Тут мали місце і матеріали з ознаками «джинси», які з'являлися разом із авторськими репортажами (такі публікації відрізняються як за стилем, так і за позицією). Публікації з ознаками замовних стосувалися Тимошенко, Симоненка та опосередковано Порошенка (через матеріали про Кличка, спрямовані швидше на київські перегони). Лише у «джинсі» побіжними згадками Турчинов та Яценюк асоціювалися з Тимошенко.

Лідерами уваги були Тимошенко (30,2%) та Порошенко (24,8%). Про них була майже однакова кількість як негативної, так і позитивної інформації з невеликою перевагою негативу в Тимошенко та позитиву в Порошенка. Досить активно були також представлені Тигіпко (10%) та Добкін (8,5%). Показники Симоненка (13%) передовсім зумовлені приховано рекламними матеріалами, а не реальною увагою ЗМІ.

Детальніше:

Тема передвиборчої кампанії поки що висвітлювалася не дуже активно. Причина тому – більш гучні інформаційні приводи, якими були зайняті ЗМІ:

1. Ситуація довкола «Правого сектору» і стрілянина на Хрещатику.
2. Антикризовий пакет заходів від уряду А.Яценюка.
3. Звіт представників силового блоку уряду щодо розслідування вбивств людей на Майдані 18-20 лютого 2014 року.
4. Напружені відносини із Росією та ситуація у Криму.
5. Сепаратистські настрої на Сході країни.

Виборча тема була представлена переважно в контексті закінчення реєстрації кандидатів та оприлюднення ними податкових декларацій. Всі видання, крім *«Дзеркала тижня»* подавали коротку інформацію про більш та менш рейтингових кандидатів, а також аналізували можливий перебіг кампанії та прогнозували результати виборів через експертні коментарі.

Окреме місце зайняли репортажі зі з'їздів основних рейтингових політсил – «Батьківщини», УДАРу та Партії регіонів. У зв'язку з цими подіями вже з'явилася *«джинса»* паралельно з авторськими репортажами видань (ці матеріали якісно відрізняються як за стилем, так і за позицією). Вочевидь замовні матеріали стосувалися Ю.Тимошенко, П.Симоненка та опосередковано П.Порошенка (через матеріали про В.Кличка, спрямовані швидше на київські перегони). Лише у «джинсі» побіжними згадками О.Турчинов та А.Яценюк пов'язувалися з Ю.Тимошенко. Поза цим їхня діяльність висвітлювалася в газетах лише в межах офіційних повноважень.

Загалом можна сказати, що інформаційна перевага надається Ю.Тимошенко (30,2%) та П.Порошенку (24,8%). Про них оприлюднено майже однакову кількість як негативної, так і позитивної інформації з невеликою перевагою негативної у Ю.Тимошенко та позитивної у П.Порошенка. Досить активно представлені С.Тигіпка (10%) та М.Добкін (8,5%). Показники П.Симоненка (13%) у першу чергу зумовлені приховано рекламними матеріалами, а не реальною увагою ЗМІ.

«Вести» цього тижня практично не зверталися до передвиборчої тематики. Подавалися лише короткі повідомлення щодо реєстрації кандидатів та їхніх податкових декларацій.

«Газета по-українськи» хоч і згадувала всіх рейтингових кандидатів у президенти, надавала перевагу Ю.Тимошенко та П.Порошенку. Видання подавало репортажі зі з'їздів Партії регіонів, УДАРу та «Батьківщини», які досить різнобічно висвітлювали портрети основних кандидатів – не лише через їхні заяви, але і через поведінку, коментарі однопартійців, експертів та відгуки простих людей. Мали місце як позитивні, так і негативні ремарки, хоча загалом стиль видання нейтрально-описовий з долею іронії.

Тим помітнішими на тлі таких репортажів були вочевидь приховано рекламні тексти щодо перспектив перемоги Ю.Тимошенко та П.Порошенка. Вони мають інший стиль, хоч і по можливості були вочевидь редаговані під видання. Однак відверто позитивні пасажі, не властиві виданню, а також повтор подібних статей з коментарями тих самих експертів у газеті «**Факти и коментарии**» дає підстави говорити про «джинсу».

Загалом видання відчутно симпатизує П.Порошенку, хоч і часом вміщує негативні коментарі про нього, а також має антипатію до Ю.Тимошенко. Найяскравіше це проявилось у інформаційній підборці про найбільш рейтингових кандидатів, де навіть анекдот про П.Порошенка виставляв його в позитивному світлі як переможця, а інформація подавалася переважно нейтральна:

«Анекдот.

Зустрів днями Порошенко Турчинова в камуфляжі й попросив не заносувати його форму головнокомандувача».

Натомість Ю.Тимошенко навпаки маніпулятивно виставлялася в негативному світлі – через анекдот, а також через посилання на неофіційне джерело інформації щодо її статків (всі інші кандидати оцінювалися за офіційно відомими даними):

«Юлія Тимошенко, 53 роки. Статки: \$11 млрд., за словами колишнього президента Віктора Ющенка...

Анекдот

Юлія Тимошенко заявила, що хоче повернути Крим. На що Путін відповів: «Крым вы нам вернули. Верните Юго-Восток». (4.04.2014)

«Дзеркало тижня» також цього тижня обминуло тему президентських виборів. Вона згадувалася лише побіжно в матеріалі щодо виборів мера Києва та намірів В.Кличка балотуватися. Там же побіжно згадувався і П.Порошенко, на користь якого В.Кличко відмовився від балотування на посаду президента. Темою номера був аналіз антикризових заходів уряду А.Яценюка, що й зумовило його високі показники.

«Комментарии» в іронічному стилі подали інформацію про всіх кандидатів цієї кампанії. З цієї підборки очевидні певні симпатії (хоч і не без критики) видання до С.Тигіпка та П.Порошенка,

однозначна антипатія до М.Добкіна та П.Симоненка. Ю.Тимошенко представлена неоднозначно – відзначалися як позитивні сторони політика, так і негативні.

Видання дозволяє собі досить жорсткі оціночні судження. Хоча загалом його виправдовує сам формат тижневика, який позиціонується саме як аналітичне видання з власним обличчям, орієнтоване на вдумливого читача:

«Губернатор Харьковщины несколько поспешино заявил о своих президентских амбициях в момент, когда над ним после победы Майдана сгустились тучи, — и вошел во вкус, и пришелся ко двору... Добавим к этому футболку с надписью «Беркут» и имидж жертвы политических репрессий, вызволять которую из СИЗО собирался сам Ринат Ахметов (!) Неудивительно, что именно ему ПР доверила право баллотироваться от ее имени».

«Парадокс кампании лидера коммунистов в том, что он собирается участвовать в выборах, организованных властью, легитимность которой не до конца признает. Поведение фракции КПУ в парламенте всерьез ставит вопрос о целесообразности существования в Украине самой партии подобного толка. Электорат Петра Симоненко уже давно живет в мире идеологем, слабо связанных с реальностью». (4.04.14)

«Сегодня» подавала інформацію щодо всіх рейтингових кандидатів в контексті висування та оприлюднення декларацій. Видання досить творчо підійшло до питання – подавало такі собі «міні-досьє»: інформацію про початок політичної кар'єри, основні віхи, афоризми кандидатів, плюси та мінуси, а також узагальнену думку народу. Хоча найбільшої уваги загалом протягом тижня приділяло Ю.Тимошенко, П.Порошенку та М.Добкіну як основним конкурентам – у такому ключі видання аналізувало і їхні перспективи за допомогою експертів, астрологів та ворожок.

Видання з відчутною антипатією ставиться до Ю.Тимошенко, підкреслюючи негативні факти її біографії:

«Самый богатый – Порошенко: за 2013-й он заработал почти 52 млн. грн.... Это на 51,7 млн. больше, чем заработала Тимошенко, сидя в тюрьме... Больше всех получила семья Царева — 1,8 млн. грн... а Юля доходы семьи в декларации не указала. Тимошенко владеет квартирой на 59,4 кв м (все та же, в Днепропетровске, где Юля уже сто лет не живет). Дом в Конче-Заспе, по словам Тимошенко, арендует 10 лет».

Інформація про П.Порошенка, С.Тигіпка та М.Добкіна подавалася переважно нейтрально, з деякими досить об'єктивними критичними зауваженнями. Показники П.Симоненка зумовлені лише рекламними матеріалами. Видання подає їх під специфічними рубриками, які вказані у вихідних даних як рекламні, однак для читача це не очевидно.

«Факты и комментарии» досить активно на перший погляд висвітлювали передвиборчу кампанію порівняно з іншими виданнями. Однак левову частку матеріалів на виборчу тематику склали вочевидь приховано рекламні матеріали щодо висування та прес-конференції Ю.Тимошенко, самоусунення від президентських перегонів В.Кличка на користь П.Порошенка, перспектив рейтингів та перемоги цих кандидатів. Всі ці матеріали практично дублювалися у «Газеті по-українськи» та «Сегодня». Це тим більше помітно на фоні авторського редакційного репортажу зі з'їзду Партії регіонів, який відрізнявся стилем та позицією від пафосних «джинсових». Також якісно вирізнявся матеріал про податкові декларації кандидатів, не позбавлений місцями іронії та об'єктивних критичних зауважень.

Поза «джинсовими» матеріалами визначити симпатії видання поки що не вдалося.

7-13 квітня 2014 р.

Вибори висвітлювалися мляво. Головна увага була присвячена подіям на Сході: сепаратистські настрої; захоплення держустанов; намагання влади подолати кризу. Всі видання друкували репортажі з місця подій, а також коментарі експертів та їхні оцінки діяльності влади, чим зумовлені досить високі показники Яценюка та Турчинова.

Про вибори писали переважно в контексті оприлюднення чергових рейтингів, програм, а також експертного обговорення перспектив на перемогу.

Тури Тимошенко та Тигіпка на Донбас висвітлювалися лише у матеріалах із ознаками «джинси», а не в авторських редакційних матеріалах. Саме у таких публікаціях Турчинова згадують поряд із Тимошенко. Хоча поза цим ознак застосування Турчиновим адмінресурсу на користь Тимошенко не було. Про побиття Добкіна газети писали стисло.

Найбільше якісної уваги темі виборів приділили *«Сьогодні»* та *«Комментарии»*. Видання не лише аналізували електоральний потенціал кандидатів, але і їхні виборчі програми.

Лідером уваги у пресі була Тимошенко (30,4%), причому половина цієї інформації – матеріали з ознаками «джинси». Досить високі показники Тигіпка зумовлені також активним використанням прихованої реклами (18,2%). Показник Порошенка (15,1%) – «чистий», прихованої реклами зафіксовано не було. Про Тимошенко та Порошенка оприлюднено майже однаковий обсяг негативу та позитиву з невеликою перевагою Тимошенко. Досить активно був представлений також Добкін (13,3%).

Детальніше:

Тема передвиборчої кампанії і надалі висвітлювалася мляво. Увагу ЗМІ переважно переключили на себе події на Сході країни. Основною темою тижня стали сепаратистські настрої, захоплення держустанов та намагання влади розв'язати кризову ситуацію. Всі видання подавали репортажі з місця подій, а також коментарі експертів з оцінкою діяльності влади, чим зумовлені досить високі показники А.Яценюка та О.Турчинова цього тижня.

Виборча тема була представлена переважно в контексті оприлюднення чергових рейтингів кандидатів, їхніх програм, а також обговорення експертами перспектив на перемогу. Лише *«Дзеркало тижня»* взагалі оминуло тему виборів.

Цікаво, що поїздки кандидатів Ю.Тимошенко та С.Тигіпка на Донбас висвітлювалися лише у «джинсі» і не стали інформаційним приводом для висвітлення в авторських редакційних матеріалах. Саме у таких матеріалах О.Турчинов згадується поряд з Ю.Тимошенко, або ж вона підтримує його діяльність. Хоча поза цим загалом у інформаційному полі немає ознак використання О.Турчиновим адмінресурсу на користь Ю.Тимошенко. Інформація про побиття М.Добкіна подавалася коротко, лише як інформаційне повідомлення чи згадка.

Найбільше якісної уваги виборам приділили *«Сьогодні»* та *«Комментарии»*. Видання не лише аналізували електоральний потенціал кандидатів, але і їхні виборчі програми.

Загалом можна сказати, що інформаційна перевага надається Ю.Тимошенко (30,4%), причому половина цієї інформації – «джинса». Досить високі показники С.Тигіпка цього тижня зумовлені також активною публікацією прихованої реклами (18,2%). Показник П.Порошенка (15,1%) – «чистий», прихованої реклами зафіксовано не було. Про Ю.Тимошенко та П.Порошенка оприлюднено майже однакову кількість негативної та позитивної інформації з невеликою перевагою у Ю.Тимошенко. Досить активно був представлений також М.Добкін (13,3%).

«Вести» цього тижня опублікували профайли всіх кандидатів у президенти, аналізували їхні шанси на перемогу, можливі плюси та мінуси їхньої політики у разі перемоги. Загалом цей аналіз

відображав суб'єктивну думку авторів матеріалу, на експертів посилань не було. Висновки та зауваження часто були маніпулятивного характеру (маніпулятивні технології **ствердження, повтору інформації, констатації факту, фальшивого компліменту**):

«Порошенко уже заручился поддержкой Виталия Кличко, который снялся с выборов в его пользу, а потому может смело рассчитывать на голоса значительной части сторонников Майдана. Кроме того, его открыто поддержала также одна из крупнейших финансово-политических групп страны – группа Фирташа-Бойко-Левочкина (телеканал «Интер», газовый бизнес, химпром). Также весьма благосклонно к нему относятся в ЕС и США (одной из причин поддержки Порошенко Фирташем называется стремление олигарха реабилитироваться перед Западом)» – маніпуляції **«повтор інформації», «фальшивий комплімент»** («*Вести*», 7.04.14)

«Кроме того, на нее (Тимошенко – эксп.) падает ответственность за все происходящее сейчас в стране (ведь премьер и и. о. президента - выходцы из партии «Батькивщина»), но при этом реальное влияние на правительство у нее крайне ограничено» – маніпуляція **«ствердження»** («*Вести*», 7.04.14)

Також слід відзначити публікацію матеріалу про квартиру Ю.Тимошенко у Дніпропетровську, яка була нею задекларована, але їй не належить.

«Газета по-українськи» цього тижня мало уваги приділяла власне виборам. Мали місце лише деякі експертні коментарі щодо перспектив перемоги тих чи інших кандидатів, а також інтерв'ю А.Гриценка. Матеріал про візит Ю.Тимошенко до Донецька мав всі ознаки прихованої реклами (дублювався в газеті **«Факты и комментарии»**). Також вочевидь «джинсовим» був матеріал про дебати Ю.Тимошенко з М.Добкіним, оскільки мав занадто нейтральний стиль порівняно з тим, яким видання висвітлює подібні заходи, а також містив відверто позитивні судження про Ю.Тимошенко та практично не представляв позиції М.Добкіна:

«Під час виступів Тимошенко підтримка її в залі була не менше 70%. Добкіну симпатизували не більше 55%» («*Газета по-українськи*», 8.04.14)

«Дзеркало тижня» цього тижня обминуло тему президентських виборів. Видання було зайняте темою сепаратизму та економічної ситуації в країні.

«Комментарии» у спецтемі номера провели детальний передвиборчий аналіз розкладу сил та їх перегрупування у південно-східних регіонах через призму підтримки та перспектив провідних кандидатів у президенти – Ю.Тимошенко, П.Порошенка, С.Тигіпка та М.Добкіна. Видання у нейтральному ключі аналізувало факти та генерувало версії розвитку подій, аналізувало програми кандидатів.

Головна стаття номера була присвячена Ю.Тимошенко та П.Порошенку – стратегії їхніх виборчих кампаній, рейтингам, перспективам перемоги. Загалом у статті видання було досить об'єктивним і не зловживало оціночними судженнями, переважно кандидати висвітлювалися нейтрально. Однак мала місце маніпуляція на обкладинці – заголовком **«Тимошенко спасут «протывсихи»**, що створює враження, що Ю.Тимошенко на межі поразки. Також газета маніпулює фотографією, де Ю.Тимошенко подана надзвичайно крупним планом, на її обличчі видно всі недоліки, і загалом фото викликає неприємне враження у читача.

«Сегодня» приділяло виборам досить багато уваги. Видання аналізувало програми кандидатів, а також розробляло питання технічних кандидатів та потенційної підтримки ними основних рейтингових претендентів на президентську посаду.

Поза досить об'єктивною оцінкою ситуації щодо більшості кандидатів, відчутним є плекання виданням негативного іміджу Ю.Тимошенко та позитивного – М.Добкіна. Так, аналізуючи

програми кандидатів газета не забуває натякати на судимість Ю.Тимошенко та часто іронізує щодо неї:

«А вот Юлия Тимошенко озабочена реформой пенитенциарной системы (хочет сократить количество заключенных) и намерена организовать тотальный контроль продуктов питания и воды (не должны украинцы покупать некачественные товары)» («Сегодня», 11.04.14)

Яскравим прикладом цього також є публікація матеріалу під назвою *«На голую Юлю – скидка. Скульптор сбросил цену на мраморную Тимошенко и готов приделать к ней ходунки» («Сегодня», 12.04.14)*. Цього інформаційного приводу стало достатньо для винесення анонсу з фото скульптури на першу шпальту.

Натомість М.Добкіна видання явно підтримує. Висвітлюючи презентацію програми кандидата, автор увесь час наголошує на позитивних моментах:

«Место счастливое, и предвыборный президентский штаб будет здесь», — пояснил нам один из регионалов. Началось мероприятие без задержек, ровно в полдень... Продлилась презентация чуть менее часа, причем по различным направлениям выступали компетентные именно в определенной сфере политики из команды кандидата». («Сегодня», 8.04.14).

Аналізуючи програми кандидатів, видання увесь час порівнює їх з програмою М.Добкіна:

«Как и Михаил Добкин, Порошенко предлагает сделать регионы финансово независимыми от Киева». («Сегодня», 8.04.14)

«Факты и комментарии» і надалі виборчий контент формують із вочевидь приховано рекламних матеріали Ю.Тимошенко (поїздка в Донецьк, зустріч зі студентами) та С.Тигіпка (поїздка в Луганськ, Одесу, позиція щодо Партії регіонів). Авторські матеріали видання здебільшого були присвячені подіям на Сході та коментарям політиків щодо виходу з ситуації, що склалася.

Поза «джинсовими» матеріалами визначити симпатії видання поки що не вдалося.

14-20 квітня 2014 р.

Цього тижня вибори також не були головною темою. Увага була прикута до чергових захоплень держустанов, АТО та її наслідки. Всі видання друкували репортажі з місця подій, а також коментарі експертів щодо діяльності влади. Саме цим зумовлені досить високі показники Турчинова.

Про вибори писали переважно в контексті оприлюднення рейтингів, а також їхніх пропозицій щодо розв'язання конфлікту на Сході. Видання згадували заяви Тимошенко про необхідність оголошення надзвичайного стану, а також її ініціативу зі створення народного руху спротиву. Про останню ініціативу йшлося переважно у матеріалах з ознаками «джинси». Те ж саме стосується і пропозицій Тигіпка. Для висвітлення згаданих заяв в авторських редакційних матеріалах вони не стали інформаційним приводом. Натомість продовження теми побиття Добкіна та Царьова дозволило відстежити симпатії та антипатії видань, які згадані події ігнорували чи згадували лише побіжно, або ж описували розлого.

Окремо слід відзначити публікацію великого (2 шпальти) інтерв'ю Тимошенко у газеті **«Сегодня»** в рамках спільного проекту з ТРК «Україна». Публікація витримана у невластивому для видання лояльному до Тимошенко стилі (що може свідчити чи то про замовність інтерв'ю, чи то про зміну редакційної політики газети). Цей матеріал забезпечив Тимошенко лідерство з журналістської уваги. Однак поза цим інтерв'ю показники уваги були поділені між нею, Порошенком та Тигіпком.

Досить високі показники Тигіпка, у свою чергу, зумовлені активною публікацією прихованої реклами. Поза нею він не користується великою увагою. З'явилася також «джинса» на користь Порошенка – приблизно половину всіх його публікацій.

Детальніше:

Тема передвиборчої кампанії і надалі затьмарена напруженою ситуацією на Сході країни та проблемою сепаратизму. Основною темою тижня стали чергові захоплення держустанов, антитерористична операція та її наслідки. Всі видання подавали репортажі з місця подій, а також коментарі експертів з оцінкою діяльності влади, чим зумовлені досить високі показники О.Турчинова цього тижня.

Виборча тема була представлена переважно в контексті оприлюднення чергових рейтингів кандидатів, а також їхніх позицій щодо розв'язання конфлікту на Донбасі. Видання згадували заяви Ю.Тимошенко про необхідність введення надзвичайного стану, а також її ініціативу щодо створення народного руху спротиву. Однак ця ініціатива висвітлювалася переважно у «джинсі», як і пропозиції С.Тигіпка. Вони не стали інформаційним приводом для висвітлення в авторських редакційних матеріалах.

Натомість продовження теми побиття М.Добкіна та О.Царьова дозволила відстежити симпатії та антипатії видань, які або ігнорували і згадували ці факти лише побіжно, або ж детально висвітлювали.

Окремо слід відзначити публікацію великого (2 шпальти) інтерв'ю Ю.Тимошенко у газеті *«Сьогодні»* у межах спільного проекту з ТРК «Україна» у невластивому для видання лояльному до Ю.Тимошенко стилі (що може говорити або про замовність інтерв'ю загалом, або ж про зміну редакційної політики газети). Цей матеріал склав лівову частку показників Ю.Тимошенко цього тижня і став причиною значної інформаційної переваги в абсолютних показниках. Однак поза цим інтерв'ю лідерство у інформаційному просторі і надалі розподілено між нею, П.Порошенком та С.Тигіпком.

Досить високі показники С.Тигіпка цього тижня також зумовлені активною публікацією прихованої реклами (). Поза нею він мало згадується виданнями. З'явилася також «джинса» П.Порошенка – вона становила приблизно половину опублікованої про нього інформації цього тижня, саме їй він завдячує високими позитивними показниками.

«Вести» цього тижня були зосереджені на подіях на Сході, у їх висвітленні явно помітне критичне ставлення до влади в особі О.Турчинова. Навіть нейтральна інформація про його заяви часто супроводжується іронічними та негативно емоційними пасажами з боку журналістів. Газета мало уваги приділяла власне висвітленню діяльності кандидатів. Згадувалася лише Ю.Тимошенко в контексті версій щодо вигідності зриву виборів. Видання взагалі активно пропагує ідею про майбутню нелегітимність виборів, яку підкріплює відповідними коментарями експертів і власними оціночними судженнями.

Окремо слід відзначити матеріал про маєток П.Порошенка (як вказує видання, це серія матеріалів про будинки політиків). Подача матеріалу маніпулятивна (**«фальшивий нейтралітет»**) – за на перший погляд нейтральним описом має місце зверхня інтонація. Наголошується на сумнівно негативних моментах, ніби політик нечесно привласнив собі територію та берег річки, хоча фактів, які б це підтверджували, не наводиться. Окрім того, можлива маніпуляція версткою – чи не випадково сусідня колонка з цим матеріалом має рубрику **«Афера»**:

«Масштаб поместья впечатлит, наверное, любого. Раньше тут была база отдыха «Чайка» для сотрудников фабрики имени Карла Маркса (ныне «Рошен»). Теперь на этой территории стоят четыре дома политика: центральный особняк хозяев (около 2000 кв. м. напоминающий «Белый

дом» президентов США), два поменьше (до 1000 кв. м) и деревянный домик, который напоминает баню с выходом к водоему. Также тут есть элинг для судов, причал, три беседки во дворе и еще две – на воде. Отметим, что Порошенко перегородил 300 метров берега речки под свои владения. Ну и персональный храм на участке кандидата в президенты также наличествует». («Вести», 18.04.14)

«Газета по-українськи» цього тижня з редакційних матеріалів на виборчу тематику публікувала деякі експертні коментарі щодо перспектив кандидатів, у тому числі інтерв'ю Ю.Луценка, а також репортаж з презентації програми П.Порошенка на Черкащині. Всі інші матеріали, які висвітлювали позицію Ю.Тимошенко щодо подій на Сході («це справжня війна»), законотворчі ініціативи, а також ініціативи створення народного руху спротиву, були вочевидь «джинсовими» – вони відрізнялися нейтральним стилем та повторювалися в газеті «Факты и комментарии». Також слід відзначити появу вочевидь «джинсових» матеріалів на користь П.Порошенка – інтерв'ю з експертом та коментарі рейтингів мали занадто багато позитивних оціночних суджень щодо П.Порошенка та негативних щодо Ю.Тимошенко. Подібний коментар рейтингів також було зафіксовано у газеті «Факты и комментарии».

«Дзеркало тижня» тему президентських виборів цього тижня згадувало лише побіжно через рейтинги основних кандидатів – П.Порошенка, Ю.Тимошенко та С.Тигіпка. Видання було зайняте аналізом настроїв на півдні та сході України, а також основних подій тижня в цих регіонах.

«Комментарии» цього тижня мало уваги приділяли виборам. Лише в авторській колонці аналізувалися мотиви та перспективи кандидатів у президенти, де більшість із них лише коротко згадувалися. Поза цим видання було сфокусовано на темі сепаратизму та менталітету Південного Сходу країни, спецтемою номера цього разу стало НАТО.

«Сегодня» цього тижня практично не зверталася до виборчої тематики – видання детально відстежувало події на Донбасі. Виняток становили два приховано рекламних матеріалів на користь П.Симоненка (рубрики вказані у вихідних даних як рекламні, однак для читача це неочевидно).

Також газета публікувала об'ємне інтерв'ю з Ю.Тимошенко на 2 шпальти в межах спільного проекту з ТРК «Україна». Показово, що інтерв'ю переважно нейтральне до Ю.Тимошенко, хоча загалом зазвичай видання плекає її негативний імідж. Тим дивнішим виглядає відсутність гострих запитань з боку журналістів, вони здебільшого перебували у тому інформаційному полі, яке наразі просуває Ю.Тимошенко – «війна» на Сході, підтримка курсу представників влади. Така лояльність до Ю.Тимошенко може давати підстави говорити про замовність інтерв'ю як на телебаченні, так і в газеті (або ж про зміну редакційної політики газети).

На майже 20 тис. друкованих знаків інтерв'ю виборам було присвячено лише пара запитань наприкінці (4278 др. зн.). Це вкрай мало і неінформативно – програма кандидата не обговорювалася, по суті Ю.Тимошенко озвучила лише атиолігархічну риторіку. Показово, що запитання журналістом задавалося маніпулятивно – натяком, без назви прізвища П.Порошенка. Так само звучала і відповідь – без називання імен. Можна говорити про використання поєднання маніпулятивних технологій «принципу контрасту» (протиставлення) та «код» (коли атака на опонента відбувається не прямо, а в символічній формі – «олигархия», «кандидат от олигархии», «некоторые участники гонки» – однак всім зрозуміло, про кого йдеться):

«Как вы оцениваете нынешнюю президентскую кампанию и действия некоторых участников гонки, которые предлагают вам снять свою кандидатуру или говорят, что Украина должна стать частью Российского государства? – Очень разнообразная, очень разношерстная команда идет в президенты... Олигархия не хочет прощаться с властью... Поэтому столкновение кандидата от олигархии и кандидата от антиолигархической команды будет сутью этих президентских выборов. И поэтому, когда олигархия мне предлагает отступить и отойти от участия в гонке, я хочу сказать — не с ихним счастьем» («Сегодня», 14.04.14)

«Факты и комментарии» і надалі виборчий контент переважно формують із вочевидь приховано рекламних матеріалів Ю.Тимошенко та С.Тігіпка. Цього тижня також з'явилася і «джинса» П.Порошенка. Можна сказати, що цього тижня у «джинсі» видання дотримало балансу серед основних кандидатів.

Цікавим став прояв редакційної політики видання у інформаційному матеріалі, які зазвичай витримуються у нейтральному ключі. Стаття про побиття М.Добкіна та О.Царьова продемонструвала відчутну антипатію видання до кандидата від Партії регіонів. Журналісти наголошували на попередніх негативних фактах поведінки М.Добкіна та висловах, а також використовувало прямі оціночні судження по відношенню до нього і навіть якоюсь мірою виправдовували нападників:

«Однако не стоит забывать третий закон Ньютона: «Сила действия всегда равна силе противодействия». Ведь именно приверженцы регионалов на юго-востоке страны начали нападать на мирных сторонников Евромайдана (и делают это до сих пор), в результате чего многие митинговавшие получили тяжелые ранения, а некоторые погибли. Чего стоит только вскормленный Добкиным и его сотоварищем Кернесом «Оплот»! Его лидер Евгений Жилин обещал разнести Майдан по кусочкам и не стеснялся рассказывать, как его бойцы отрезали уши «бандеровцам». И все-таки мы – не они, и именно поэтому должны действовать строго по закону, который давно плачет по потрепанным в драках кандидатам на высший должностной пост государства». (**«Факты и комментарии»**, 16.04.14)

21-27 квітня 2014 р.

Основною темою тижня і надалі залишається ситуація на Сході країни, антитерористична операція та її наслідки. Всі видання подавали репортажі з місця подій, а також коментарі експертів з оцінкою діяльності влади. Також багато уваги було приділено місячному терміну з моменту визнання Криму територією Росії, газети детально аналізували наслідки для мешканців, що залишилися в Криму, а також життя та проблеми тих, хто виїхав на материк.

Виборча тема була представлена переважно в контексті оприлюднення чергових рейтингів кандидатів, а також їхніх позицій щодо розв'язання конфлікту на Донбасі. Однак переважно ці теми висвітлювалися у вочевидь замовних матеріалах – зокрема тотожний матеріал про перспективи перемоги П.Порошенка у першому турі дублювався у трьох виданнях, пропозиції Ю.Тимошенко щодо Донбасу – у двох, стаття про програму та відродження під вибори партії С.Тігіпка «Сильна Україна» дублювалася двічі. Також з'явилася прихована реклама М.Добкіна у газеті **«Сегодня»**.

Лідирував цього тижня у інформаційному просторі С.Тігіпка (30,4% від усієї інформації), однак його показники переважно зумовлені саме «джинсою», за винятком одного інтерв'ю. Значно менші показники у Ю.Тимошенко (24,7%) та П.Порошенка (15,6%). Найбільше негативної інформації було оприлюднено щодо Ю.Тимошенко (переважно у «джинсі» П.Порошенка та газеті **«Сегодня»**), найбільше позитивної – щодо П.Порошенка (також переважно завдяки «джинсі»). Також у «джинсі» Ю.Тимошенко було зафіксовано приховане використання адмінресурсу – ініціативи Ю.Тимошенко та позиція О.Турчинова прямо пов'язувалися.

ДЕТАЛЬНІШЕ:

«Вести» цього тижня мало уваги приділяли виборам. Видання швидше було зосереджене на нагнітанні негативу довкола ситуації на Сході країни, генеруванні катастрофічних прогнозів та просуванні ідеї зриву виборів. Загалом кандидати згадувалися лише у двох матеріалах – щодо планів потенційного обрізання повноважень президента (там згадувалися також і рейтинги основних кандидатів), а також у матеріалі, присвяченому будинку С.Тігіпка. Подача матеріалу, як

і у випадку з матеріалом про маєток П.Порошенка, маніпулятивна («фальшивий нейтралітет») – за на перший погляд нейтральним описом має місце іронічна інтонація та акценти на негативних ефектах:

«Здесь, в Старых Безрадичах (сотка стоит \$1500) без преувеличения каждая собака знает, где живет Сергей Леонидович. Его дом в стиле модерн тяжело не заметить... «Сейчас к Тигипко много гостей ездит. – рассказывает нам жительница села. – Он живет в конце поселка... между двумя холмами – улица Тыханская. Мы ее Тигипковской называем. Там везде колючая проволока! Аккуратнее»... Местные рассказывают, что ни с кем из них знаменитые односельчане не общаются, да и помощи не оказывают. Живут сами по себе». («Вести», 25.04.14)

«Газета по-українськи» цього тижня намагалася на противагу опублікованій «джинсі» Ю.Тимошенко та П.Порошенка створити редакційний баланс – збирала коментарі власних експертів щодо рейтингів кандидатів, їхніх подальших перспектив на посаді, а також зробило короткий фактажний огляд активної виборчої кампанії обох політиків протягом місяця. Всі інші матеріали, які висвітлювали позицію Ю.Тимошенко та рейтинги П.Порошенка були вочевидь «джинсовими» – всі вони повторювалися в газеті «**Факты и комментарии**». Основна увага редакційних авторських матеріалів все ж здебільшого була сконцентрована на репортажах зі Сходу країни.

«Дзеркало тижня» тему президентських виборів цього тижня знову проігнорувало. Видання і надалі головною темою для висвітлення залишає настрої та ситуацію на півдні та сході України, а також економічну політику уряду.

«Комментарии» мало уваги приділяли виборам. Лише в авторській колонці на тему багатства президента згадувалися Ю.Тимошенко та П.Порошенко. Окрім того, П.Порошенко згадувався у матеріалі, присвяченому виборам мера Києва. Поза цим видання висвітлювало тему українсько-російських історичних зв'язків у різних сферах.

«Сегодня» цього тижня багато уваги приділяла виборам – через редакційні матеріали та значну кількість прихованої політичної реклами. Цього тижня у виданні з'явилася «джинса» С.Тігіпка, П.Порошенка, П.Симоненка та М.Добкіна (рубрики вказані у вихідних даних як рекламні, однак для читача це неочевидно).

Газета продовжує публікацію інтерв'ю в межах спільного проекту з **ТРК «Україна»**. Цього тижня опубліковані діалоги з С.Тігіпком та О.Турчиновим (щоправда лише в межах виконання його обов'язків та ситуації в регіонах, тема виборів та Ю.Тимошенко не зачіпалася). На відміну від інтерв'ю з Ю.Тимошенко минулого тижня, інтерв'ю з С.Тігіпком більш «живе», запитання актуальні, багато з них стосувалися програми кандидата та бачення державної політики на посаді президента.

А от щодо Ю.Тимошенко видання редакційної політики не змінило (інтерв'ю виявилось винятком, що може підтверджувати версію щодо замовності). Газета і надалі плекає негативний імідж Тимошенко – через дрібні деталі (Женя Тимошенко і представники «Батьківщини» прийшли до церкви без пасхального кошика і т.д.), а також через постійну іронію на її адресу. Особливо це помітно у розвороті, де газета за допомогою психологів та астрологів прогнозувала майбутнє основних кандидатів. Матеріал подавався за допомогою маніпулятивної технології «**фальшивий нейтралітет**», видання також маніпулювало фотографіями. Цитати з програм кандидатів зазнавали журналістських інтонаційних акцентів:

· помітна **гостра антипатія** до **Ю.Тимошенко** («Судя по предвыборной программе Тимошенко, сразу после ее победы Украина проснется «Страной мечты». Реформы начнутся повсеместно. Экономика страны при чутком руководстве Тимошенко начнет неужержимо развиваться, а подданные леди Ю. почувствуют заботу, причем сразу... Не

забудет экс-узница и о заключенных: она реформирует пенитенциарную систему») та **С.Тігіпка** («Тігіпка изложил свою предвыборную программу всего лишь на двух страничках. Он нарисовал следующую Украину: на посту президента планирует срочно «сформировать правительство профессионалов, независимо от их политических взглядов»... Особый пункт у Тігіпка — разоружить Украину»)

· **легка іронія** щодо **П.Порошенка** («Известный европейскими устремлениями Петр Порошенко мечтает превратить Украину в цивилизованное государство, не хуже чем в ЕС. Его реформы могут превратить госслужбу в телепроект «За стеклом», ведь Порошенко на посту президента планирует добиться ясных и прозрачных принципов работы госаппарата») та **П.Симоненка** («Если главный коммунист страны станет президентом, то, судя по его предвыборной программе, наша страна может вернуться в СССР. Начнется борьба с олигархией, повсеместное искоренение коррупции, русский язык, естественно, получит статус второго государственного, а злые депутаты лишатся неприкосновенности»)

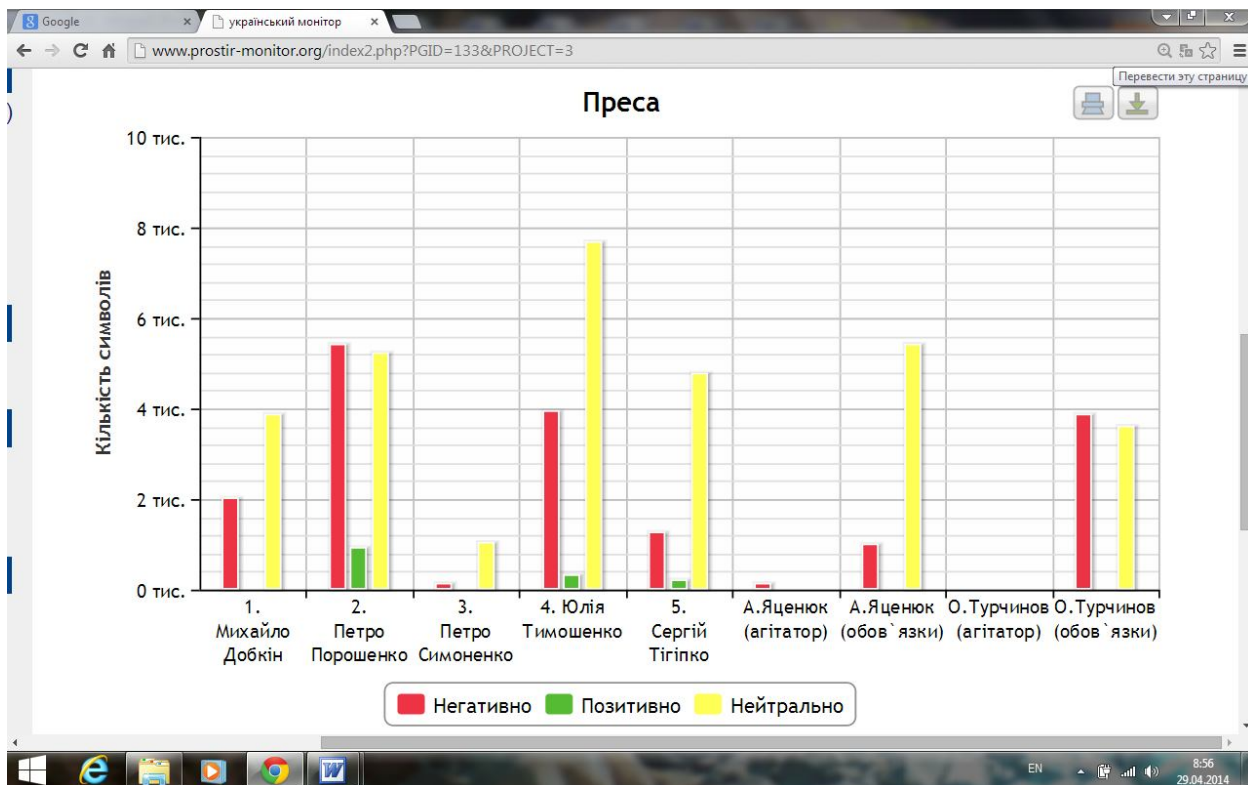
· **добродушний патронат** щодо **М.Добкіна** («В «Украине Добкина» следует ждать «возобновления дружеских, партнерских отношений с РФ». Для этого Михаил Маркович, став президентом, будет способствовать федерализации страны и вступлению Украины в альянс с Россией. Главным героем государства станет человек труда. «Человек труда был в последние годы незаслуженно забыт, он перестал быть героем нашего времени: о нем не составляли уже песни и стихи, не снимали фильмы. Его вытеснили новые «герои», — сокрушается кандидат») («Сегодня», 24.04.14)

«Факты и комментарии» і надалі виборчий контент переважно формують із вочевидь приховано рекламних матеріалів Ю.Тимошенко, С.Тігіпка та П.Порошенка. Цього тижня з них складався весь виборчий блок. Вони не маркуються як рекламні, однак їх можна впізнати за повторенням у інших виданнях, специфічною стилістикою, що різниться від редакційної, та рубриками «Точка зрення», або ж «Спеціально для Фактов». У «джинсі» в абсолютних показниках лідирує С.Тігіпка, його матеріали були у трьох із чотирьох номерів газети, що вийшли цього тижня. А в одному з «джинсових» матеріалів Ю.Тимошенко її ініціативи пов'язувалася з позицією О.Турчинова щодо децентралізації влади, це можна розцінити як непряме використання адмінресурсу на користь Ю.Тимошенко:

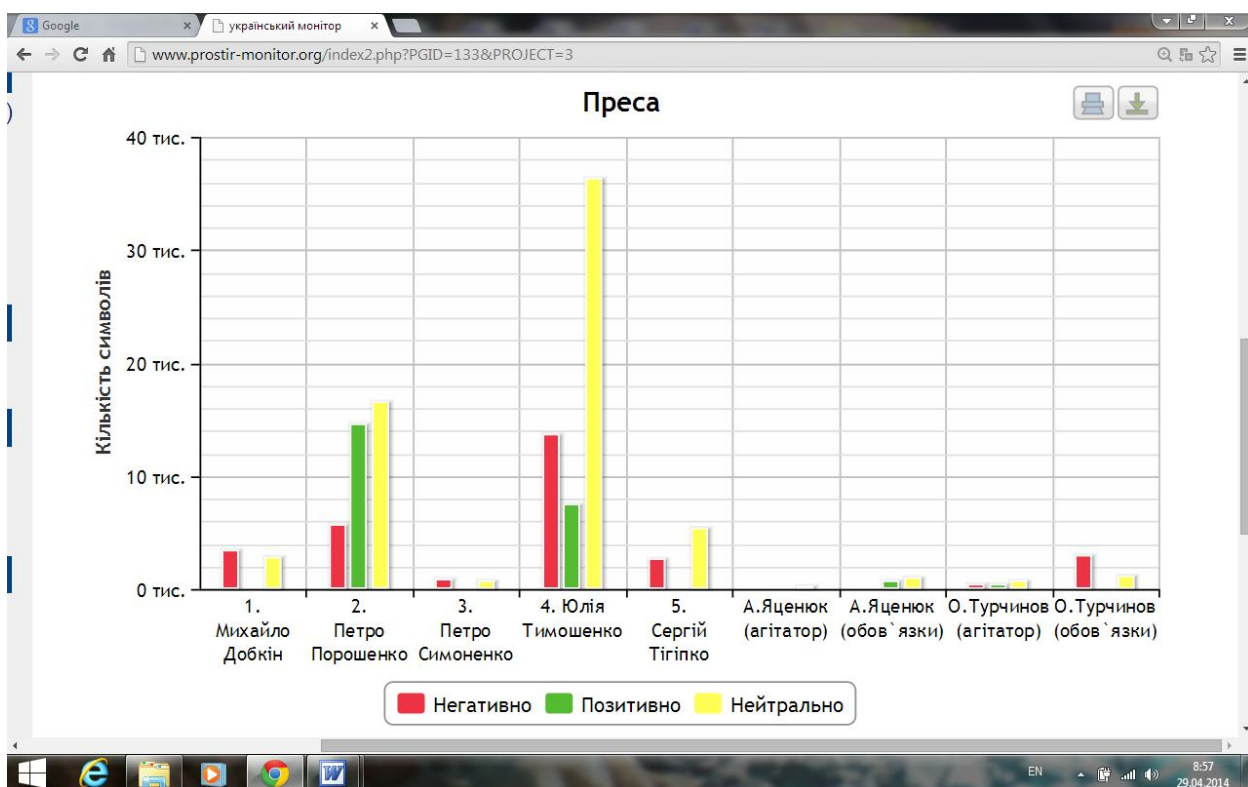
«В сильном местном самоуправлении заинтересована не только лидер «Батьківщини», но и действующее руководство страны. «Я хочу донести до жителей Востока, что власть, так же как и вы, заинтересована в самостоятельности регионов во многих экономических и социальных вопросах и в вопросе финансового обеспечения. Власть хочет, чтобы в регионах самостоятельно выбирали свое руководство, которое бы отвечало за регионы», — сказал в интервью одному из телеканалов исполняющий обязанности президента Украины Александр Турчинов» («Факты и комментарии», 23.04.14)

Графічне відображення результатів моніторингу в абсолютних показниках та з визначенням тональності за увесь звітний період (1-(1-27 квітня)

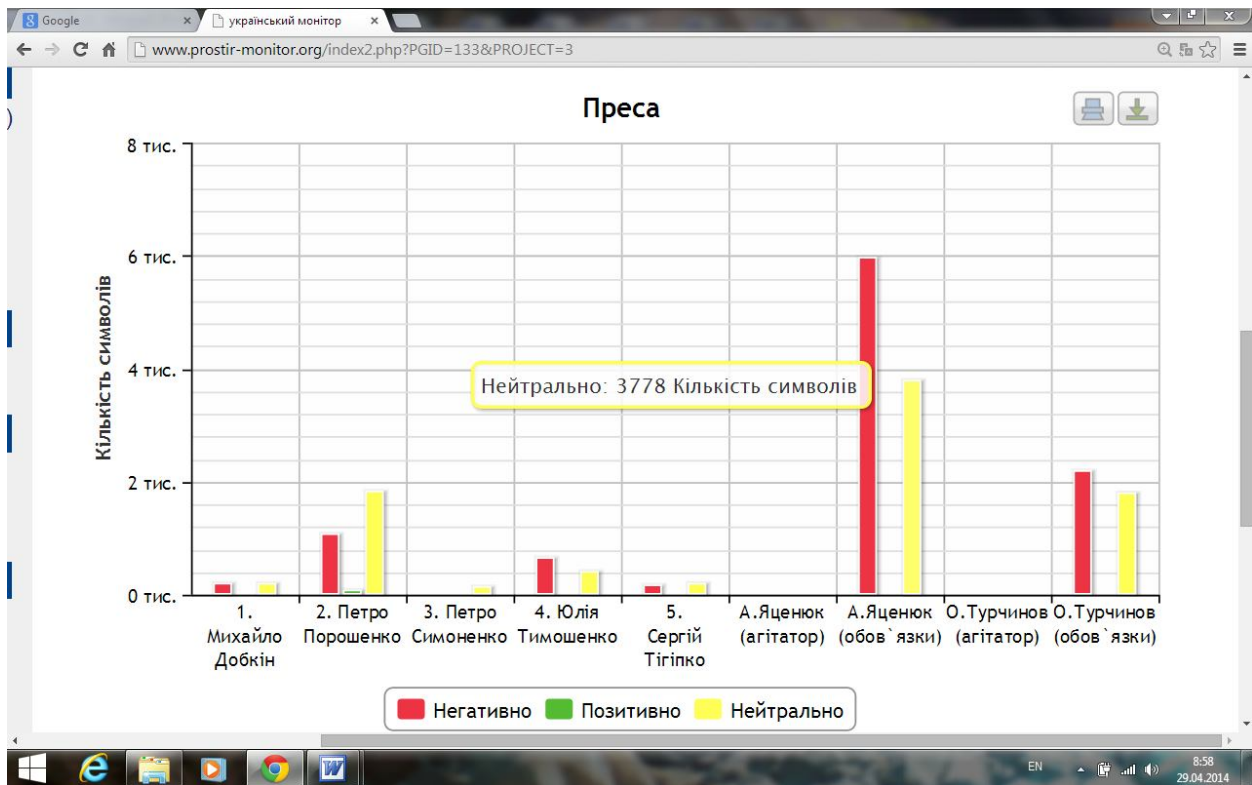
Вести



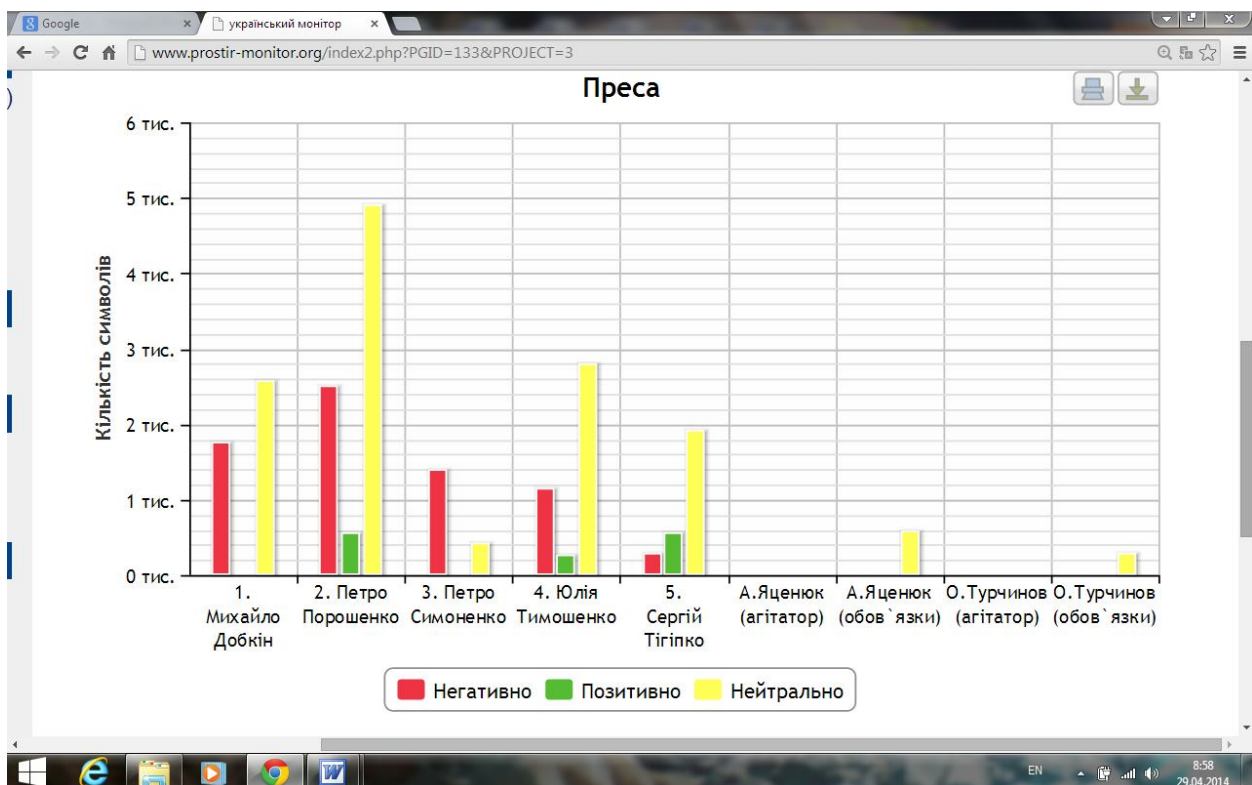
Газета по-українськи



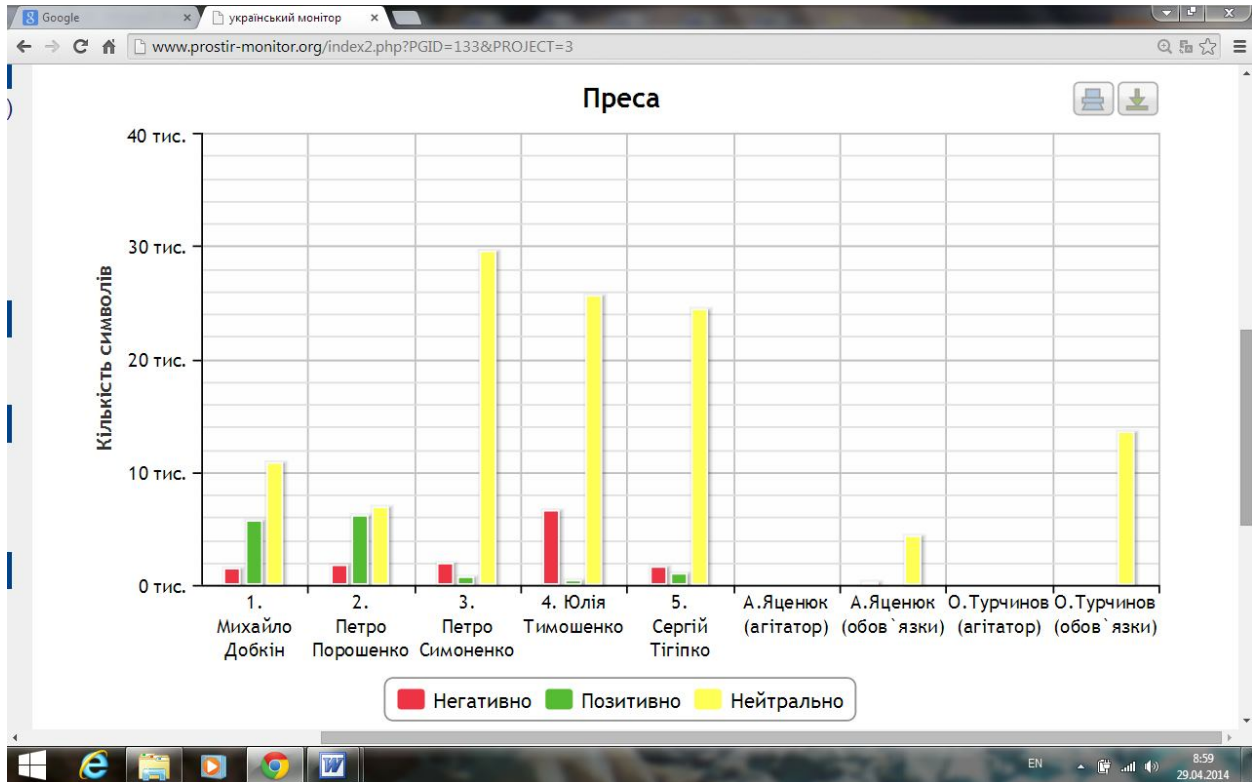
Дзеркало тижня



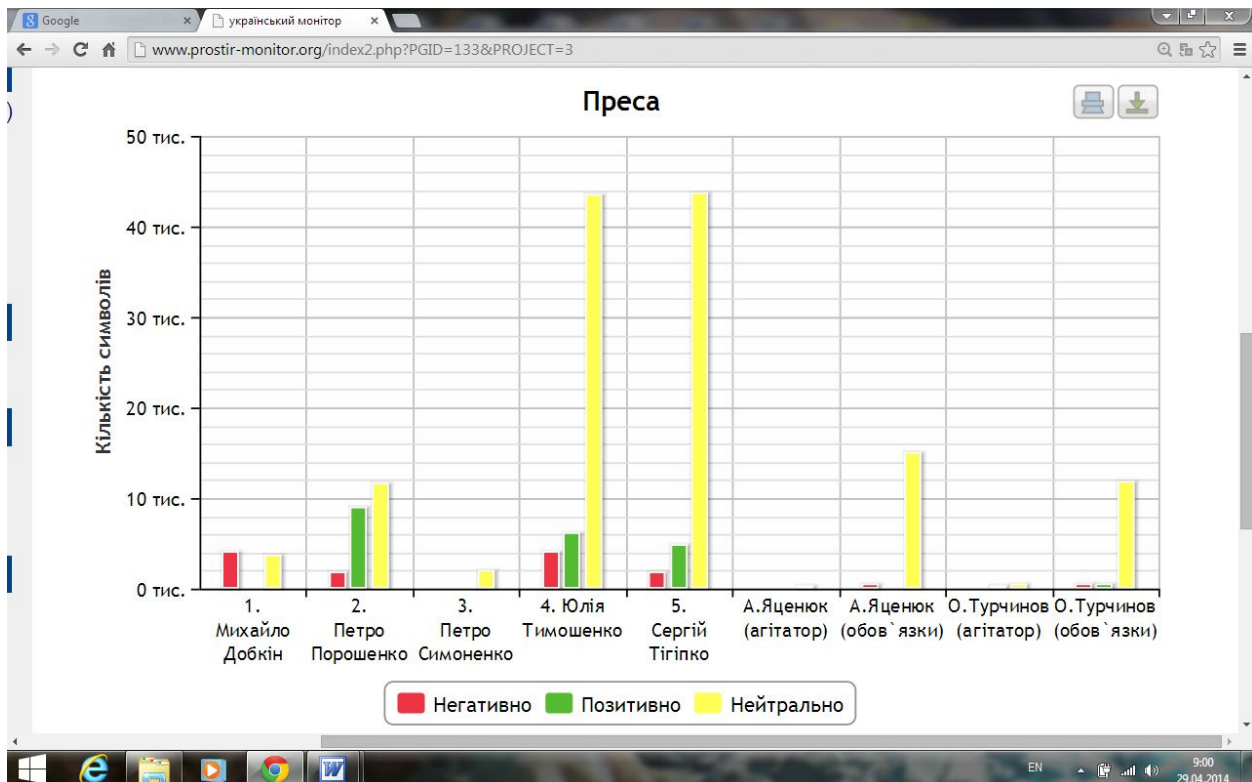
Коментарии



Сегодня



Факты и комментарии



Інтернет

1-6 квітня 2014р.

Лідером уваги була Тимошенко. На другому місці - Порошенко. Усі інші кандидати були представлені відносно пропорційно, однак удвічі пасивніше. Найменше уваги отримав Симоненко. Найактивніше про вибори інформував «Цензор». Найменше – «Українська Правда».

Інформації нейтральної тональності щодо Тимошенко було на одну п'яту більше ніж, відповідної про Порошенка. Лідер негативу - Тигіпка.

На всіх ресурсах нейтральна інформація значно переважала негатив, окрім «Української Правди», де негативу про Тимошенко було майже стільки ж, скільки нейтральної інформації.

На сайті «Цензор» нейтрально забарвлених повідомлень про Тимошенко було удвічі більше, ніж на інших сайтах.

Головними виборчими інформприводами стали заяви Тигіпка про репресії в Партії Регіонів та його виключення з лав партії.

Детальніше:

Загальні тенденції

Впродовж 01–06.04.2014 р. інтернет-сайти, що увійшли до вибірки, найбільшу увагу приділили повідомленням про Ю. Тимошенко. Другим, за кількістю представленої інформації являється – П. Порошенко. Усі інші кандидативисвітлені приблизно рівною кількістю інформації (якої в двічі менше ніж інформації про лідерів політичних перегонів). При цьому, найменш активно висвітлювалась діяльність П. Симоненка.

Найбільше матеріалів з тематики виборів було розміщено на сайті «Цензор». Найменше – на сайті «Українська Правда».

Коментар максимальних та мінімальних показників тональності.

Інформації нейтральної тональності щодо Ю. Тимошенко на одну п'яту більше ніж, відповідної інформації щодо П. Порошенко. Лідером з негативно висвітлених матеріалів став С. Тигіпка. Позитивна інформація за минулий тиждень відсутня.

В усіх джерелах нейтральна інформація на багато переважала негативну, окрім сайту «Українська Правда», де негативна інформація про Ю. Тимошенко представлена майже на рівні з нейтральною.

На інтернет-сайті «Цензор» кількість нейтрально забарвлених повідомлень про кандидата Ю. Тимошенко в два рази більше ніж на інших сайтах.

Інформаційні повідомлення про вибори з боку уряду або в. о. президента поки що відсутні.

Пріоритетність представлення

Усіма джерелами моніторингу в інформповідомленнях найбільша пріоритетність надавалась П. Порошенку та Ю. Тимошенку. Найменш була представлена діяльність П. Симоненка.

Теми

Найактивніше впродовж тижня висвітлювалися такі теми:

- заяви С. Тигіпка про репресії в «Партії Регіонів»;
- Виключення С. Тигіпка з «Партії Регіонів»

Спікери

За вищевказаний звітний тиждень всі кандидати в президенти, що увійшли до вибірки висловлювалися від свого імені.

7-13 квітня 2014 р.

Лідером уваги залишалась Юлія Тимошенко. На другому місці - Михайло Добкін. Усі інші кандидати були представлені відносно пропорційно, однак удвічі пасивніше за Тимошенко. Аутсайдер - Петро Симоненко.

Найбільше виборих матеріалів було на сайті «Цензор.нет». Найменше – на сайті «Лівий Берег».

Лідер за обсягом нейтрально забарвлених матеріалів – Тимошенко. Таких публікацій було вдвічі більше ніж про Добкіна та в'ятеро більше, ніж про Симоненка. У негативній тональності найчастіше згадувався Тигіпка.

На всіх ресурсах нейтральної інформація було набагато більше негативу.

Основні теми – тури кандидатів у Південно-Східні регіони України та результати соціологічних опитувань.

Характеристик медіа ефекту набувала невідповідність тональності заголовка статті та основного тексту на «Українській правді» (наприклад, 10.04.2014 р. «У Тимошенко і Тигіпка немає шансів виграти у Порошенка другий тур»).

Детальніше:

14-20 квітня 2014р.

Лідером уваги була Тимошенко. На другому місці - Добкін. Інформації про всіх інших кандидатів було учетверо менше, а найпасивніше висвітлювалася діяльність Симоненка. Найбільше інформації про вибори оприлюднили на сайті «КорреспондентТ». Найменше – на сайті «Лівий берег».

Нейтральної тональності щодо Тимошенко було вшестеро більше ніж, стосовно Добкіна. Лідером негативу також Юлія Тимошенко. Позитиву ж не було зовсім. На всіх аналізованих сайтах нейтральної інформації було набагато більше за негативну.

Найактивніше висвітлювалося оголошення Юлією Тимошенко створення народного руху опору та ситуація на Сході.

Невідповідність тональності заголовка та основного тексту могло набувати ознак медіаефекту. Зокрема таке мало місце на «Українській Правді» (наприклад, 16.04.2014р. «Тимошенко піариться на "русі опору російській агресії"»).

21-27 квітня 2014р.

Впродовж 21–27.04.2014 р. інтернет-сайти, що увійшли до вибірки, найбільшу кількість інформаційних повідомлень присвятили діяльності Ю. Тимошенко (54.8%). Друге місце за кількістю представленої інформації займає П. Порошенко (22.7%). Матеріалів про інших кандидатів на посаду Президента України значно менша кількість.

Останнє місце за кількістю представленої інформації, вже котрий тиждень поспіль, посідає П. Симоненко (3.9%).

Найбільше матеріалів з тематики виборів було розміщено на сайті «Цензор». Найменше – на сайті «Лівий берег».

ДЕТАЛЬНІШЕ:

Найбільший обсяг інформації про Юлію Тимошенко – 19524 друкованих знаків. На другому місці Петро Порошенко – 8098 друкованих знаків, на третьому Михайло Добкін – 3345 друкованих знаків, на четвертому Сергій Тигіпка – 2538 друкованих знаків. Останнє – п'яте місце за Петром Симоненко – 1381 друкований знак. За кількістю найбільший масив інформації про кандидатів на посаду Президента було розміщено сайтом «Цензор.нет» - 10487 друкованих знаків; 9518 друкованих знаків на сайті «Корреспондент.нет»; 8376 друкованих знаків на «Українській Правді» та на сайті «Лівий берег» - 7301 друкованих знаків.

Коментар максимальних та мінімальних показників тональності:

Лідером за кількістю нейтрально забарвлених матеріалів є Юлія Тимошенко. Таких матеріалів більш ніж вдвічі більше ніж про Петра Порошенка та у сімнадцять разів більше ніж про Петра Симоненка (найменша кількість нейтральних повідомлень).

Негативно забарвлених матеріалів цього тижня приблизно рівна кількість щодо обох лідерів виборчих перегонів. Найменше негативних інформаційних повідомлень було щодо Михайла Добкіна.

Загалом на всіх інтернет-сайтах, що увійшли до вибірки, нейтрально забарвлена інформація значно переважала негативну.

Теми:

Найактивніше впродовж тижня висвітлювались наступні теми:

- результати соціологічних опитувань громадян;
- підготовка до проведення теледебатів;
- пропозиція Порошенко проведення діалогу з Росією.

Українська правда:

Упродовж тижня домінує інформація про Юлію Тимошенко.

Її відносний показний представлення сягнув 49.4%. На другому місці ПетраПорошенко - 29%. На сайті «Українська правда» найменше висвітлювалась діяльність Сергія Тігпкка - 4.4%.

Негативно представлених матеріалів про Юлію Тимошенко майже втричі більше ніж про Петра Порошенка (867 та 313 друкованих знаків відповідно).

Загалом інтернет-видання висвітлювало набагато активніше ситуацію на сході країни ніж президентські перегони.

Лівий берег:

Упродовж тижня більша частина інформації присвячена Юлії Тимошенко.

Її відносний показник представлення сягнув 64.6%. Друге місце за Петром Порошенком – 19.4%. Найменше інформації подано про Петра Симоненка та Сергія Тігіпка – 2.4% про кожного.

Більшість повідомлень негативної тональності також зафіксовано на адресу Петра Порошенка.

Інформація про перебіг виборчої кампанії активно висвітлюється цим виданням, але переважає висвітлення Юлії Тимошенко. В порівнянні з іншими інтернет-виданнями, що увійшли до вибірки також розміщується чимало інформаційних повідомлень міжнародного характеру.

Корреспондент.нет:

Найбільше інформації упродовж тижня приділяється Юлії Тимошенко.

Її відносний показник представлення сягнув 35.6%. З відривом в п'ять відсотків друге місце, за кількістю висвітленої інформації, посідає Петро Порошенко – 30.4%. За минулий тиждень найменш активно висвітлювалась діяльність Петра Симоненка (2.4%).

Негативно забарвлених матеріалів найбільше було зафіксовано щодо Сергія Тігіпка.

За кількістю поданої інформації можна відзначити найбільш збалансоване представлення інформації про учасників політичних перегонів.

Цензор.нет:

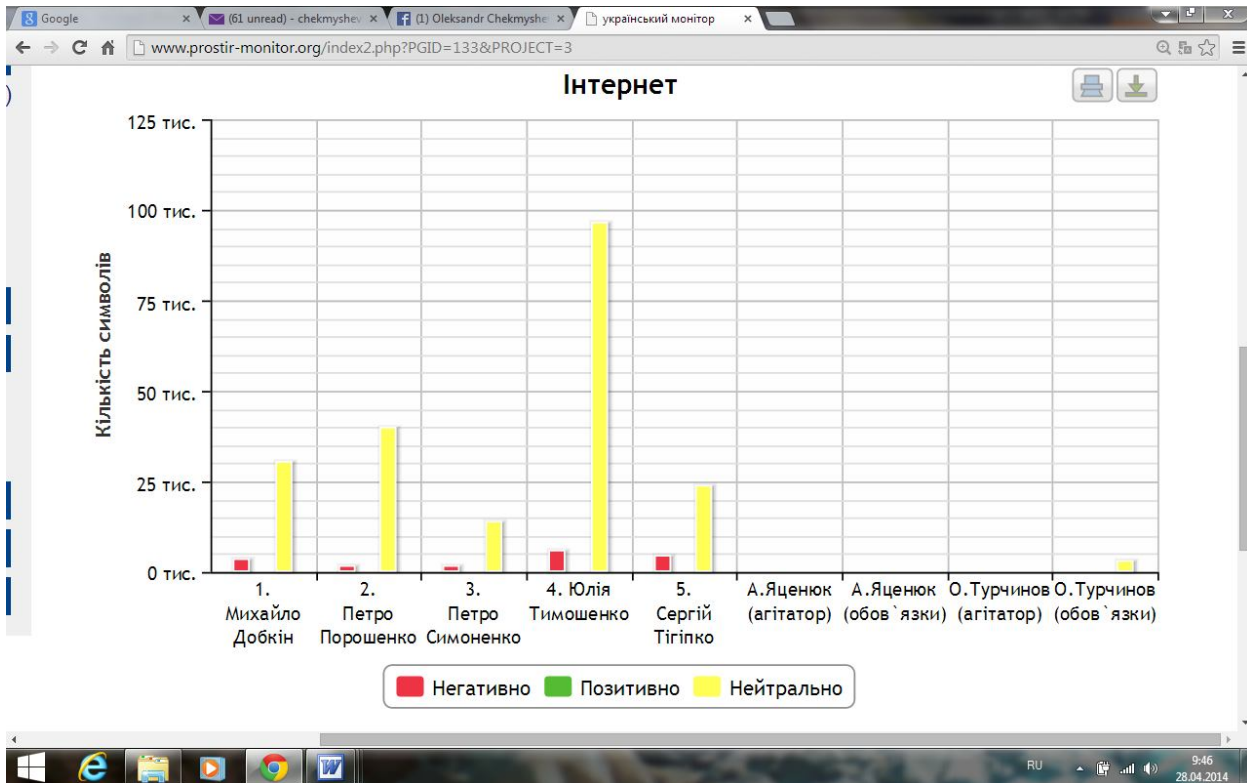
Більша частина інформації цього тижня була подана на адресу Юлії Тимошенко.

Її відносний показник представлення сягнув 69.6%. На другому місці Петро Порошенко – 13.1%. Найменше інформації було подано щодо Михайла Добкіна – 4.9%. Також варто відзначити, що цього тижня взагалі відсутні повідомлення про Сергія Тігіпка.

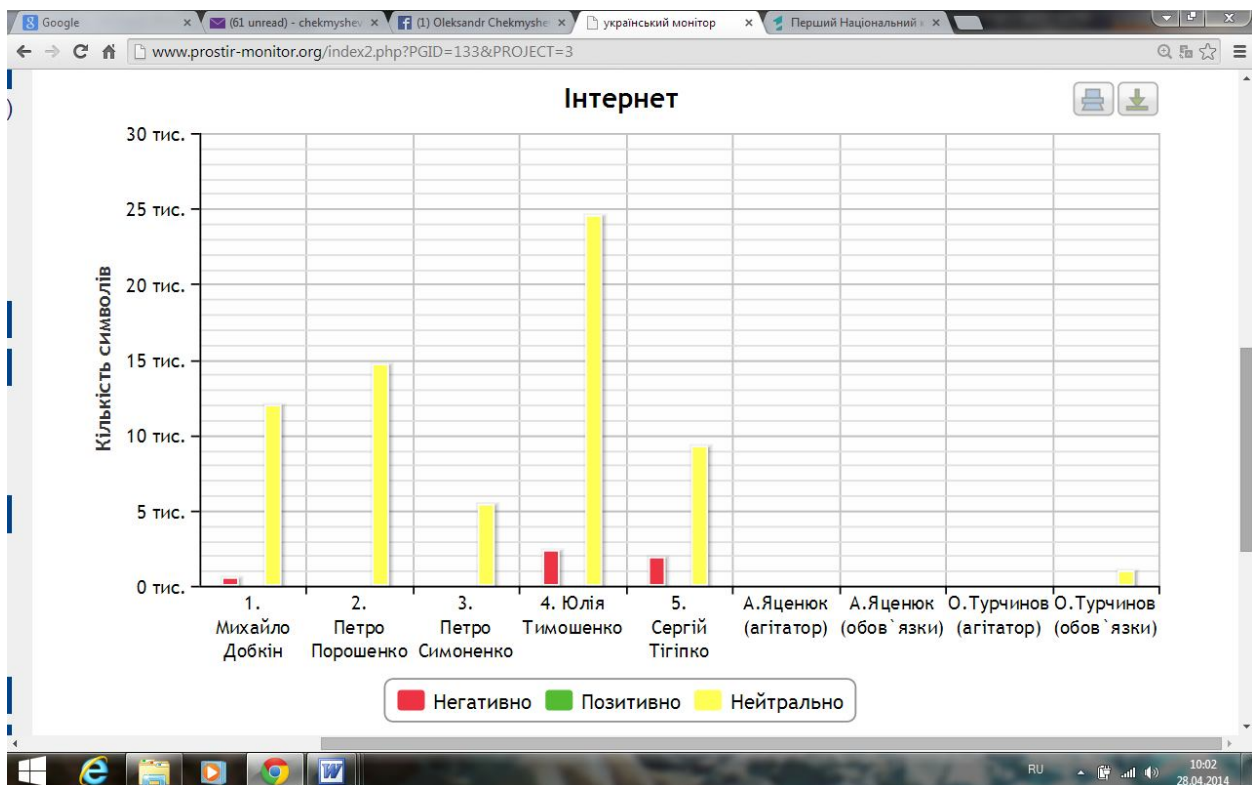
В негативній тональності частіше згадується Петро Порошенко.

Загалом з поміж інших інтернет-сайтів, які увійшли до вибірки, найбільш незбалансована новинна стрічка – інформації про Юлію Тимошенко втричі більше, ніж сумарної інформації про всіх інших кандидатів на посаду Президента країни.

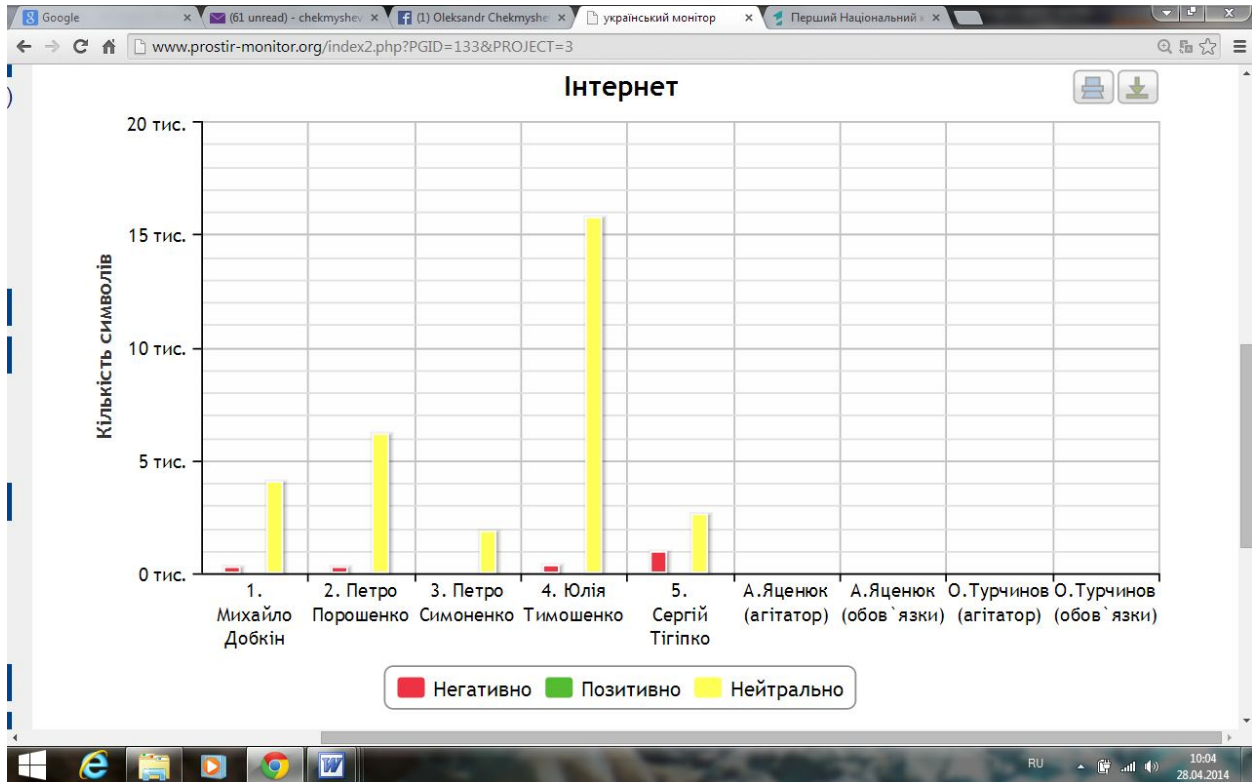
Графічне відображення результатів моніторингу в абсолютних показниках та з визначенням тональності за увесь звітний період (1-1-27 квітня)



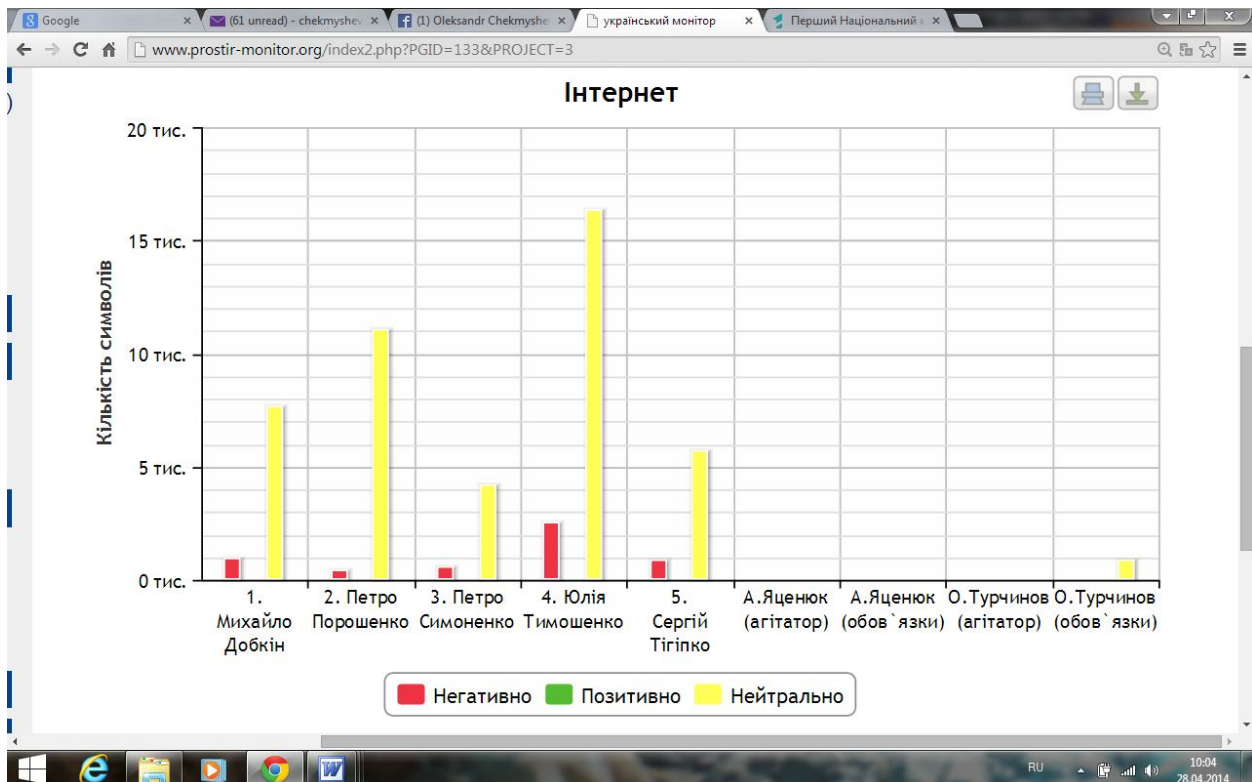
Корреспондент.нет



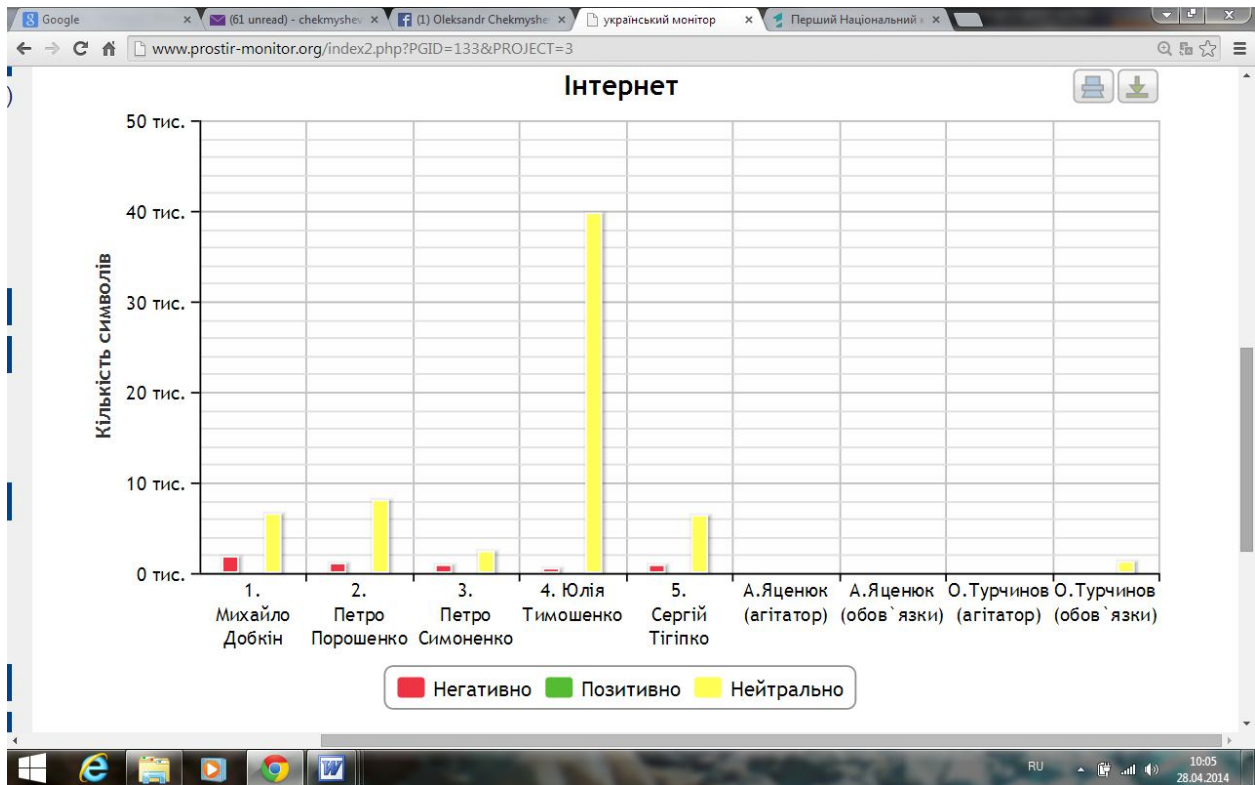
Лівий берег



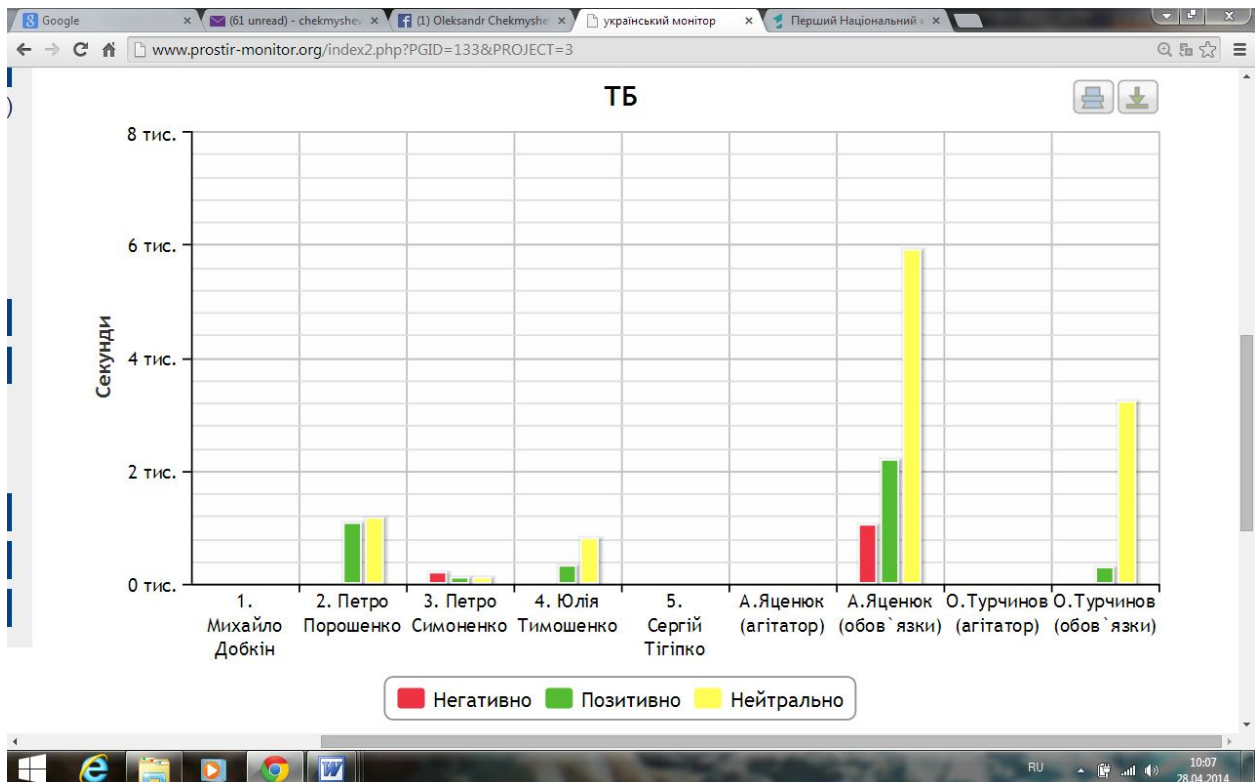
Українська правда



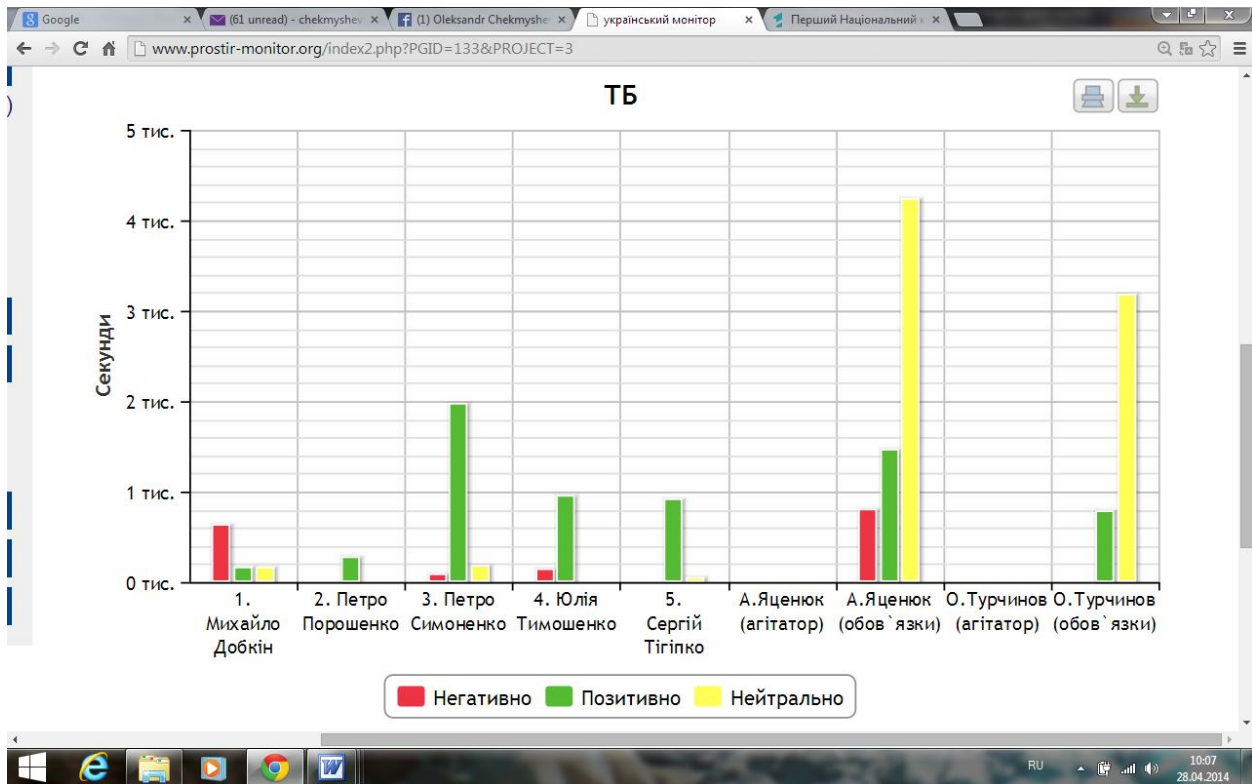
Цензор.нет



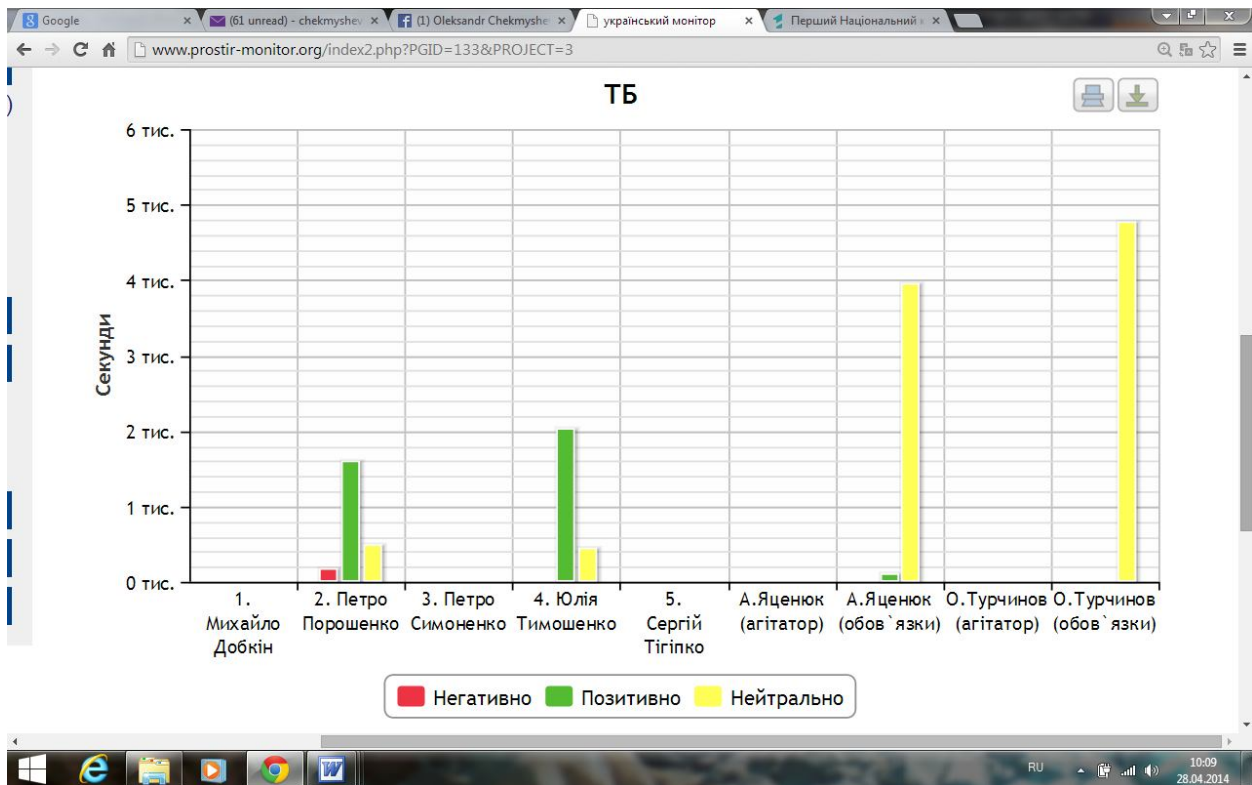
Регіони Телебачення Захід



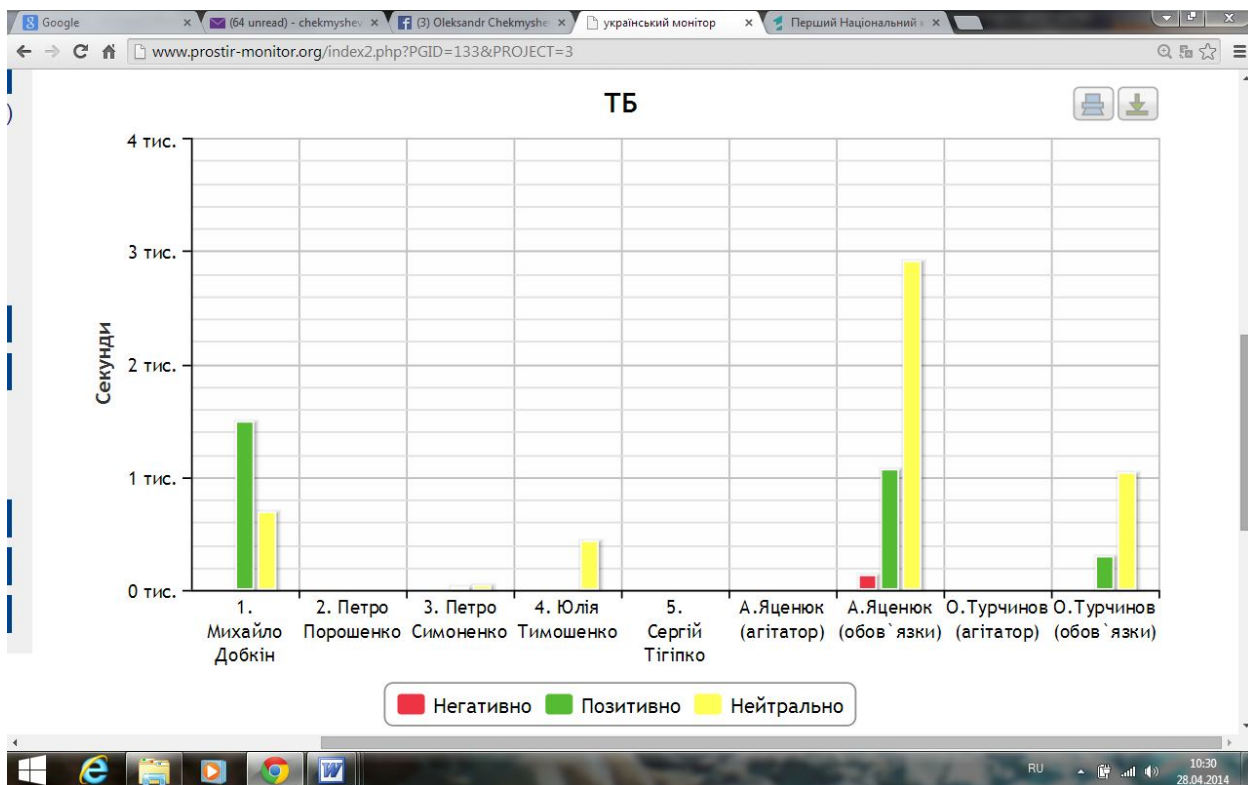
Телебачення Південь



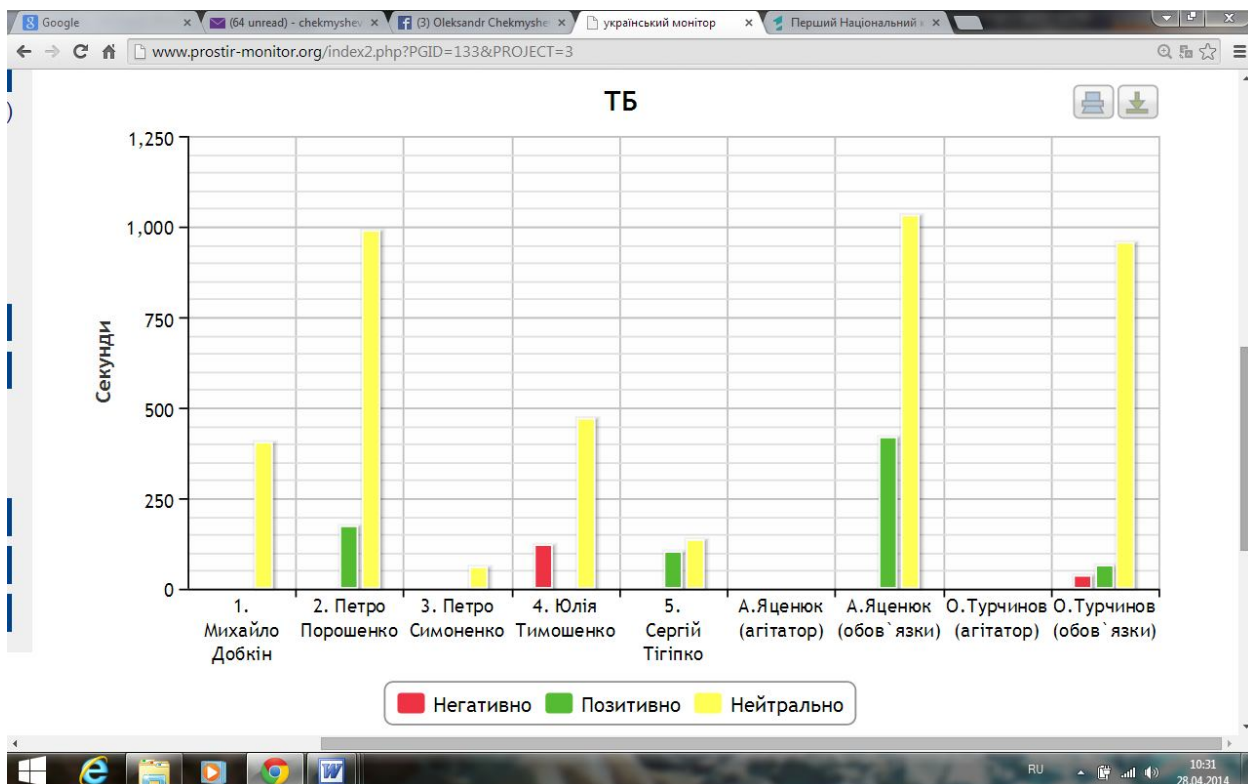
Телебачення Північ



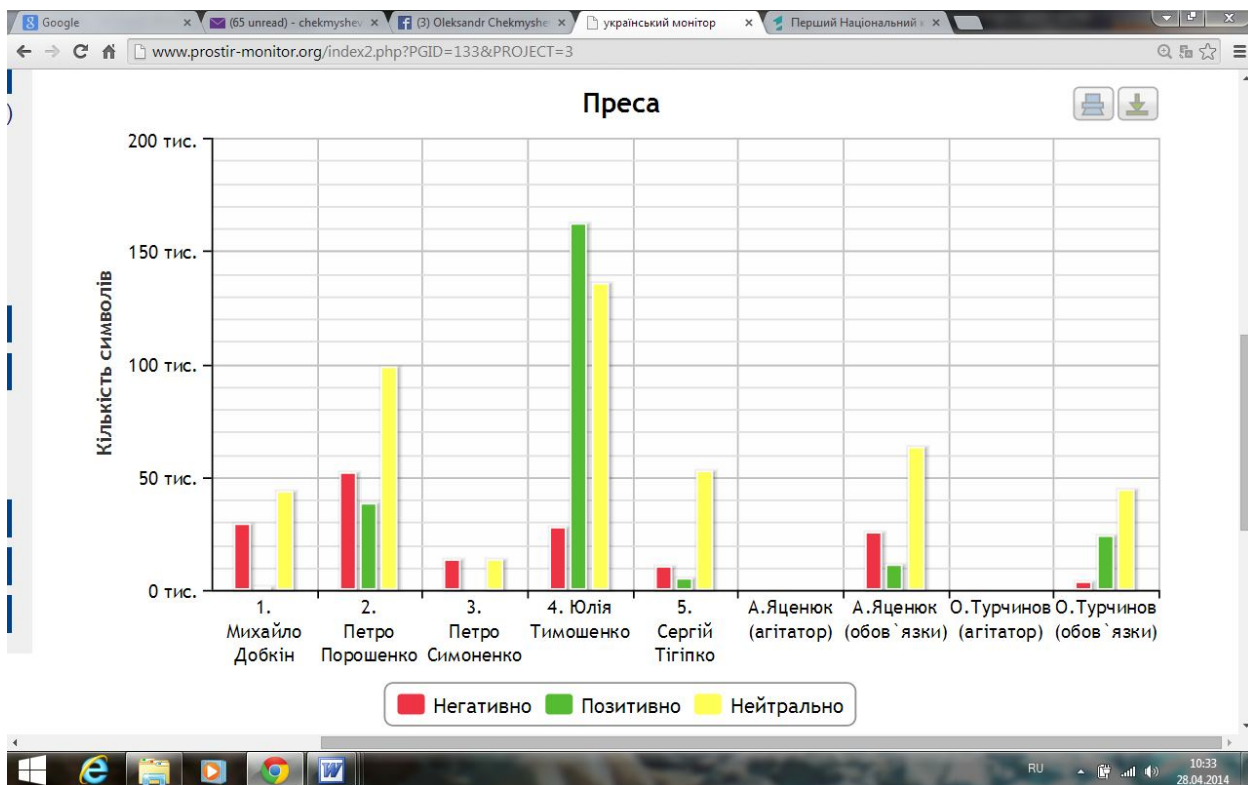
Телебачення Схід



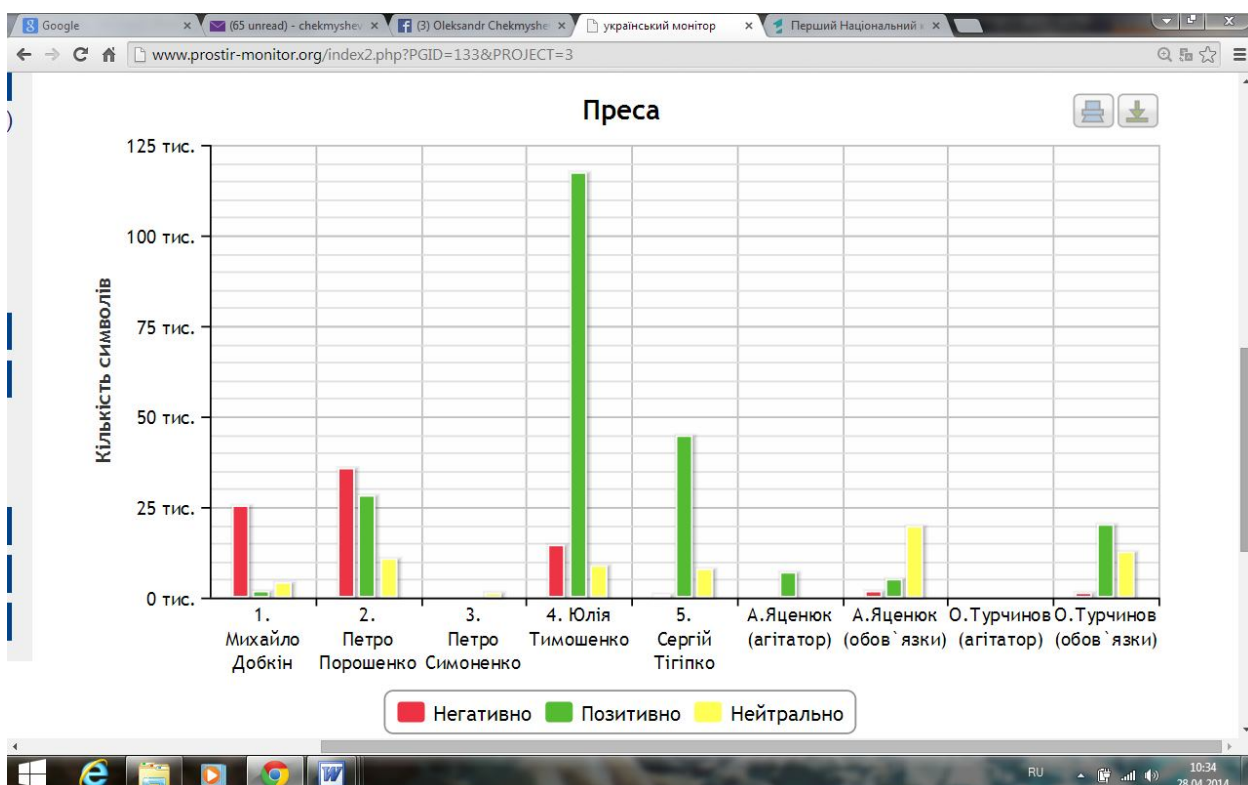
Телебачення Центр



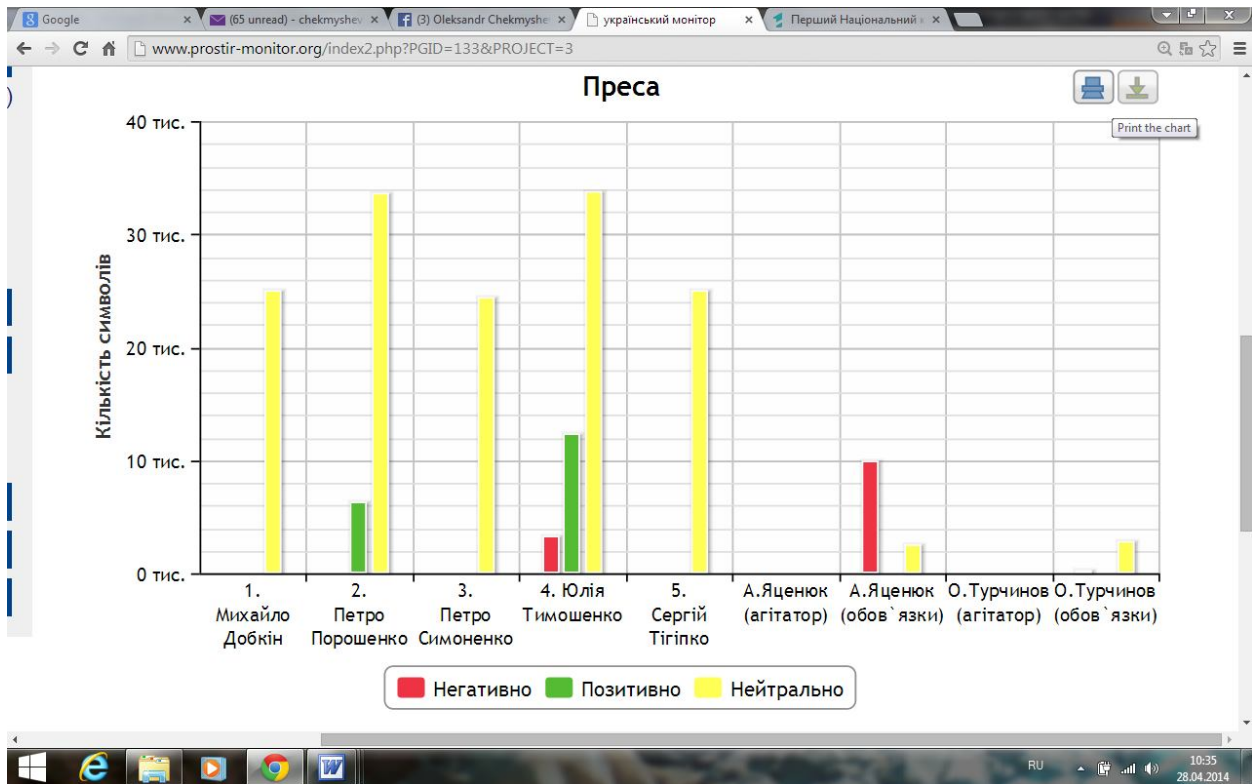
Преса Захід



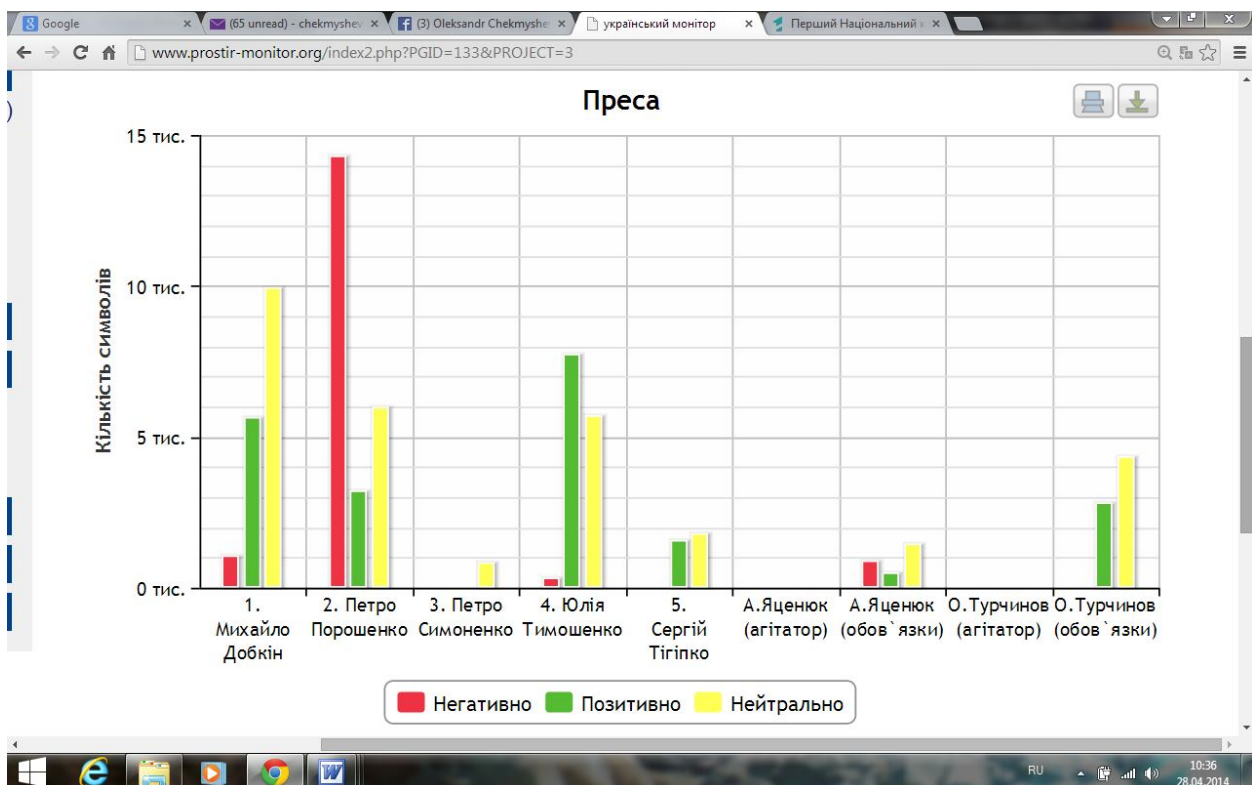
Преса Південь



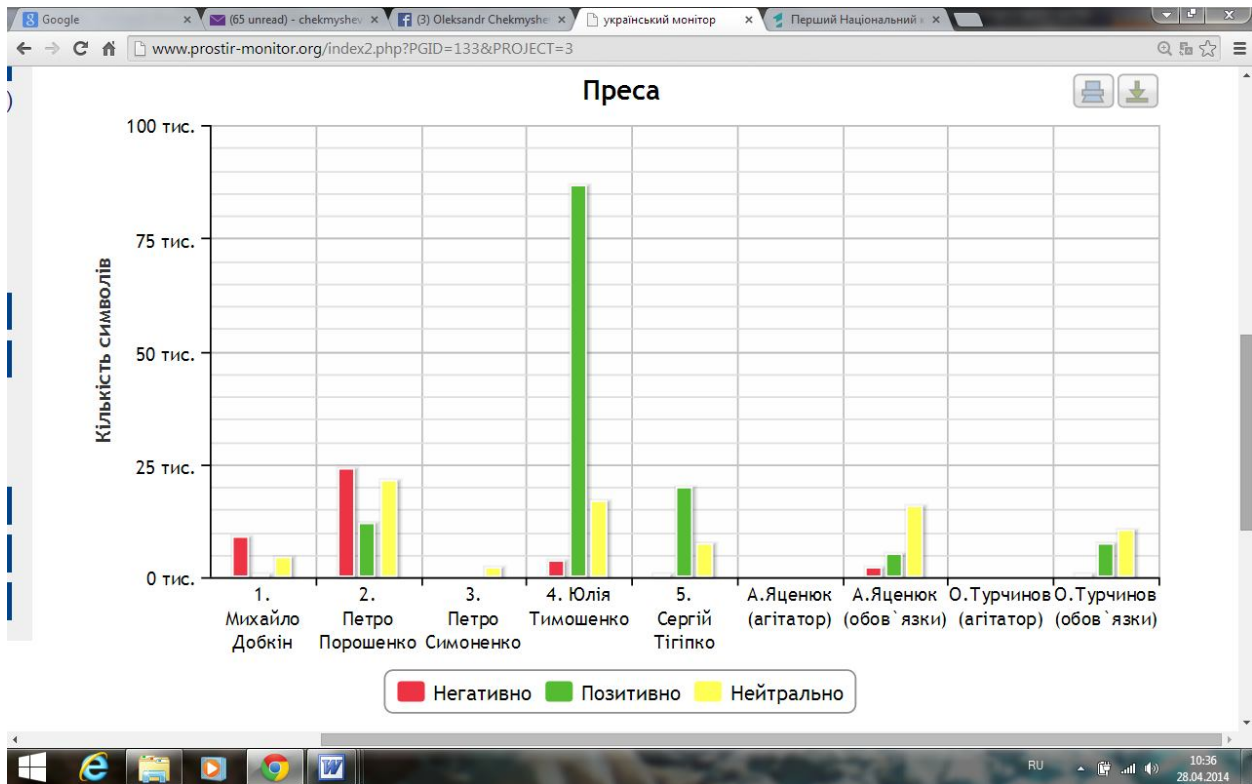
Преса Північ



Преса Схід

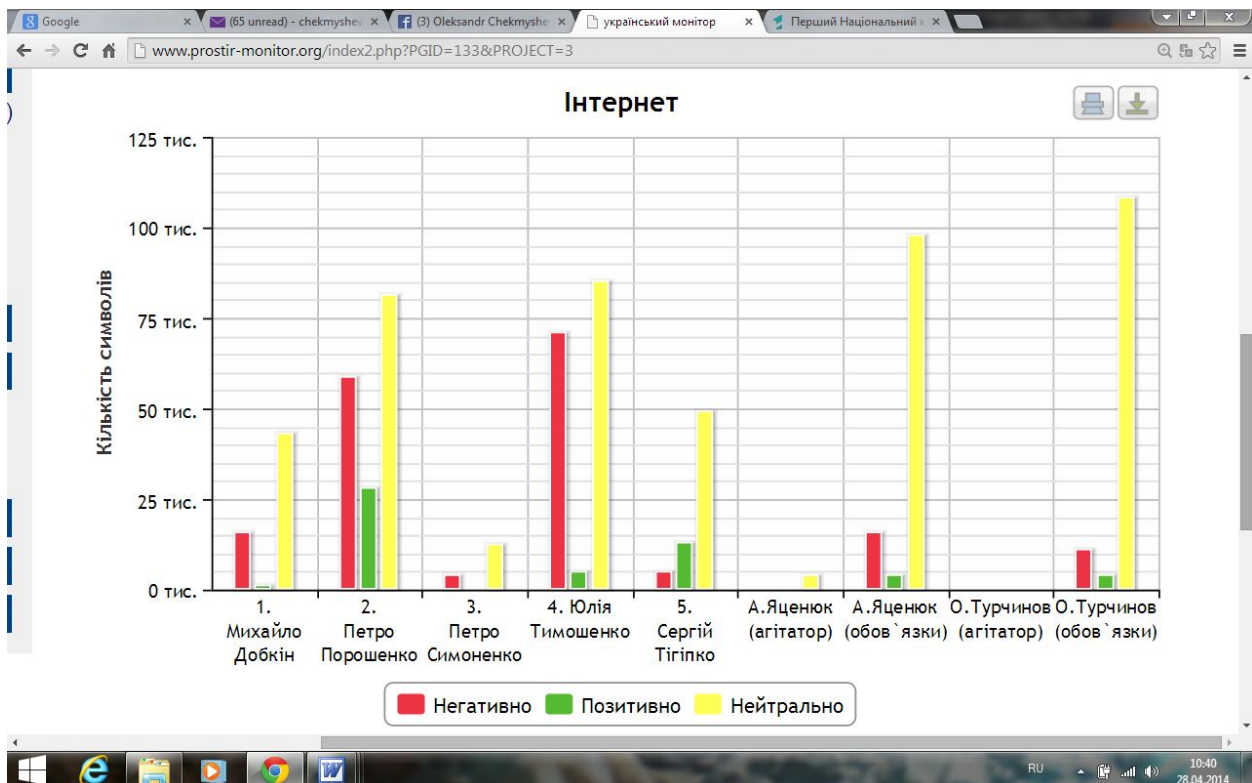


Преса

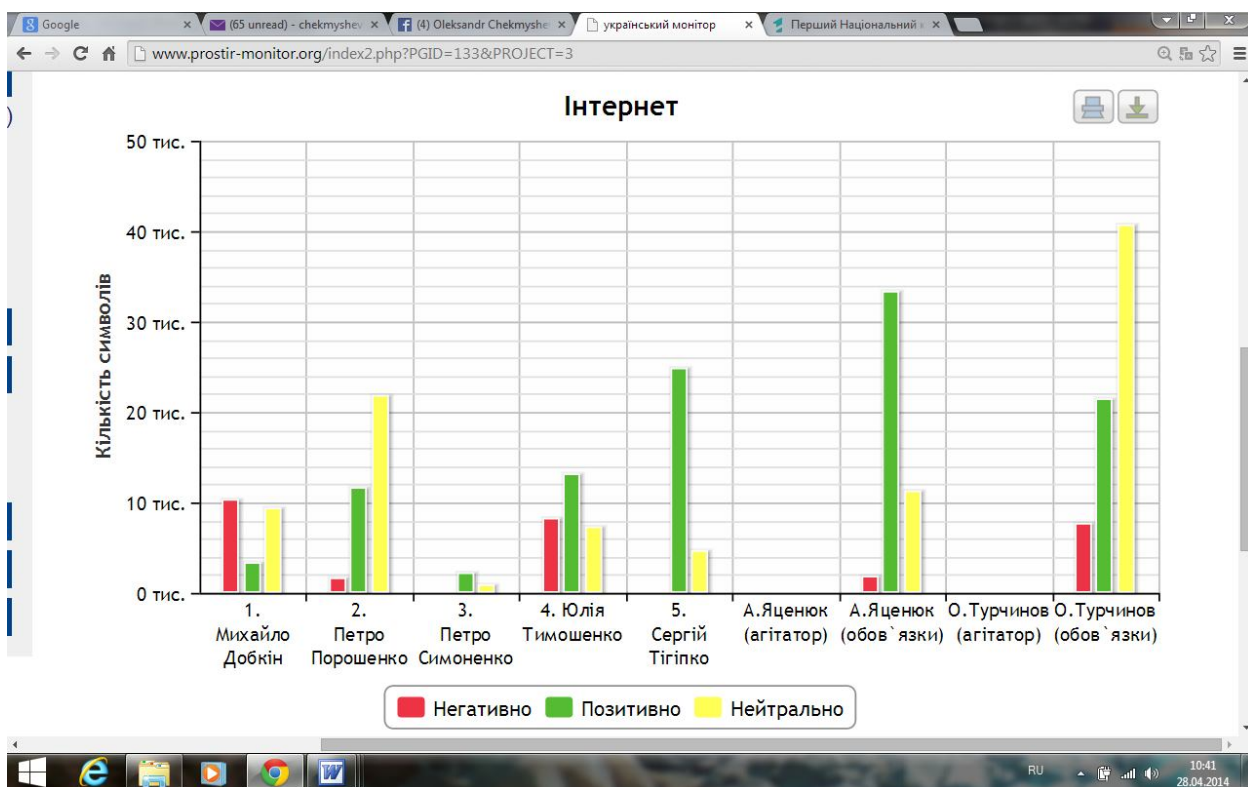


Інтернет

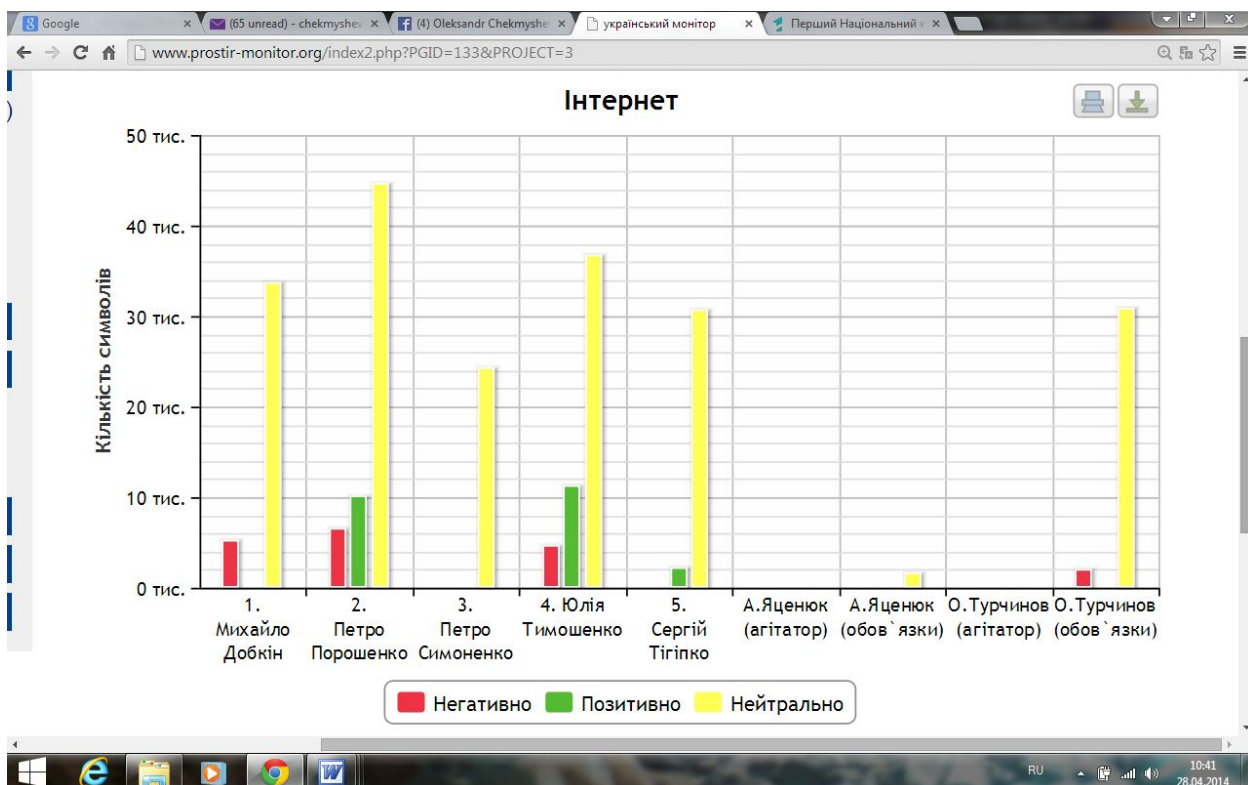
Захід



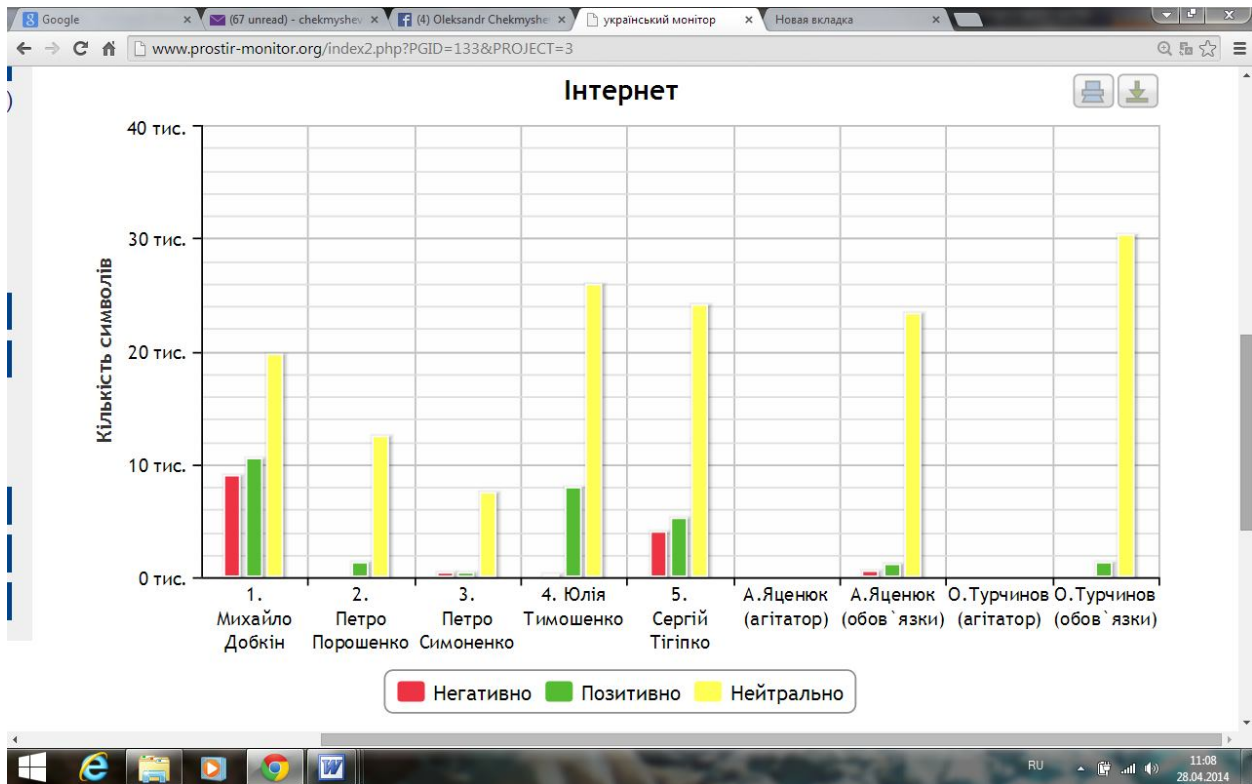
Інтернет Південь



Інтернет Північ



Інтернет Схід



Інтернет Центр

